

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Магістерська робота

**на тему «Стратегічні напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єкта
господарювання»**

Виконала: студентка 6-го курсу, групи 601-УФБ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою «Управління
фінансово-економічною безпекою»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Гнітько К.В.

Керівник: к.е.н., доцент Філонич О.М.

Рецензент: головний бухгалтер

ТОВ «Полтавахліб-3», Федорова О.С.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Гнітько К.В.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі

Гнітько К.В.

Полтава, 2021 року

АНОТАЦІЯ

Гнітько К.В. «Стратегічні напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання ». Випускна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-економічною безпекою» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2021.

Робота містить 136 сторінок, 36 таблиць, 33 рисунки, список літератури з 79 джерел.

Ключові слова: фінансова безпека, складові фінансової безпеки, загрози фінансовій безпеці підприємства, інформаційне забезпечення, фінансова стійкість, ділова активність, ліквідність, індикатори фінансової безпеки, оцінювання рівня фінансової безпеки.

Мета роботи полягає у оцінюванні рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3» та розробці їх стратегічних напрямів.

Об'єктом дослідження процес забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи щодо оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства.

У випускній роботі досліджено економічну сутність фінансової безпеки, її складові. Проаналізовано структуру, динаміку фінансового стану на матеріалах ТОВ «Полтавахліб-3», здійснено аналіз індикаторів фінансової безпеки та оцінювання її рівня, досліджено вплив загроз на рівень фінансової безпеки. Запропоновані стратегічні напрями щодо зміцнення рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3».

АННОТАЦИЯ

Гнитько К.В. «Стратегические направления обеспечения финансовой безопасности предприятия». Выпускная работа на получение второго (магистерского) уровня высшего образования по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование» по образовательно-профессиональной программе «Управление финансово-экономической безопасностью» – Национальный университет «Полтавская политехника имени Юрия Кондратюка», Полтава, 2021).

Работа содержит 136 страниц, 36 таблиц, 33 рисунка, список литературы из 79 источников.

Ключевые слова: финансовая безопасность, составляющие финансовой безопасности, угрозы финансовой безопасности предприятия, информационное обеспечение, финансовая устойчивость, деловая активность, ликвидность, индикаторы финансовой безопасности, оценка уровня финансовой безопасности.

Цель работы состоит в оценке уровня финансовой безопасности ООО «Полтавахлеб-3» и разработке их стратегических направлений.

Объектом исследования является процесс обеспечения финансовой безопасности субъекта хозяйствования.

Предметом исследования являются теоретико-методические и практические подходы к оценке уровня финансовой безопасности предприятия.

В выпускной работе исследована экономическая сущность финансовой безопасности, ее составляющие. Проанализирована структура, динамика финансового состояния на материалах ООО «Полтавахлеб-3», проведен анализ индикаторов финансовой безопасности и оценка ее уровня, исследовано влияние угроз на уровень финансовой безопасности. Предложены стратегические направления по укреплению уровня финансовой безопасности ООО «Полтавахлеб-3».

SUMMARY

Hnitko K.V. «Strategic directions of financial security of the business entity». Graduation thesis for the second (master's) level of higher education in specialty 072 «Finance, Banking and Insurance» in the educational and professional program «Management of Financial and Economic Security» – National University «Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk», Poltava, 2021.

The work contains 136 pages, 36 tables, 33 figures, bibliography from 79 sources.

Key words: financial security, components of financial security, threats to financial security of the enterprise, information support, financial stability, business activity, liquidity, financial security indicators, assessment of the level of financial security.

The purpose of the work is to assess the level of financial security of Poltavahlib-3 LLC and to develop their strategic directions.

The object of the study is the process of ensuring the financial security of the entity.

The subject of research is theoretical, methodological and practical approaches to assessing the level of financial security of the enterprise.

In the final work the economic essence of financial security, its components are investigated. The structure, dynamics of financial condition on the materials of Poltavahlib-3 LLC are analyzed, the analysis of financial security indicators and assessment of its level is carried out, the influence of threats on the level of financial security is investigated. Strategic directions for strengthening the level of financial security of Poltavahlib-3 LLC are proposed.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	7
1.1. Сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання	7
1.2. Складові фінансової безпеки суб'єктів господарювання	19
1.3. Класифікація загроз фінансовій безпеці підприємства.....	27
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	39
2.1. Інформаційне забезпечення оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання.....	39
2.2. Методичні засади визначення рівня фінансової безпеки підприємства.....	47
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»	62
3.1. Оцінка фінансового стану ТОВ «Полтавахліб-3»	62
3.2. Аналіз індикаторів та оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»	78
3.3. Вплив загроз на рівень фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3» та оцінювання рівня його економічній дієздатності.....	96
Висновки до розділу 3.....	105

				MP 601-УФБ 20289						
	П. І. Б.	Підпис	Дата							
<i>Розроб.</i>	<i>Гнітько К.В.</i>			<i>Стратегічні напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання</i>						
<i>Перевір.</i>	<i>Філонич О.М.</i>									
<i>Н. Контр.</i>	<i>Кривенко О.А.</i>									
<i>Затверд.</i>	<i>Птащенко Л.О.</i>									
				<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">Літ.</td> <td style="width: 25%;">Арк.</td> <td style="width: 50%;">Акрушів</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">136</td> </tr> </table>	Літ.	Арк.	Акрушів		3	136
Літ.	Арк.	Акрушів								
	3	136								
				<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>						

РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	107
4.1. Напрями забезпечення фінансової безпеки підприємства	107
4.2. Шляхи зміцнення фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»	115
Висновки до розділу 4.....	123
ВИСНОВКИ	125
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	129
ДОДАТКИ	136

				МР 601-УФБ 20289			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Гнітько К.В.			Стратегічні напрями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання	Літ.	Арк.	Акрушів
Перевір.	Філонич О.М.					4	136
					Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
Н. Контр.	Кривенко О.А.						
Затверд.	Птащенко Л.О.						

ВСТУП

У сучасних умовах динамічності, нестабільності та невизначеності зовнішнього середовища, для будь-яких підприємств виникає велика кількість факторів, що ускладнюють їх функціонування. Що в свою чергу, можуть впливати на рівень ефективності діяльності, конкурентоспроможність, рівень рентабельності та фінансової стійкості.

Саме тому актуальність даної дипломної роботи полягає в дослідженні рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Об'єктивна оцінка фінансової безпеки компанії як внутрішньої, так і зовнішньої, швидке реагування на виникаючі загрози та використання можливостей запобігання потенційним ризикам допоможуть розробити рішення щодо забезпечення фінансової безпеки.

Визначні вітчизняні та зарубіжні дослідники зробили важливий внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів фінансової безпеки:

Чібісова І.В, Козак Л.С., Багровецька І.В., Бланк І. А., Горячева К. С., Пономаренко О. Е., Єпіфанов А.О., Плachtун О.Л., Домбровський В.С., Бердар М., Мунтіян В.І., Ареф'єва О. В., Кузенко Т.Б., Кракос Ю. Б. Разгон Р.О., Папехин Р. С., Гукова А.В., Кириченко О. А., Кудря І.В.

Метою дослідження дипломної роботи є оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3» та розробка стратегічних напрямів забезпечення фінансової безпеки.

За для досягнення поставленої мети дипломної роботи , необхідно зазначити наступні завдання :

- дослідити теоретичну сутність поняття «фінансова безпека підприємства»;
- охарактеризувати складові фінансової безпеки суб'єктів господарювання;

- здійснити класифікацію внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці підприємства;
- розкрити сутність методичних підходів до визначення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- розглянути методичні підходи щодо прогнозування банкрутства на підприємстві;
- надати загальну характеристику ТОВ «Полтавахліб-3»;
- здійснити оцінку майнового стану ТОВ «Полтавахліб-3»;
- провести розрахунок та аналіз індикаторів фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»;
- визначити рівень фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»;
- ідентифікувати внутрішні та зовнішні загрози підприємства та здійснити діагностику ймовірності банкрутства;
- проаналізувати механізм забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- розробити заходи, щодо покращення рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3».

Об'єктом дослідження процес забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи щодо оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств та напрями її забезпечення.

Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі та нормативні документи, наукові статті, офіційні статистичні джерела та фінансові звітності ТОВ «Полтавахліб-3».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання

Основою стабільної роботи компанії є створення гармонійної системи реалізації економічних інтересів компанії. У сучасних умовах через такі фактори, як обмеженість фінансових ресурсів та економічні труднощі, існує велика кількість зовнішніх та внутрішніх негативних факторів, і говорити про існування системи балансування корпоративних економічних інтересів не доводиться. Саме тому дослідження поняття «фінансова безпека підприємства» на даний час є дуже важливим [1].

За сучасних умов під впливом зовнішнього середовища підприємства продовжують стикатися з багатьма загрозами для сталого функціонування своєї фінансової системи, що в той же час вимагає формування нового методу забезпечення фінансової безпеки. Саме це дозволить створити цілісну систему захисту національних інтересів економіки та сформулювати комплекс рішень для забезпечення її конкурентоспроможності, а також ефективної взаємодії з міжнародними фінансовими компаніями та установами.

Для того, аби чітко зрозуміти поняття та процес забезпечення фінансової безпеки підприємств, у першу чергу, варто дослідити теоретичні та методичні підходи щодо визначення науково-практичних концепцій управління ситуацією на всіх рівнях та окреслення їх основних функціональних елементів для підтвердження зв'язку між рівнями, що може стати відповідною фінансовою основою.

Досліджуючи економічну літературу з питань фінансової безпеки підприємств варто зазначити, що поняття фінансової безпеки визначається по різному, оскільки дослідження вчених у більшій мірі спрямовані на вдосконалення теоретичних положень і прийомів антикризового управління.

За для того, аби визначити теоретичну сутність «фінансової безпеки» необхідно узагальнити фундаментальні підходи економістів, котрі виступають засновниками такого економічного поняття.

Створення методологічної бази на основі певного визначення дозволить обґрунтувати дію факторів, котрі мають визначають фінансову безпеку, безпосередньо, як стан, так і дії щодо забезпечення сталості усієї фінансової системи, включаючи усі її складові.

Розглядаючи законодавство України, а саме Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. №964-ІУ, визначено, що «фінансова безпека» визначається у Законі саме як стан усіх складових фінансової безпеки (а саме: бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків), що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [2].

Під час дослідження та аналізу терміну «фінансова безпека, необхідно виокремити два основних поняття. А саме, «фінансова безпека держави» та «фінансова безпека підприємства».

Велика кількість науковців трактують фінансову безпеку держави саме як стан грошово-кредитної, податкової та бюджетної систем, при якому держава раціонально розпоряджається ресурсами країни та захищає від їх знецінення за для того, аби забезпечити належний соціальний та економічний розвиток.

У сучасний час фінансову безпеку варто досліджувати не тільки як досягнення необхідного стану, проте й саме конкретно як процес підтримування його на стабільному рівні з потенційним його покращенням. Так, наприклад, Єрмошенко М. трактує фінансову безпеку держави як фінансовий стан держави із забезпеченням збалансованості та якості фінансових інструментів [3].

Епіфанов А. та Платун О. мають також таку точку зору, проте з огляду забезпечення сталого розвитку національної економіки. За думкою деяких науковців необхідним є забезпечення сталого розвитку при збереженні певної тенденції стійкості, яка, з одного боку, сприятиме повному використанню потенціалу, а з іншого – не призведе до надмірного накопичення ресурсів [4].

Такі науковці як Ладюк О, Шлемко В. та Сухоруков А. вважають, правильним формулювання фінансової безпеки держави саме як стан складових, але ознак зазначеного їх стану відрізняється від думок попередників. За допомогою цього підходу виникає можливість надати оцінку кожній із складових фінансової безпеки. Але у такому разі виникає потреба у додаткових етапах методичного підходу.

Кирилів М. та Третяк О. дотримуються іншого підходу та зазначають, що фінансова безпека це вид специфічних суспільних та економічних відносин. Куряков С. вважає, що фінансову безпеку варто розглядати як впровадження самостійної політики, котра направлена на стабільність на зростання національної економіки країни. У обох випадках фінансова безпека розглядається як конкретний процес чи діяльність, що в остаточному випадку мають привести до визначеного результату.

Вчений та професор Барановський О.І. [5], надав найбільш точну та повну характеристику поняття «фінансова безпека держави» та визначає її як складову національної економічної безпеки, а також стан складової та потоку коштів як країни. Проте всі вирази концепції фінансової безпеки лише відображають її частину, і це важко пояснити однозначно. Підсумовуючи, логічно з'ясувати можливі зв'язки між різними рівнями системи управління та розібратися в макроекономічних аспектах.

Важливим фактором управління фінансовою безпекою є дослідження та аналіз стану усіх її складових, а також правильна організація фінансових потоків.

У таблиці 1.1 представлений нижче наведено поняття «фінансова безпека держави».

Таблиця 1.1

Джерело	Трактування поняття «фінансова безпека держави»
1	2
Барановський О.	<p>Фінансова безпека держави – це:</p> <p>важлива складова економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України. Вона відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів;</p> <p>стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, розрахункової, інвестиційної, митно-тарифної і фондової систем, а також системи ціноутворення, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю запобігти зовнішній фінансовій експансії, забезпечити фінансову стійкість (стабільність), ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання;</p> <p>стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання та саморегулювання</p>
Єрмошенко М.	Фінансова безпека держави – це стан фінансово-кредитної сфери держави, який характеризується збалансованістю та якістю системної сукупності фінансових інструментів
Кульпінський С.	Фінансова безпека держави – це здійснення цілеспрямованого комплексу заходів щодо фіскальної і монетарної політики з метою досягнення стабільності фінансової системи і створення сприятливого інвестиційного клімату
Спіфанов А., Пластун О., Домбровський В.	Фінансова безпека держави – це стан фінансово-кредитної сфери країни, що характеризується стійкістю до зовнішніх і внутрішніх загроз, а також здатністю забезпечувати стійкий економічний розвиток держави
Шлемко В.	Фінансова безпека держави – це такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної і податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та її зростання

Продовження табл. 1.1

1	2
Сухоруков А, Ладюк О.	«Фінансова безпека держави – це захищеність інтересів держави у фінансовій сфері, або такий стан бюджетної, податкової та грошово-кредитної систем, що гарантує спроможність держави ефективно формувати, зберегти від надмірного знецінення та раціонально використовувати фінансові ресурси країни для забезпечення її соціально-економічного розвитку і обслуговування фінансових зобов'язань»
Губський Б.	«Під фінансовою безпекою слід розуміти стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової системи, який характеризується спроможністю держави забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи, її структурну збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів»

*Складено автором за [4-9]

За допомогою дослідження представлених на таблиці 1.1 визначень науковців щодо поняття «фінансова безпека держави», можна сформулювати загальне визначення, що фінансова безпека держави – це захист фінансових інтересів держави від внутрішніх та зовнішніх загроз на усіх рівнях.

Дослідивши велику кількість наукових видань, можна зробити висновок, що підходів та теорій щодо конкретного визначення поняття «фінансова безпека» існує велика кількість. Проте незважаючи на таке розмаїття дослідження цього поняття є недостатньо розкритим на маловивченим. Вагомий внесок у дослідження та аналіз поняття «фінансова безпека» внесли такі науковці, як Ареф'єва О., Барановський О., Бланк І., Геєць В., Горячева К., Козаченко Г., Кузенко Т., Мартюшева Л., Матвійчук Л., Судакова О. та інші.

У науковій літературі найбільш розповсюдженим є опис фінансової безпеки підприємства, як складовою економічної безпеки. Це пояснюється важливістю фінансів у роботі будь-якого підприємства.

Наприклад, за думкою науковця Сенчагова В.К., належний рівень економічної безпеки, можливий лише за дотриманням оптимального стану фінансової стійкості та незалежності суб'єктів господарювання [10].

Богомолів В.А. вважає, що баланс між ліквідністю, прибутковістю і ризиком підприємства є основою підтримки задовільного рівня економічної безпеки [10]. Отже, основою у складі економічної безпеки підприємства виступає саме фінансова безпека.

В енциклопедії Центру фінансового аналізу фінансова безпека MaViCo (англ. financial security) пояснюється як поняття, котре включає комплекс певних заходів, методів та інструментів для захисту корпоративної структури та фінансової діяльності підприємств на мікрорівні [11].

За думкою Папехіна Р.С., основою належного рівня забезпечення фінансової безпеки на підприємстві є дотримання фінансової стійкості. А саме суб'єкт господарювання має визначити самостійну фінансову стратегію відповідно до загальних стратегічних цілей підприємства в умовах невизначеності конкурентного середовища.

Основою забезпечення фінансової безпеки на підприємстві є протидія виникненню внутрішніх та зовнішніх загроз, котрі мають змогу спричинити фінансовий збиток, змінити структуру капіталу підприємства або взагалі його ліквідувати [12].

Тому багато авторів Бланк І.О., Марченко О.М., Барановський О.І. та інші розглядають фінансову безпеку саме як стан захисту інтересів суб'єктів. Так, у науковій роботі «Управління фінансовою безпекою підприємства» Бланк визначає фінансову безпеку підприємства з кількісного та якісного визначення фінансового стану підприємства та забезпечує стабільний захист пріоритетних фінансових інтересів підприємства, а також створює необхідну фінансову підтримку для її стійкого зростання в поточному та майбутньому періодах [13].

На даний час існує велика кількість підходів, щодо трактування поняття «фінансова безпека підприємства»). Тому на рисунку 1.1 зазначені основні підходи до її визначення.

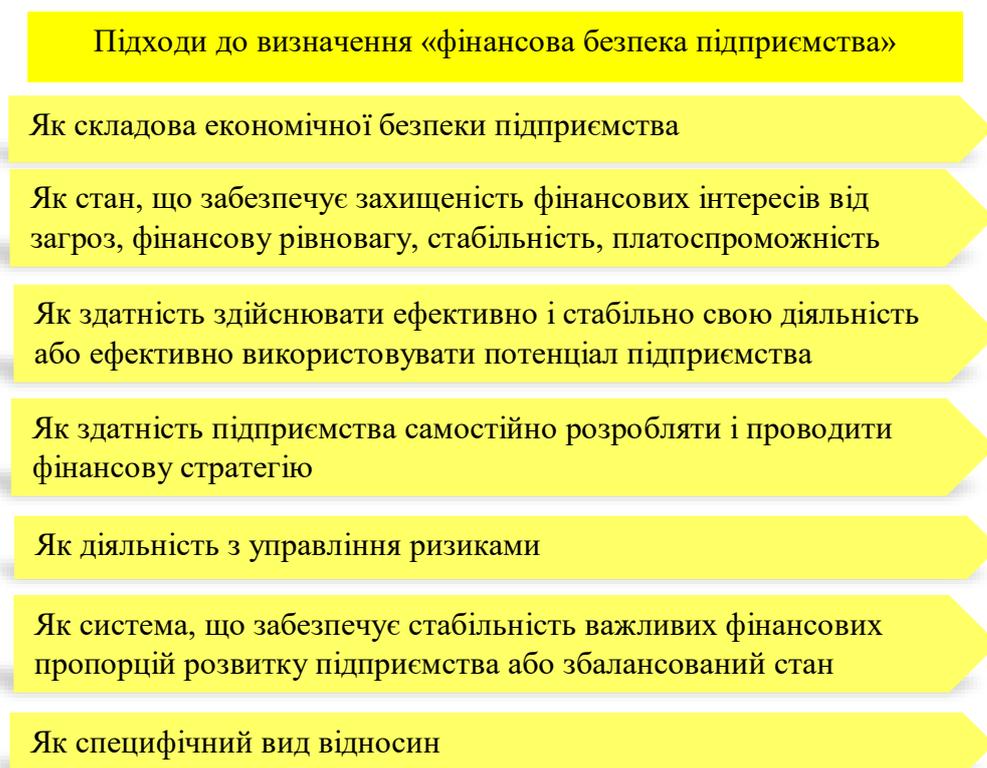

Рис. 1.1. Підходи до трактування поняття «фінансова безпека підприємства»

*Складено автором за [10]

У таблиці 1.2 представлена характеристика поняття «фінансова безпека підприємства».

Таблиця 1.2

Підходи до трактування поняття «Фінансова безпека підприємства»

Джерело	Трактування поняття «фінансова безпека підприємства»
1	2
Підхід: фінансова безпека розглядається як складова економічної безпеки підприємства	
Чібісова І.В.	фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки підприємства, яка полягає у наявності такого його фінансового стану, який характеризується: збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз.

Продовження табл. 1.2

1	2
Козак Л.С., Багровецька І.В.	фінансова безпека підприємства – це важлива складова частина економічної безпеки, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, яка відображається через систему критеріїв і показників його фінансового стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних резервів.
Підхід: фінансова безпека розглядається як стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність, тощо.	
Бланк І. А.	фінансова безпека підприємства – це кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному й перспективному періодах.
Горячева К. С.	фінансова безпека підприємства – це фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів.
Пономаренко О. Е.	фінансова безпека підприємства – це визначений якісно та кількісно рівень фінансового стану підприємства та діяльність, направлена на досягнення даного стану, який характеризується збалансованістю і якістю використання фінансових інструментів економічної системи та забезпечує її здатність реалізувати свою місію й забезпечувати стабільний розвиток, витримуючи негативний вплив зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів.
Підхід: фінансова безпека розглядається як здатність здійснювати ефективно і стабільно свою діяльність або ефективно використовувати потенціал підприємства та ресурси	
Єпіфанов А.О., Плачтун О.Л., Домбровський В.С.	фінансова безпека розглядається як здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних заходів.

Продовження табл. 1.2

1	2
Бердар М.	фінансова безпека є важливою складовою і представляє собою здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, в тому числі й фінансову діяльність, ефективно і стабільно протягом невизначеного періоду часу, шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища.
Мунтіян В.І.	фінансова безпека розглядається як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку
Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б.	фінансова безпека підприємства може бути визначена як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління та використання основних і оборотних коштів, структури його капіталу.
Підхід: фінансова безпека розглядається як здатність підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію	
Кракос Ю. Б. Разгон Р.О.	суть фінансової безпеки полягає у здатності підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовищ.
Папехин Р. С.	розглядає фінансову безпеку як здатність підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до мети загальної корпоративної стратегії в умовах невизначеності й конкурентного середовища
Гукова А.В., Анікіна І.Д.	сутність фінансової безпеки підприємства полягає в здатності підприємства самостійно розробляти й проводити фінансову стратегію, відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного й конкурентного середовища
Підхід: фінансова безпека розглядається як діяльність з управління ризиками	
Кириченко, Кудря І.В.	фінансову безпеку підприємства визначають як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективах.

Продовження табл. 1.2

1	2
Куцик В.І. Бартиш А.І.	фінансова безпека підприємства – діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва.
Підхід: фінансова безпека розглядається як система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства або збалансований стан	
Лаврова Ю.В.	фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів у балансі з фінансовими інтересами його економічних агентів.
Кудрицька Ж.В.	під фінансовою безпекою підприємства слід розуміти збалансований стан його елементів, що можуть бути виражені кількісними чи якісними показниками та характеризується стійкістю до негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища.
Підхід: фінансова безпека розглядається як специфічний вид відносин	
Сорокіна О.М.	фінансова безпека підприємства визначається як специфічний вид економічних відносин, щодо забезпечення оптимального фінансового стану, в якому має перебувати підприємство для реалізації своєї стратегії та який характеризується здатністю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.

*Складено автором за [14-28]

Отже, за систематизованими даними таблиці, що представлені вище, можемо зазначити, що науковці Чібісова І.В. [14], Козак Л.С. та Багровецька І.В. [15] визначають поняття фінансової безпеки, як складову економічної безпеки, котра відповідає таким характеристикам, як:

- збалансованістю фінансових інструментів;
- стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз;
- здатність суб'єктів господарювання до забезпечення достатніми обсягами фінансових ресурсів;
- забезпечення ефективного функціонування та розвитку в подальшому [14].

Наступним підходом можна виділити фінансову безпеку як стан, котрий забезпечує захист фінансових ресурсів від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також підтримує ліквідність, платоспроможність та фінансову стабільність суб'єктів господарювання. Дослідивши підхід Бланка І.А. [16], Горячевої К.С. [17] та Пономаренка О.Е. [18] щодо визначення терміну «фінансова безпека підприємства» можемо зробити висновок, що вони детально зазначають функціональні характеристики безпеки, але ототожнення понять фінансова безпека та фінансовий стан є помилковим. Адже, фінансова безпека – це можливість протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам.

Існують також інші підходи щодо визначення фінансової безпеки підприємства. Так, один із них це можливість суб'єктів господарювання своєчасно та ефективно розпоряджатися своїми ресурсами.

Цього підходу дотримуються такі автори, як Єпіфанов А.О., Пластун О.Л. та Домбровський В.С.[4]. Отже, на їх думку, фінансова безпека підприємства – це здатність ефективно забезпечувати свою діяльність та покращувати її шляхом комплексу визначених заходів, котрі у свою чергу, мають призвести до покращення стану фінансових ресурсів та забезпечити необхідний рівень для подолання ризиків. Такої ж думки дотримується автор Бердар М. [19].

Наступним підходом до визначення фінансової безпеки підприємства є її представлення у вигляді стану найбільш ефективного використання ресурсів суб'єктів господарювання, котре визначається такими показниками як прибутковість та рентабельність. Такої думки дотримуються Мунтіян В.І. [20], Ареф'єва О.В. та Кузенко Т.Б. [21].

Одним із підходів у таблиці 1.1 є визначення фінансової безпеки у вигляді самостійності. Разгон Р.О. та Кракос Ю.Б. вважають, що фінансова безпека – це здатність суб'єктів господарювання в умовах самостійності визначити та здійснити фінансову стратегію в умовах конкурентного середовища [22]. Такої ж теорії дотримуються Папехін Р. С. [12], Гукова А.В. та Анікіна І.Д. [23].

Такі науковці як Кириченко О. А., Кудря І. В. [24], Куцик В.І. та Бартиш А.І. [25] вважають, що фінансова безпека суб'єктів господарювання – це управління ризиками підприємства. Ці вчені уподібнюють фінансову безпеку з діяльністю, котра спрямована на досягнення задовільного стану. Така позиція є також правильна, проте вона не задовольняє умовам об'єктивності, адже безпека суб'єктів господарювання не повністю залежать від діяльності керівників.

Лаврова Ю. В. [26] та Кудрицька Ж.В. [27] мають такий підхід до визначення поняття, що представляють фінансову безпеку у вигляді системи, котра забезпечує стабільний та збалансований стан фінансових ресурсів.

Останній підхід Сорокіної О.М. [28] є найбільш нетиповим. Адже, вона визначає фінансову безпеку суб'єкта господарювання як специфічний вид економічних відносин, котрі з'являються при взаємодії підприємства і зовнішнім оточенням щодо забезпечення задовільного фінансового стану, при якому підприємство реалізує розроблені стратегії.

Отже, за даними таблиці 1.2 сформулюємо висновок, що на даний час не існує єдиного підходу до визначення поняття «фінансова безпека підприємства». Виходячи з вищезгаданого щодо визначення поняття фінансової безпеки, доречним буде сформулювати висновок, що під цим поняттям слід розуміти здатність компанії самостійно розробляти та дотримуватися фінансових стратегій у конкурентному середовищі.

Враховуючи велику кількість підходів щодо визначення поняття «фінансова безпека підприємства», можемо зазначити, що більшість науковців трактують фінансову безпеку як складову економічної безпеки, як стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз та інші. Отже, фінансова безпека є важливою складовою економічної безпеки, яка за допомогою комплексу взаємопов'язаних діагностичних засобів, контролю надає здатність суб'єктів господарювання ефективно та стабільно здійснювати фінансово-господарську діяльність протягом невизначеного часу.

1.2. Складові фінансової безпеки суб'єктів господарювання

Основні положення щодо дослідження сутності та характеристик економічної та фінансової безпеки підлягають відображенню у роботах великої кількості вчених. Проте основна їх кількість виділяє фінансову безпеку виключно як інструмент стабілізації діяльності та фінансування. Не розглядаючи фінансову безпеку як самостійну складову роботи компанії, що є не зовсім коректним.

За цих причин в Україні підприємства майже не користуються такою системою при здійсненні управлінських рішень щодо організаційної структури.

Якщо компаніям застосовувати її на практиці, це сприятиме зменшенню рівня зовнішніх та внутрішніх загроз, покращення діяльності підприємства в цілому та надасть можливість мати перевагу у конкурентному середовищі поміж інших компаній [29].

Саме тому фінансова безпека є однією із основних складових економічної безпеки, що здійснює:

- забезпечення стабільності економічного розвитку держави;
- забезпечення стійкого стану таких систем як грошово-кредитна, бюджетна та валютна;
- здійснення формування резервів щодо зменшення впливу криз зовнішнього середовища;
- забезпечення необхідних умов щодо кругообігу капіталів;
- управління зовнішнім боргом та інвестиціями;
- протидія фінансовим злочинам.

Для того аби дослідити структуру фінансової безпеки суб'єктів господарювання, спершу необхідно визначити її місце у загальній безпеці. Тому на рисунку 1.2 відображена структура загальної безпеки України та фінансової безпеки підприємств у її складі.

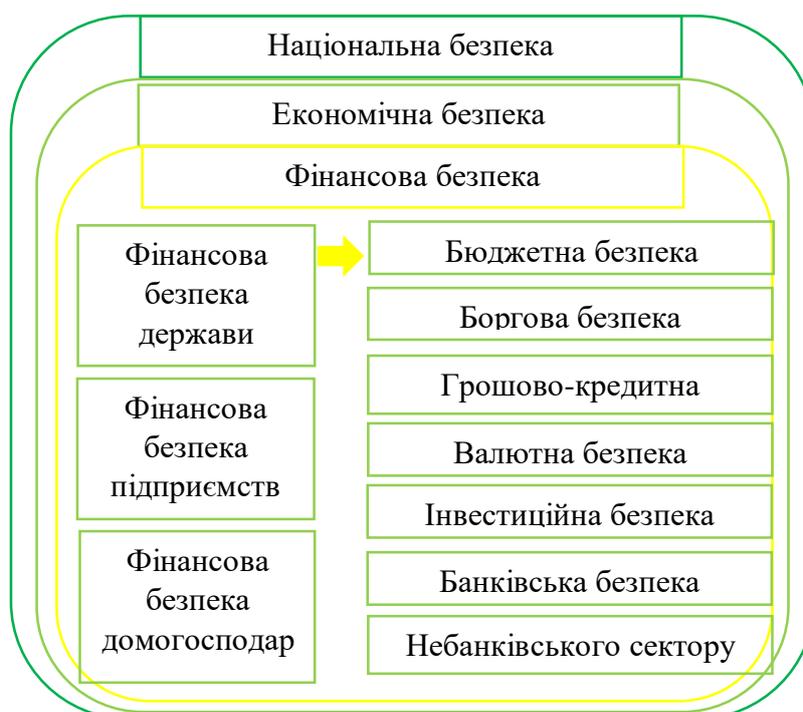

Рис. 1.2. Місце фінансової безпеки в системі національної безпеки

*Складено автором за [23]

До складу фінансової безпеки на мікрорівні необхідно віднести безпеку окремих господарств та безпеку підприємств. На макрорівні до фінансової безпеки відноситься держава, котра включає у себе грошово-кредитну, валютну, бюджетну, боргову, інвестиційну, банківську та небанківського сектору. Проте проаналізувавши підходи науковців можемо зазначити, що на даний час не визначено єдиної структури складових фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Тому розглянемо у таблиці 1.3 наукові підходи щодо структуризації фінансової безпеки.

Таблиця 1.3

Наукові підходи щодо структуризації фінансової безпеки

Джерело	Складові фінансової безпеки
1	2
Макроекономічний рівень	
Методика розрахунку рівня економічної безпеки України	Бюджетна, грошово-кредитна, валютна, боргова, страхова, фондова, банківська безпека

Продовження табл. 1.3

1	2
Юрій С., Федоров В.	Бюджетна, податкова, банківська, валютна, грошово-кредитна, інвестиційна, фінансова безпека страхового та фінансового ринку
Барановський О.	Бюджетна, інвестиційна, безпека страхового ринку та фондової системи, грошово-кредитна, банківського сектора, валютна, інфляційна, боргова, розрахункова, митно-тарифна, безпека системи ціноутворення
Мазаракі А., Корольчук О., Мельник Т.	Бюджетна, валютна, грошово-кредитна, боргова та безпека фондового ринку
Мезоекономічний рівень	
Мунтіян В.	Грошово-кредитна, валютна, банківська, бюджетна та податкова безпека
Третяк О., Кирилів М.	Грошово-кредитна, валютна, інвестиційна, банківська, страхова, фондова та бюджетна безпека

*Складено автором за [31-33]

Фінансова безпека окремого суб'єкта чи об'єкта визначається як стан, забезпечення захисту та взаємодії з іншими складовими безпеки, що в свою чергу, має сприяти визначенню певних дій, що надасть можливість у необхідний час виявити загрози та мати можливість їм протидіяти. Тому виникає необхідність дослідження фінансової безпеки суб'єктів господарювання за її окремими складовими[34]. Проте спершу, для того аби краще розуміти сутність поняття фінансової безпеки, варто зазначити її об'єкт, суб'єкт та предмет.

Об'єкт фінансової безпеки – це діяльність компанії, безпеку котрої необхідно забезпечити. Суб'єктом фінансової безпеки підприємства безпосередньо виступає керівництво та персонал.

Предмет фінансової безпеки – це діяльність суб'єктів (а саме, проведення стратегічної програми та необхідних заходів для того, аби досягти належного забезпечення фінансової безпеки компанії) [17].

Структура фінансової безпеки суб'єктів господарювання є досить складною, це спричинено складністю відносин із зовнішніми та внутрішніми суб'єктами.

Отже, після дослідження поняття фінансової безпеки та її місце у національній безпеці України, маємо змогу дослідити фінансову безпеку за її складовими. На рисунку 1.3 зображено структурні елементи фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Рис. 1.3. Структурні елементи фінансової безпеки підприємства

*Складено автором за [35]

Однією із складових фінансової безпеки є бюджетна. Її сутність заключається в тому, що вона регулювання відносин підприємства з

бюджетом, що стосуються сплати податків, отримання податкового кредиту та відшкодування податку на додану вартість. Основними негативними моментами у бюджетній складовій виступають збільшення кредиторських та дебіторських заборгованостей за розрахунками з бюджетом, порушення своєчасності сплати податків тощо.

Наступною складовою фінансової безпеки є банківська. Вона регулює та підтримує відносини компанії з банками, що стосуються кредитних, депозитних операцій, здійснення розрахунків тощо. Основною загрозою для банківської складової є безпосередньо зростання ставки по кредиту, погіршення кредитного рейтингу компанії.

За контролем відносин підприємств з страховими компаніями щодо різного виду страхування (страхування фінансових ризиків, страхування від нещасних випадків на виробництві та інших видів страхування) відповідає страхова складова. Збільшення заборгованості за розрахунками із страхуванням, неотримання відшкодувань погіршують стан страхової складової.

Наступною є інвестиційна складова фінансової безпеки суб'єктів господарювання, що регулює взаємовідносини компанії у інвестиційному просторі. Негативний вплив на функціонування інвестиційної складової має зменшення рівня інвестиційної привабливості, недостатній рівень обсягу інвестування.

За випуском, продажом акцій, облігацій, купуванні цінних паперів здійснює контроль фондова складова фінансової безпеки суб'єктів господарювання. До зниження ефективної діяльності фондової складової призводять зменшення вартості цінних паперів, втрата контрольного пакету акцій.

Проведення імпорتنих та експортних операцій із зовнішніми посередниками регулюється зовнішньоекономічною складовою фінансової безпеки підприємства. Погіршення функціонування цієї складової

спричиняється через затримку перерахунків щодо товарів, зменшення об'ємів продажів на експорт, зростання заборгованостей із посередниками та інші.

Через обширність та особливості кожної із підскладових та відмінності проведення готівкових та безготівкових операцій, грошово-кредитну складову розподілимо окремо на грошову та кредитку складові фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Спершу розглянемо грошову складову, котра здійснює контроль за проведенням готівкових операцій компанії. Спричинити загрозу для грошової складовою може постійне зростання дебіторської заборгованості, порушення своєчасності платіжної системи.

В той же час кредитна складова фінансової безпеки суб'єктів господарювання контролює процес надання та отримання різних видів кредитування. Загрозами даній складовій можуть бути накопичення кредиторської заборгованості тощо.

У нашому сучасному суспільстві з постійним впровадженням інноваційних технологій, підприємства все більше використовують спеціальні автоматизовані програми для фінансового обліку та аналіз оцінки діяльності підприємства, здійснення розрахунків для аналізу та планування. Через таку велику кількість комп'ютеризованих задач, варто розширити структуру фінансової безпеки підприємства та додати складову, котра здійснюватиме контроль та забезпечуватиме безпеку технологічного потенціалу.

Усі складові фінансової безпеки суб'єктів господарювання повинні мати достатній рівень показників та мають забезпечувати збалансованість фінансової безпеки у цілому для того, аби мати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз. Кожне підприємство має самостійно розробити систему безпеки, яка забезпечить вчасне виявлення та нейтралізація загроз, а також зможе покращувати свою фінансову діяльність. Під час дослідження системи фінансової безпеки суб'єктів господарювання доцільним буде коротко зазначити її головні характеристики. Отже, на рисунку 1.4 представлено характеристики системи фінансової безпеки.

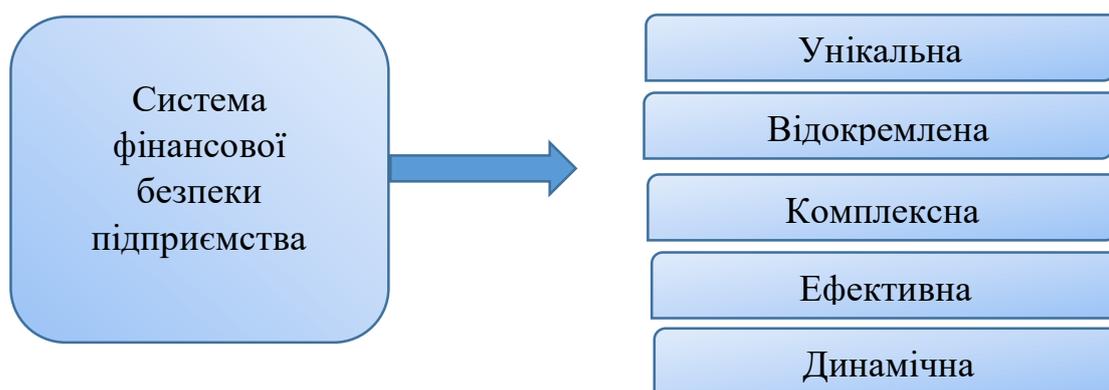

Рис. 1.4. Основні характеристики системи фінансової безпеки підприємства

*Складено автором за [35]

Система фінансової безпеки не є однаковою для всіх компаній. Вона розробляється враховуючи певні особливості компанії (фінансових, виробничих та технічних можливостей). Тому можна вважати, що система фінансової безпеки є унікальною. Система фінансової безпеки є самостійною, так як вона відокремлена від інших виробничих одиниць. Але це поняття є відносним, адже система фінансової безпеки є складовою безпеки держави [35].

Система фінансової безпеки суб'єктів господарювання є комплексною, адже вона має контролювати та забезпечувати безпеку усіх її складових. Систему можна охарактеризувати динамічною через можливості чітко та швидко ліквідувати загрози та змінювати стратегії для забезпечення задовільного рівня фінансової безпеки.

Проте, основною характеристикою системи фінансової безпеки є ефективність. Через те, що жодна із характеристик не надає гарантій, що система буде ефективною [36].

Дослідивши праці науковців можемо більш обширно сформулювати принципи на яких основана фінансова безпека суб'єктів господарювання:

- принцип комплексності полягає у тому, що фінансова безпека є цілісною системою, котра захищає та нейтралізує внутрішні та зовнішні загрози;

- принцип своєчасності забезпечує таке функціонування підприємства, при якому на ранніх етапах можна нейтралізувати загрози та розробити необхідні заходи для покращення фінансового стану;
- через постійне функціонування системи фінансової безпеки суб'єктів господарювання, формується принцип безперервності;
- кожна система фінансової безпеки підприємства формується на основі чинного законодавства, звідси впливає принцип законності;
- принцип плановості сформувався за рахунок того, що забезпечення фінансової безпеки компанії розробляється на основі певних планів;
- як і у інших сферах, важливою є економність, котра регулює правильність та доцільність рівня витрат суб'єктів господарювання;
- усі структурні елементи системи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання тісно переплітаються одні із одними та мають взаємозалежність, саме це формує принцип взаємодії;
- принцип альтернативності необхідний для того, аби мати декілька варіантів щодо нейтралізації загроз або виходу із критичної ситуації;
- принцип ефективності, що є оптимальним взаємодії усіх складових фінансової безпеки підприємства;
- принцип інтегрованості сприяє інтегруванню фінансової безпеки у загальну систему.

Отже, фундаментальним для формування цілісної системи фінансової безпеки компаній є сукупність певних проведених заходів. А саме, визначення складових елементів безпеки, проведення аналізу та оцінювання ризиків кожної складової, розробка необхідних заходів для запобігання виникненню внутрішніх та зовнішніх загроз. Сукупність усіх заходів, у свою чергу, забезпечить належний рівень фінансової роботи компанії.

1.3. Класифікація загроз фінансовій безпеці підприємства

На сьогоднішній день при активному функціонуванні великої кількості компаній, кожна з них опиняється під можливістю настання економічних, фінансових та інших видів ризиків, котрі в свою чергу створюють загрозу функціонуванню підприємства.

Тому неможливо провести об'єктивне дослідження фінансової безпеки суб'єктів господарювання без ретельного аналізу стану та основних тенденцій розвитку економіки підприємства та основних загроз його діяльності[38].

Для того аби детально дослідити особливості управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання, виникає необхідність розмежування таких понять як «ризик», «загроза» та «небезпека», адже поняття безпеки напряду пов'язане протидією загрозам.

Дослідження показали, що поняття «загроза» близьке до терміну «небезпека» за характером і ступенем впливу на об'єкт загрози. Хоча поняття «загроза» часто вживається, наукові та професійні кола мають багато різних поглядів на визначення та об'єктивне розуміння її сутності. Велика кількість науковців мають спільну думку щодо визначення поняття загрози.

А саме, загрози – це події, котрі мають негативний вплив на функціонування компаній, та у кінцевому результаті спричиняє збитки компаніям, котрі виникають від зовнішніх та внутрішніх чинників, тому підприємства постійно мають розробляти комплекс заходів для їх нейтралізації.

Отже, поняття «ризик», «загроза» та «небезпека» є досить подібними за змістом, проте ототожнення цих понять є помилковим. Небезпека суб'єктів господарювання – це, безпосередньо, можливість негативно впливати на діяльність компанії, що в свою чергу, може призвести до критичного стану.

Зазначимо також, що безпека – це стан, при якому підприємство забезпечує стабільне функціонування під негативним впливом внутрішніх та зовнішніх чинників [39].

Визначивши поняття «безпека» та «небезпека», формується поняття «загроза» як дії певних негативних факторів (таких як недобросовісна конкуренція, порушення законів), котрі в свою чергу можуть створити великий обсяг фінансових втрат компаній.

Розглянемо у таблиці 1.4 більш детально поняття «загроза» через погляди науковців.

Таблиця 1.4

Визначення поняття «загроза»

Автор	Визначення
1	2
Г. Клейнер	Загрози як умови, які виникають або спричиняють виявлення причин загрози для стратегічних можливостей підприємства
В.Ф. Гапоненко	Загроза – це такий розвиток подій, унаслідок яких збільшується можливість або з'являється вірогідність порушення нормального функціонування підприємства та заподіяння збитків
В.Л. Тамбовцев	Загроза як зміни в зовнішньому або внутрішньому середовищі, які приводять до небажаних змін предмета безпеки
Е.А. Олейніков	Загроза як найбільш конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність умов і чинників, що створюють небезпеку інтересам різних суб'єктів
В. Ярочкин	Загрози як реальні чи потенційно важливі дії або умови навмисного чи випадкового (ненавмисного) порушення режиму функціонування підприємства шляхом заподіяння матеріальних (прямо або непрямо) збитків, що призводить до фінансових утрат, зокрема і до втрати вигоди
К. Горячова	Загроза – ще одна форма небезпеки – небезпека на стадії переходу з можливості у дійсність як наявна чи потенційна демонстрація готовності: відносно суб'єктів господарської діяльності – одних суб'єктів завдати шкоду іншим або по відношенню до процесів, явищ
О.М. Бандурка	Загроза як потенційна можливість завдання шкоди суб'єктам господарюючої діяльності з боку окремих чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, тобто поява загрози визначає потенційну дію чинників економічних утрат для підприємства

Продовження табл. 1.4

1	2
М.М. Єрмошенко	Загроза – це конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність негативних чинників та умов

*Складено автором за [39]

Отже, за представленими у таблиці 1.4 визначенням щодо сутності поняття «загроза», узагальнимо, що майже усі автори дотримуються думки, що загроза відображає небезпеку завдання шкоди компанії та нанесенні збитків. В цілому, загрозу можна охарактеризувати, як чинник котрий негативно впливає на фінансову стійкість підприємства та його функціонування. Дослідивши поняття загроза, можемо зазначити, що його теоретична сутність є подібною до поняття небезпека.

Але в той же час поняття загрози є більш широким. Якщо при прояві небезпеки на підприємстві не буде вжито своєчасно відповідних заходів для її нейтралізації, то така небезпека поступово може трансформуватися у загрозу.

Після проведеного дослідження щодо поняття загроза доцільним є визначення його суті для фінансової безпеки суб'єктів господарювання. На сьогодні у науковців немає єдиного визначення щодо сутності загрози фінансовій безпеці суб'єктів господарювання.

На наш погляд найбільш влучним щодо формування поняття сутності загрози фінансової безпеки є визначення Єврошенка М.М. та Горячевої К.С. На їх думку загрози фінансовій безпеці суб'єктів господарювання – це наявне або можливе явище, котре створює небезпеку для фінансових інтересів компаній [3].

Досліджуючи поняття загроза, зазначимо, що їх існує велика кількість видів. Тому для того, аби їх чітко ідентифікувати доцільним буде представити на рисунку 1.5 їх узагальнену класифікацію.

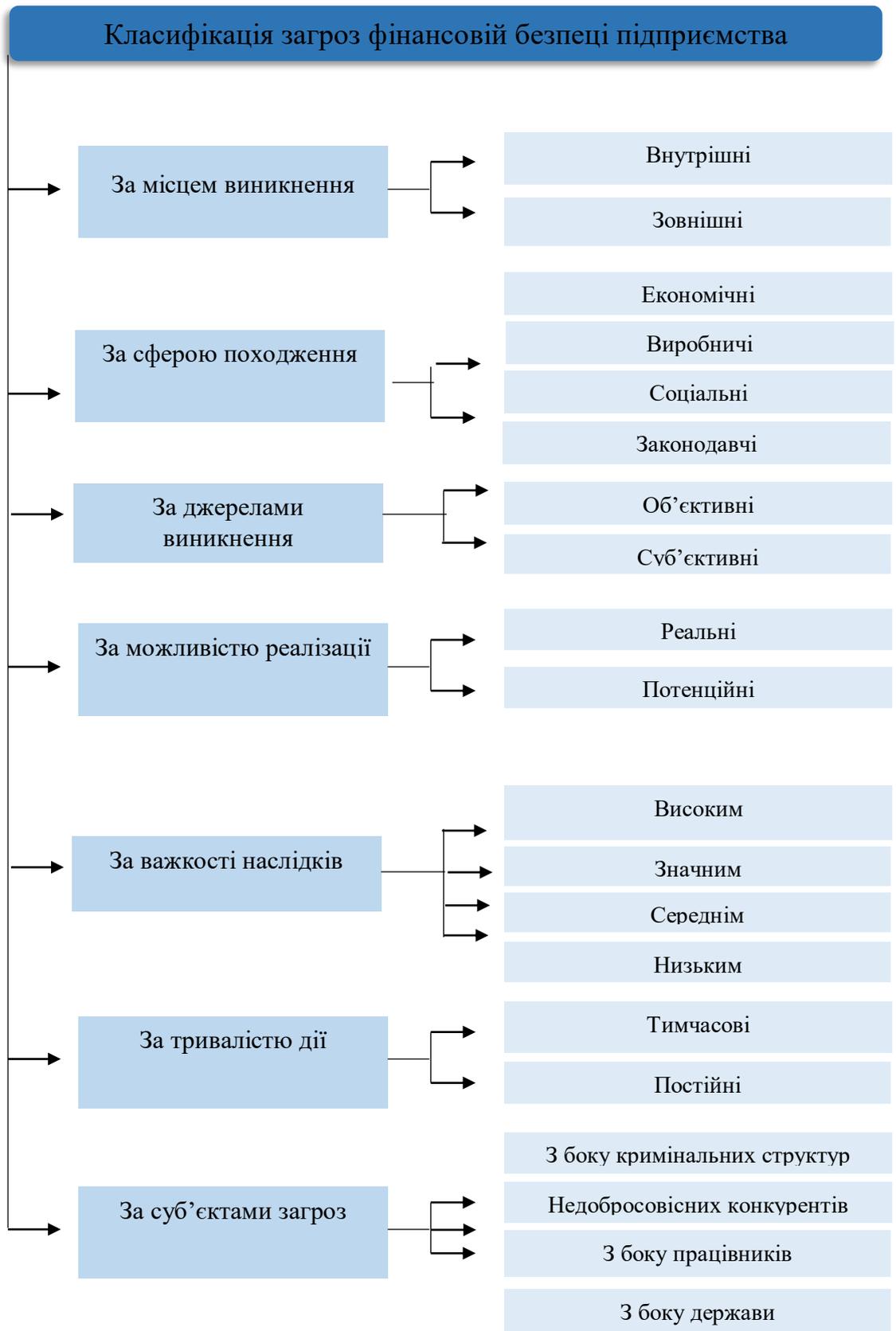

Рис. 1.5. Класифікація загроз фінансовій безпеці підприємства

*Складено автором за [40]

Проаналізуємо більш детально класифікацію загроз фінансовій безпеці суб'єктів господарювання.

За місцем виникнення загрози класифікують на зовнішні і внутрішні. Отже, зупинимося більш детально на зовнішніх загрозах фінансовій безпеці компаній. Джерела зовнішніх загроз представлено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Зовнішні джерела загроз фінансовій безпеці підприємств

1	2	2
Невиграшна економічна політика держави щодо підприємства	Дії інших суб'єктів господарювання	Кризові явища в світовій економіці
<p>На фінансову стабільність підприємства можуть вплинути адміністративні гоніння на ринок, порушення законодавства з боку державних органів, втручання таких органів до різних сфер діяльності підприємства і т.п.</p> <p>При виході на міжнародні ринки підприємство може з негативним впливом з боку держав, що може призвести до зниження не тільки рівня фінансової безпеки, але і до зниження рівня фінансової країни</p>	<p>Перш за все, це недобросовісна конкуренція, якою є: порушення прав конкурентів на промислове систематичне приховане використання найменувань конкурента, несанкціоноване відтворення продукції конкурента, розкриття секретів торгівлі і виробництва конкурента, промислове шпигунство); підрив репутації конкурента (поширення неправдивих відомостей, що дискредитують підприємство, продукцію, торгову діяльність конкурента; шахрайська і облудна реклама); дезорганізація виробництва конкурентів шляхом зманювання і підкупу їхніх робочих і службовців для заволодіння секретами торгівлі і виробництва;</p>	<p>У разі виходу підприємств на міжнародний ринок вони підпадають під вплив зовнішніх факторів. Таким чином, для забезпечення безпеки підприємству необхідно розглядати загрозу як з боку держави та організацій конкурентів на вітчизняному ринку, так і з боку інших держав при виході на міжнародний ринок.</p> <p>Також необхідно оцінювати рівень фінансової безпеки країни та міжнародної фінансової безпеки, тому що вони безпосередньо можуть вплинути на рівень фінансової безпеки</p>

*Складено автором за [41]

На рисунку 1.6 зображено найчастіші внутрішні загрози фінансовій безпеці суб'єктів господарювання.

Рис. 1.6. Внутрішні загрози фінансовій безпеці підприємства

*Складено автором за [41]

Класифікуючи загрози за місцем виникнення, варто зазначити, що найнебезпечнішими для підприємств є зовнішні загрози. Адже їх часом важко передбачити та неможливо на них вплинути. Відповідно, внутрішні загрози можливо передбачити та нейтралізувати підприємством.

Наступною класифікацією загроз фінансовій безпеці підприємств є загрози за сферою походження, котрі розподіляються на економічні,

виробничі та законодавчі. Найчастіше зустрічаються саме економічні загрози, такі як:

- недостатній обсяг інвестування та фінансових ресурсів;
- виникнення труднощів, пов'язаних із кредитуванням;
- обмежений ринок збуту;
- недостатня кваліфікованість у веденні бухгалтерського обліку, що в свою чергу має вплив на погіршення фінансового планування;
- відсутність доступу до інформації про стан ринку;
- відсутність резервів.

Загрози фінансовій безпеці суб'єктів господарювання також розподіляють за джерелами виникнення. А саме об'єктивні та суб'єктивні.

Виникнення об'єктивних загроз не пов'язано із впливом певних суб'єктів, в той же час суб'єктивні, навпаки, спричинені певними навмисними чи ненавмисними діями людей, влади або організацій, наприклад, це можуть бути дії обумовлені конкурентною боротьбою, злочинністю чи іншими видами загроз, котрі мають вплив на фінансовий стан підприємства.

Наступною класифікація розподіляється за можливістю здійснення загрози. Вони бувають реальні та потенційні.

Реальні загрози – це загрози, котрі уже існують у певний період часу чи мають значну ймовірність їх настання. Такі загрози є неминучими.

Потенційні загрози можуть виникнути у майбутньому за реалізації певним умов [41].

За тривалістю загрози фінансовій безпеці класифікують на тимчасові та постійні. Так, тимчасові загрози обмежені у часі і існують протягом певного періоду. В той же час, постійні загрози існують протягом функціонування безпеки підприємства і їх повна нейтралізація є майже неможливою.

Останнім видом класифікації загроз фінансовій безпеці підприємства визначається за ступенем важкості і розподіляються на високу, значну, середню та низьку тяжкість наслідків.

Найнебезпечнішими є загрози з високим ступенем важкості. Адже, саме такі загрози призводять до різкого спаду усіх фінансових показників, котрі в свою чергу можуть призвести до повної зупинки діяльності компанії.

Загрози із значним рівнем тяжкості також мають суттєвий вплив на стан підприємства. Тому що такий рівень загроз призводить до великих фінансових втрат та зниження рівня показників. Нанесення таких негативних загроз усуваються протягом довгого періоду. За середнім ступенем тяжкості часу на нейтралізацію загроз потребується вже не так багато. Проте, підприємство все ж понесе певну кількість збитків на їх усунення. За низьким рівнем тяжкості кількість наслідків є мінімальною і майже не впливає на фінансову діяльність підприємства [42].

Отже, розглянута вище класифікація загроз фінансовій безпеці суб'єктів господарювання, допомогла встановити, що усі підприємства мають формувати свою систему забезпечення фінансової безпеки. Адже, саме від неї залежить своєчасне виявлення та ідентифікація загроз. Тому необхідним є створення такої системи за для ефективного функціонування компанії та вчасній нейтралізації таких загроз[43].

Розглянувши основні загрози фінансовій безпеці підприємство, варто також приділити увагу сучасним загрозам фінансовій безпеці компанії. Їх основні види представлені на рисунку 1.7.

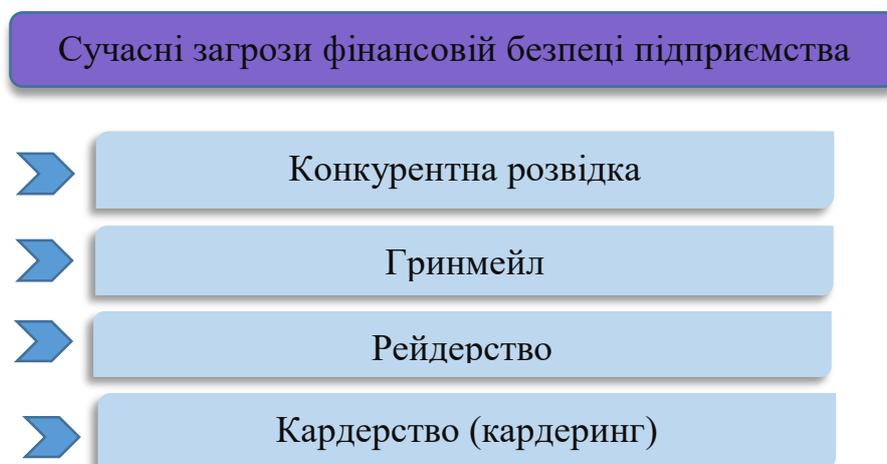

Рис. 1.7. Сучасні загрози фінансовій безпеці підприємств

*Складено автором за [44]

Отже, першим видом сучасних загроз фінансовій безпеці на сьогодні є конкурентна розвідка (або конкурентна боротьба). У даний час в українській економіці перерозподіл власності призвів до зростання попиту на експертів з конкуренції. Хоча це поняття є не зовсім відомим для багатьох людей нашої країни, проте майже кожна масштабна компанія в Україні має представників конкурентної розвідки.

Їх основним завданням є володіння великим обсягом інформації щодо своїх конкурентів. Будь то фінансове планування чи навіть улюблені заняття головних менеджерів цих конкурентів.

Представники конкурентної розвідки також розробляють певні заходи для захисту підприємств від провокацій та інших видів загроз. Такий вид роботи нагадує шпигунство. Проте поняття конкурентної розвідки та шпигунства не є тотожними.

Адже, конкурентна розвідка включає в себе лише аналіз публічної інформації, що не є протизаконним. Проте, існує ймовірність більш детального аналізу та збору інформації, що в свою чергу, переходить рамки дозволеного та є протизаконним.

Основним завданням для працівників конкурентної розвідки є розроблення стратегій щодо захоплення масштабних акціонерних товариств. На сьогодні велика кількість іноземних компаній вживають агресивні заходи щодо конкурентної розвідки. Однак, значною популярністю користується конкурентна розвідка і серед українських підприємств.

Наступним видом сучасних загроз фінансовій безпеці є гринмейл. Досліджуючи літературу визначено, що на сьогодні гринмейл визначається як шантаж, котрий заключається у закупці великих обсягів акцій конкретних підприємств для того, аби у майбутньому продати їх за таких умов, що інші підприємства заключають угоду про невторчання [44].

Його суть полягає у тому, що певна структура скуповує перспективні та процвітаючі підприємства на фондовому ринку та формує скаргу, котра передається до правоохоронних органів. Наступним кроком є позов на будь-

який привід. Отже, основною ціллю таких дій – є продаж акцій за високою ціною.

Також до сучасних загроз належить рейдерство. На сьогодні рейдерство користується значним попитом і такі напади захоплення все більше набувають популярності. Здійснення нападів відбувається як у столиці України, так і у провінціях. У рейдерстві існують три види нападів, такі як білі, сірі та чорні.

«Білий» підхід відбувається коли новий власник компанії діє згідно своїх власних інтересів.

За «Сірим» нападом рейдери мають відшукати компанії, котрі існують на межі банкрутства та за допомогою законодавства знайти підстави щодо заволодіння підприємством.

І останнім та найнебезпечнішим видом нападу є «чорний». За для заволодіння компанією рейдери приходять до крайніх дій, котрі є вже кримінальними злочинами, наприклад, це може бути підробка підписів чи документів, погрози і вбивства.

Ще однією загрозою фінансовій безпеці підприємства на сьогодні кардерство. Кардерство – це вид діяльності, котрий заключається у підробці документів. На жаль, за думкою експертів, 85% крадіжки конфіденційної інформації здійснюють самі працівники банку, адже вони мають до неї доступ.

Також частим видом викрадення конфіденційних даних відбуваються через завантаження інформації злодіями через банкомат. Це відбувається під час передачі даних щодо руху грошових коштів. Також фінансовими шахрайствами можуть займатися працівники магазину, які приймають картки як спосіб оплати[45].

Отже, досліджуючи фінансову безпеку суб'єктів господарювання за її класифікаційними ознаками, варто зазначити, що на сьогодні існує велика кількість загроз для компаній. І для того, аби мати можливість провести повний і ретельний аналіз функціонування підприємства, важливим є дослідження усіх видів загроз в комплексі.

Висновки до розділу 1

Таким чином, можна визначити, що серед усіх вчених не існує єдиної думки, щодо визначення поняття фінансової безпеки підприємства.

У загальному, серед вчених існує декілька популярних підходів щодо визначення поняття фінансової безпеки підприємства. Найчастіше фінансову безпеку розглядають як складову економічної безпеки. Також фінансову безпеку розглядають як стан, що забезпечує фінансову рівновагу та платоспроможність, а також здатність ефективно здійснювати діяльність, розроблять самостійно стратегію, управляти ризиками.

Деякі вчені трактують фінансову безпеку як специфічний вид відносин. Також фінансову безпеку суб'єктів господарювання деякі вчені визначають як систему, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства.

Проте об'єднавши усі визначення, можна сформулювати визначення, що фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки, як стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Розглядаючи структурні елементи фінансової безпеки підприємства спершу необхідно визначити, що місце фінансової безпеки в системі національної безпеки. Так, національна безпека включає в себе економічну безпеку, а фінансова безпека є однією із основних складових економічної безпеки. Фінансова безпека може бути на рівні держави, підприємства та домогосподарства.

Так за допомогою дослідження наукової літератури, встановлено, що більшість науковців розподіляють фінансову безпеку на бюджетно-податкову, грошово-кредитну, валютну, банківську, інвестиційну, фондову та страхову. Отже, можемо визначити, що фінансова безпека є однією із основних та найважливіших складових економічної.

У процесі дослідження також було визначено основні принципи, на яких оснований фінансова безпека компанії, до них належать принципи

комплексності, своєчасності, безперервності, законності, плановості, економності, взаємодії, альтернативності, ефективності та принцип інтегрованості.

Тому для того, аби підприємство здійснювало ефективну фінансову діяльність, необхідно чітко дотримуватися достатнього рівня показників та забезпечувати їх збалансованість. Усі компанії мають самостійно розробити систему безпеки, яка забезпечить вчасне виявлення та нейтралізація загроз. Так, основними характерними ознаками системи фінансової безпеки підприємства є унікальність, відокремленість, комплексність, ефективність та динамічність.

Дослідження загроз фінансовій безпеці підприємства необхідно розпочати з трактування поняття «загроза». Отже, в ході дослідження було виявлено, що вчені по різному охарактеризовують це поняття, проте в загальному можна сказати, що загроза – це небезпека завдання шкоди компанії та нанесенні збитків.

Розглядаючи загрози фінансовій безпеці, визначено, що їх класифікують за місцем виникнення, сферою походження, джерелами виникнення, можливістю реалізації, важкості наслідків, тривалістю дії та суб'єктами загроз. Також до основних сучасних загроз можна віднести конкурентну розвідку, рейдерство, гринмейл та кардерство.

Поділяючи загрози на зовнішні та внутрішні зазначимо, що джерела виникнення зовнішніх загроз включають в себе невиврашну економічну політику держави дії інших суб'єктів господарювання та кризові явища в світовій економіці.

Основними внутрішніми загрозами є дії, котрі спричинені безпосередньо персоналом або керівником підприємства. До них можна віднести низький рівень кваліфікації персоналу, репутації компанії, слабе технічне оснащення, низький рівень захисту інформації та інші.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Інформаційне забезпечення оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання

На сьогоднішній день усі підприємства знаходяться в умовах невизначеності кон'юнктури ринку, недосконалого механізму щодо забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання та до цього складу можна віднести інформаційну безпеку. Так як в умовах діджиталізації рівень загроз інформаційній безпеці лише зростає. Так як велика кількість підприємств взаємодіють із своїми конкурентами, котрі мають на меті власні інтереси та намагаються як законними так і незаконними діями отримати інформацію про фінансовий стан підприємства, плани на майбутню розробку, інформацію про збут, технології виробництва, постачальників та партнерів.

Так, наприклад, можна зустріти ситуацію, коли контрагенти цілеспрямовано влаштовують на роботу до конкурентів своїх людей, для того аби викрасти їм необхідну інформацію. Отже, для уникнення таких ситуацій, компанії мають розробляти заходи забезпечення інформаційної безпеки як фінансового, так і юридичного характеру [46]. Спершу, аби дослідити інформаційне забезпечення фінансової безпеки у таблиці 2.1 розглянемо основні види інформації.

Таблиця 2.1

Основні види інформації

Вид інформації	Трактування поняття
1	2
Статистична	офіційна документована державна інформація, яка дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, що відображаються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя

Продовження табл. 2.1

1	2
Масова	публічно поширена друкована та аудіовізуальна інформація
Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування	офіційна документована інформація, яка створюється в процесі поточної діяльності, законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого і регіонального самоврядування
Правова інформація	сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику
Інформація довідково-енциклопедичного характеру	систематизовані, документовані або публічно оголошені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище
Соціологічна інформація	документовані або публічно оголошені відомості про ставлення окремих громадян і соціальних груп до суспільних подій та явищ, процесів, фактів
Інформація з обмеженим доступом	відомості конфіденційного або таємного характеру, правовий статус яких передбачений законодавством України, які визнані такими відповідно до встановлених юридичних процедур і доступ до яких обмежений власником таких відомостей або уповноваженою ним особою
Конфіденційна інформація	відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов

*Складено автором за [46]

Так як на сьогоднішній день відбувається постійний розвиток технологій, забезпечення інформаційної безпеки набуває все більшої актуальності. Існує велика кількість підходів до трактування поняття «інформаційна безпека». Так, у таблиці 2.2 представимо найпопулярніші підходи.

Таблиця 2.2

Підходи до поняття інформаційної безпеки

Автор	Підхід до поняття
1	2
В.С. Іфтемчук, В.А. Григорьев, М.І.Манилич, Г.Д. Шутак	забезпечення захисту інформації від випадкового чи навмисного доступу осіб, що не мають на це права; інтегральна властивість інформації, що характеризується конфіденційністю, цілісністю і доступністю; захищеність пристроїв, процесів, програм, середовища і даних, що забезпечує цілісність інформації, яка обробляється, зберігається і передається цими засобами
А.Н. Азрилиян	забезпечення захисту інформації від випадкового чи навмисного доступу осіб, які не мають на це право; інтегральна властивість інформації, яка характеризується конфіденційністю, цілісністю і доступністю
С.І. Мельник, М.Ю. Цуп	це стан захищеності інформаційного середовища організації від внутрішніх та зовнішніх загроз
О.М. Степанова, Л.М. Дегтярьова	захищеність інформації і підтримуючої інфраструктури від 1 випадкових або навмисних дій природного або випадкового характеру, які можуть завдати збитку власникам інформаційного ресурсу або користувачам інформації і підтримуючої інфраструктури
Сороковська О. А., Гевко В.Л.	суспільні відносини щодо створення і підтримання на належному рівні життєдіяльності інформаційної системи суб'єкта господарської діяльності.

*Складено автором за [47]

Розглядаючи різні підходи щодо поняття інформаційної безпеки, зазначимо, що більшість визначень доповнюють один одного. Таке різноманіття визначень говорить про те, що інформація є однією із найважливіших чинників ефективного функціонування суб'єкта господарювання. Отже, в цілому. Можемо визначити інформаційну безпеку як стан захищеності інформаційного простору, котрий забезпечує формування й розвиток цього простору в інтересах домогосподарства, суб'єкта господарювання та держави [47].

Покращення рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання, можливе за рахунок забезпечення актуальною та повною інформаційною

базою та забезпечення необхідних заходів, з використанням міжнародних стандартів) щодо зниження фінансових ризиків і достовірності фінансової інформації.

Розглядаючи причини зниження ефективності діяльності суб'єкта господарювання, можна зазначити, що однією із часто виникаючих причин є саме недостатній рівень інформованості щодо змін у зовнішньому середовищі. Саме тому, існує таке поняття як інформаційні ризики. Котрі в свою чергу, розподіляються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні ризики інформаційної безпеки зазвичай виникають у наслідку дій працівників, тобто помилок у розрахунках, управлінні тощо.

Проте, для того аби запобігати інформаційним ризикам на підприємстві на рисунку 2.1, пропонуємо ознайомитися із заходами запобігання таким ризикам.

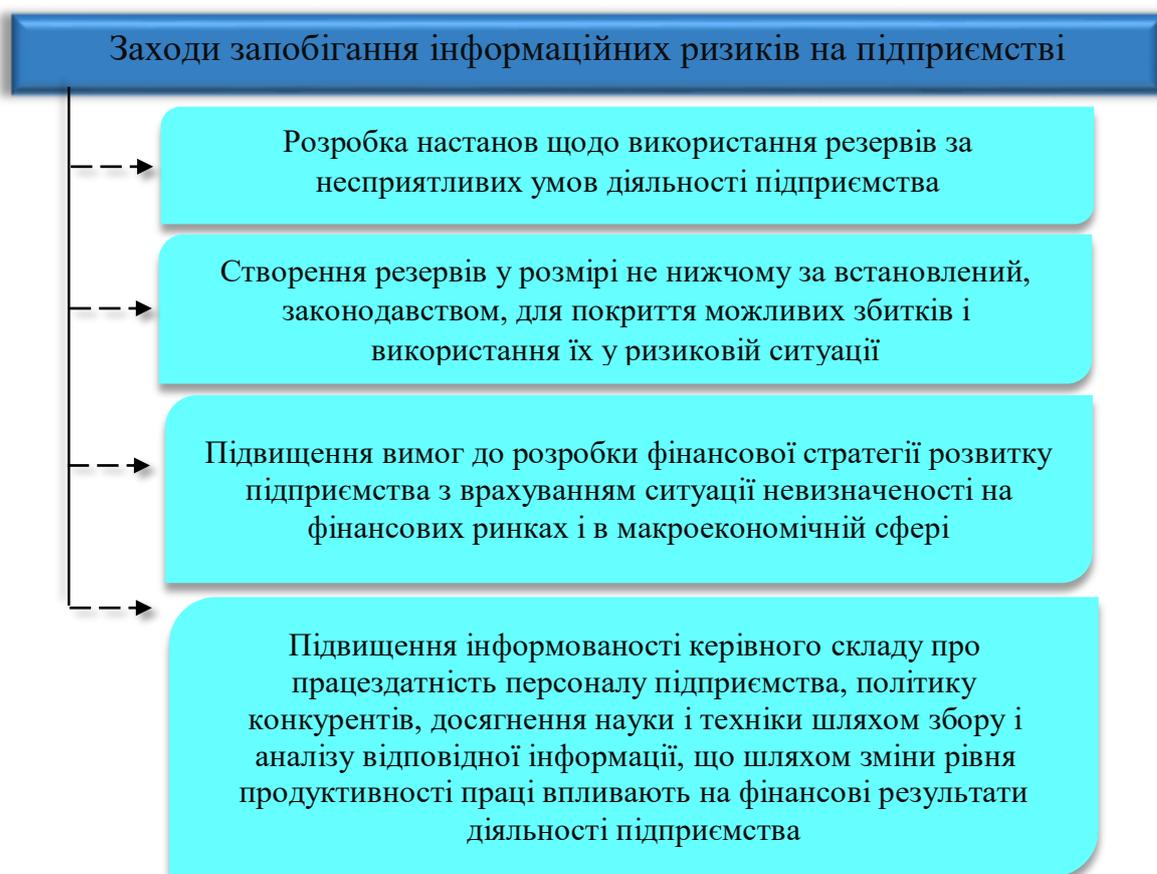

Рис. 2.1. Заходи запобігання інформаційних ризиків на підприємстві

*Складено автором за [48]

Також суб'єкти господарювання все частіше займаються розробкою заходів щодо зниження фінансових ризиків. А саме, спричиненими із кредитуванням. Тобто повернення заборгованостей партнерам, працівника, банківським установам. Для того, аби дійсно вирішити цю проблему, спершу необхідно підвищити рівень юридичних основ, що спрямовані на захист підприємства.

Отже, на рисунку 2.2 розглянемо етапи забезпечення інформаційної безпеки суб'єкта господарювання.

Рис. 2.2. Етапи забезпечення інформаційної безпеки підприємства

*Складено автором за [48]

Інформаційне забезпечення фінансової безпеки підприємства – це процес формування та підтримка інформаційної складової їх фінансової безпеки, який передбачає виконання ряду функціональних обов'язків щодо інформаційно-аналітичних служб компанії.

Після того, як на підприємстві зібрана інформація проходить перевірку на достовірність, вона надається суб'єктам управління фінансовою безпекою для подальшої роботи з нею. Отже, суб'єкти інформаційного забезпечення є дуже важливими для підприємства та безпосередньо мають вплив на стан фінансової безпеки компанії. Виходячи із цього, у таблиці 2.3 проведемо класифікацію суб'єктів інформаційної безпеки та видів їх забезпечення.

Таблиця 2.3

Класифікація суб'єктів інформаційного забезпечення

Класифікаційна ознака	Вид суб'єктів забезпечення
1	2
Залежно від етапу формування інформації	Здійснюють збір та систематизацію інформаційних даних
	Формують бази даних
	Здійснюють попередній аналіз інформації
	Створюють інформаційне підґрунтя для прийняття рішень суб'єктами фінансової безпеки
	Забезпечують збереження та захист зібраних даних
Залежно від роботи в структурному підрозділі	Бухгалтерський відділ
	Аналітичний відділ
	Маркетинговий відділ
	Служба фінансової безпеки підприємства
Залежно від рівня доступу до інформації підприємства	Мають доступ лише до «публічної інформації»
	Мають доступ до інформації з «обмеженим доступом»
	Мають доступ до «секретних і комерційних даних (комерційної таємниці)»

*Складено автором за [49]

Отже, представлені у таблиці 2.3 джерела є необхідними для отримання актуальної та правдивої інформації, що в свою чергу має значний вплив на діяльність суб'єкта господарювання у цілому, включаючи і рівень його фінансової безпеки. Проведення оцінки рівня фінансової безпеки будь-якого підприємства на наш час є дуже складним процесом. Адже, на сьогодні, не існує чітко визначеного алгоритму здійснення оцінювання. А ті варіанти, що пропонуються, часто суперечать один одному, тому таких даних не достатньо для того, аби здійснити правомірну оцінку рівня фінансової безпеки компанії, визначити її внутрішні та зовнішні загрози.

Однак, найчастіше труднощі виникають саме при пошуку інформації для визначення того, або іншого показника. Адже, інформація, котра необхідна для здійснювання аналізу, як правило може бути закритою, або навіть відсутньою. І в такому випадку, формується вже неточна та суб'єктивна інформація щодо здійснюваного аналізу. Котра не несе в собі значимості, адже не здатна в повному обсязі надати необхідні рішення, а може навіть зашкодити управлінню фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Саме тому інформаційне забезпечення є дуже важливим на етапі здійснення оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Основними характеристиками інформації, котрі важливі при здійснюванні оцінювання рівня фінансової безпеки є: достовірність, об'єктивність, точність, комплексність та актуальність.

Отже, визначимо джерела, що необхідні для здійснення оцінювання рівня фінансової безпеки. Їх класифікують відкриті та закриті, а також на платні та безкоштовні. Для досягнення найбільш точного результату, рекомендується використання усіх джерел одночасно.

Якщо брати зовнішніх суб'єктів, котрі не мають змогу отримати внутрішні дані підприємства, то на даний час їх основним джерелом є Інтернет. Для здійснення пошуку необхідної інформації, зазвичай використовується Google і Yandex системи. Також для пошуку інформації в мережі, на сьогодні популярними є соціальні мережі. Адже, наприклад, велика кількість банків користуються саме таким методом, у випадку, якщо боржник не виходить на зв'язок. Отже, в загальному, джерело інформації напряду залежить від вибору методичного підходу щодо оцінювання рівня фінансової безпеки. У сучасних умовах під забезпеченням фінансової безпеки розуміється не тільки процес захисту інформації, а також засобів та технології, що стосуються її отримання. Адже, саме обмін, перетворення та обробка інформації, займає більше половини всього управлінського процесу.

Інформаційне забезпечення фінансової безпеки компанії визначається як комплекс даних, методів та оцінки, щодо прийняття управлінських рішень,

котрі стосуються визначення та розробки напрямів збільшення ефективності цих процесів. Основною інформаційною базою визначення рівня фінансової безпеки компанії виступають внутрішні бухгалтерські дані, фінансові звітності, індикатори фінансової безпеки, за допомогою яких, визначаються зміни у ефективності діяльності підприємства.

Для того, аби правильно визначити заходи щодо захисту інформаційної системи суб'єкта господарювання, необхідно враховувати специфіку даного підприємства. Отже, на рисунку 2.3 представлені основні заходи інформаційного забезпечення фінансової безпеки підприємства.

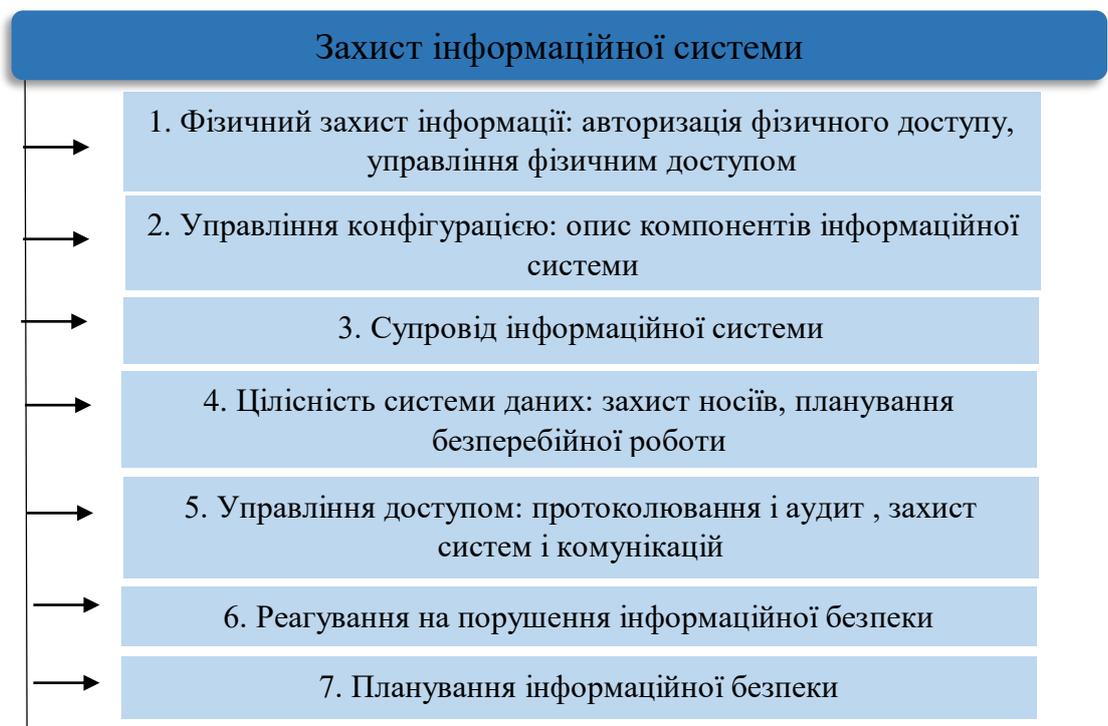

Рис. 2.3. Передумови інформаційного забезпечення фінансової безпеки

*Складено автором за [49]

Отже, формування інформаційного забезпечення фінансової безпеки, включає в себе чіткий алгоритм заходів правильного збору, обробки та використання інформації, а також її зберігання у надійних та безпечних місцях. Використання таких заходів підвищує рівень фінансової безпеки компанії.

2.2. Методичні засади визначення рівня фінансової безпеки підприємства

На сьогоднішній день забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання за допомогою досягнення значного рівня фінансової стійкості та захисту від внутрішніх та зовнішніх загроз є як ніколи актуальним.

Саме тому недостатній рівень управління фінансовою безпекою компаній є досить частим явищем, підтвердженням цьому є той факт, що близько третини українських компаній є збитковими. Їх об'єднують такі негативні чинники, як низька рентабельність, великі обсяги дебіторської та кредиторської заборгованостей, дефіцит власних оборотних коштів [21].

Кожна компанія перебуває у постійному русі, так само як і її фінансова безпека, саме через це виникає потреба у безперервному контролі за її управлінням. Тому для того аби своєчасно виявити та ліквідувати загрози фінансовій безпеці, підприємства мають проводити оцінку та аналіз рівня фінансової безпеки.

Методологічна розробка оцінки фінансової безпеки суб'єктів господарювання є важливою, оскільки для підтримки на належному рівні в умовах високої конкуренції на ринку майже щодня необхідно розуміти його фінансовий стан. Також, наприклад, при запиті підприємства на отримання кредитів у банках також важливо оцінити рівень фінансової безпеки підприємства, адже, якщо рівень фінансового забезпечення компанії є заниженим, то отримання кредиту є майже неможливим.

Досліджуючи методичні аспекти оцінки рівня фінансової безпеки, варто зазначити, що якщо на державному рівні є чіткий алгоритм її здійснення, то стосовно підприємств виникають певні питання. А саме, існують розбіжності поглядів вчених щодо системи показників, критеріїв оцінки та інших чинників [50].

Отже, оцінка фінансової безпеки підприємств – це перелік певних дій у чітко визначеній послідовності, що мають між собою зв'язок щодо проведення

аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, основною метою яких є виявлення загроз фінансовим інтересам компанії.

На даний час не існує конкретної системи оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, котрою би змогли користуватися усі підприємства. У більшій мірі це пов'язано з тим, що кожна компанія має розробляти свою індивідуальну систему, враховуючи масштаби виробництва та специфіки діяльності. Проте, як правило, оцінка фінансової безпеки в загальному має такі етапи (рис. 2.4).

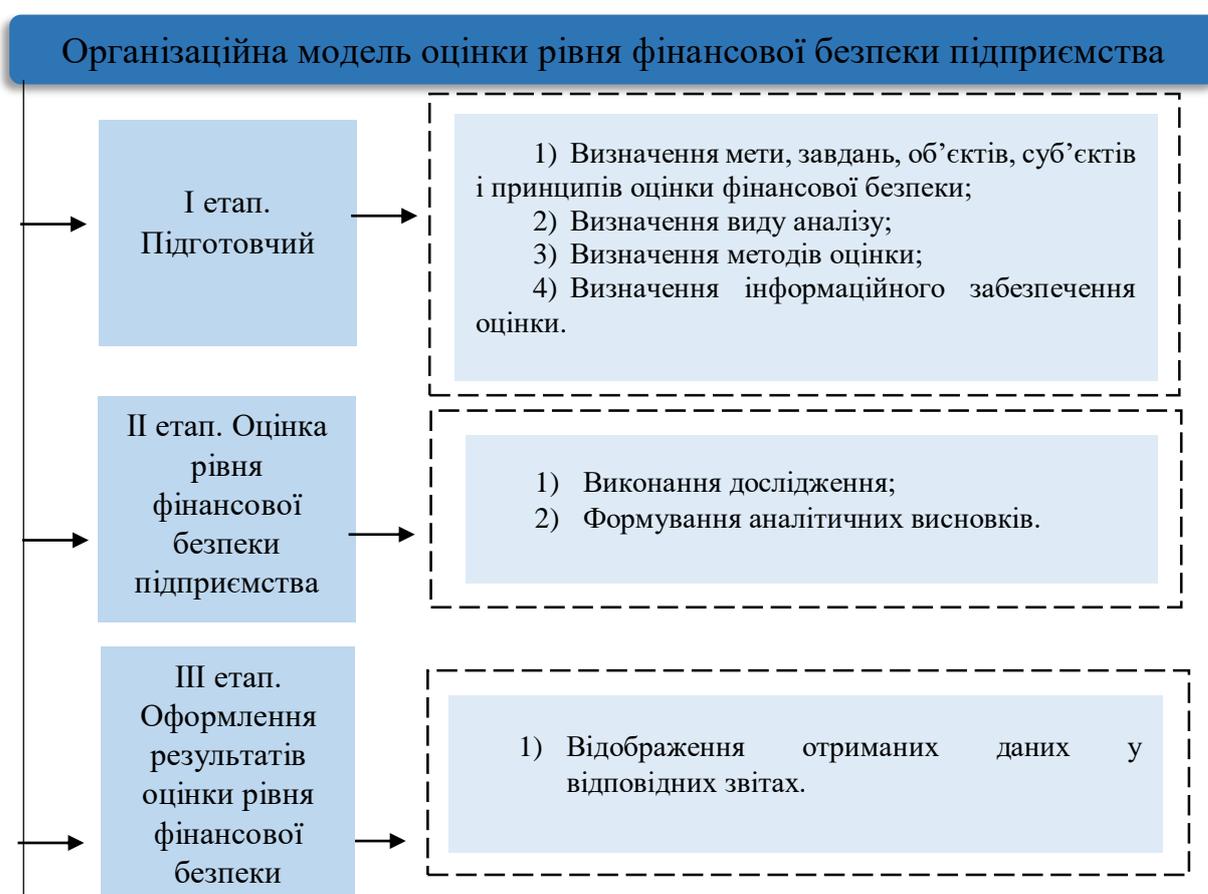

Рис. 2.4. Організаційна модель оцінки рівня фінансової безпеки підприємства

*Складено автором за [50]

Головною метою оцінювання фінансової безпеки підприємств є встановлення негативного впливу внутрішнього та зовнішнього середовища

на фінансовий стан компанії, розробку та застосування необхідних заходів за для нейтралізації цих загроз.

Поставлена мета фінансової безпеки суб'єктів господарювання передбачає вирішення наступних завдань:

- здійснення оцінки фінансового стану компанії та аналізу динаміки її розвитку;
- виявлення та аналіз чинників негативного розвитку фінансового стану підприємства;
- встановлення причин та джерел чинників, що впливають на погіршення стану компанії;
- проведення прогнозування наслідків деструктивного впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища на фінансову діяльність суб'єктів господарювання;
- розробка заходів щодо нейтралізації загроз.

До результатів проведення оцінки рівня фінансової безпеки підприємств мають інтерес не тільки внутрішній суб'єкти, а й зовнішні. Тому що для того аби дати згоду на кредитування, або залучити інвестиції зовнішні суб'єкти мають ретельно дослідити інформацію щодо рівня фінансової безпеки та фінансового стану компанії.

Завдання та масштаб здійснення оцінки рівня фінансової безпеки залежать від інтересів оцінювачей. Чи це буде здійснення оцінки підприємства у цілому, чи за окремими підрозділами, тобто вони самі визначають об'єкт аналізу.

Для того аби глибше дослідити поняття внутрішнього та зовнішнього аналізу фінансової безпеки підприємств, доцільним буде проведення їх порівняльної характеристики.

У таблиці 2.4 наведена порівняльна характеристика внутрішнього та зовнішнього аналізу фінансової безпеки підприємств.

Таблиця 2.4

Порівняльна характеристика зовнішнього та внутрішнього аналізу
фінансової безпеки суб'єктів господарювання

1	2	
Критерій порівняння	Вид аналізу	
	Зовнішній	Внутрішній
Суб'єкти аналізу	Власники підприємств, інвестори, кредитори, учасники фінансового ринку, державні органи	Управлінський персонал компанії (керівники, служба фінансової безпеки, фінансові аналітики тощо)
Основна ціль аналізу	Оцінка фінансової спроможності суб'єкта господарювання	Виявлення та протидія деструктивним чинникам впливу на фінансову безпеку підприємства
Інформаційна база аналізу	Фінансова звітність, зовнішні додаткові джерела інформації	Уся інформація про діяльність підприємства
Методи аналізу	Кількісні та якісні методи аналізу	Кількісні та якісні методи аналізу
Періодичність виконання	Ретроспективний та перспективний	Оперативний, ретроспективний та перспективний

*Складено автором за [51]

Об'єктивність оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання можливе за умов дотримання таких принципів, як системність, об'єктивність, адекватність, комплексність, універсальність, однозначність, результативність та інші.

За часовим аспектом оцінювання рівня фінансової безпеки виділяють оперативний, ретроспективний та перспективний. Адже, для того аби підприємство передбачувало майбутні загрози, а не боролася із їх негативними наслідками, дуже важливо спостерігати за кожним фінансовим показником та вчасно виявляти відхилення значень підприємства від норми. Необхідно своєчасно впроваджувати заходи щодо покращення стану цих показників та виявлять причину їх відхилення.

Для того, аби правильно вибрати метод оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, важливим є поставлення мети та завдання цього аналізу, а також необхідним є урахування усіх особливостей компанії. Після обрання методу оцінки проводиться визначення джерел потрібної інформації, проводиться її збирання та опрацювання та згодом перетворення у необхідну для оцінки компанії.

Наступні етапи проводяться на основі обробленої інформації. Тобто проводяться розрахунки, формуються висновки та оформлюються результати здійсненого аналізу у документальній формі.

Правильно та своєчасно виконана оцінка рівня фінансової безпеки підприємств сприяє забезпеченню фінансової стійкості, платоспроможності, фінансової незалежності. Регулярність такої оцінки також має вплив на фінансовий стан компанії, адже регулярне проведення такої оцінки сприяє покращенню щодо протидій внутрішнім та зовнішнім загрозам та підвищує рівень фінансового забезпечення у цілому [51].

Дослідження проведені у першому розділі показали, що підходів до трактування поняття фінансової безпеки суб'єктів господарювання та їх складових існує велика кількість, котрі в свою чергу призводять до виникнення такої ж кількості підходів щодо оцінювання фінансової безпеки компаній, кожен автор приділяє увагу різним видам загроз та аспектам діяльності. Аналізуючи літературу, щодо методології оцінки фінансової безпеки, варто розподілити її на традиційна та нетрадиційні [52].

Нетрадиційні методи проводяться на основі аналізу ризиків і визначенні ринкової вартості компанії. Однак, серед українських науковців такий метод не є поширеним. Це зумовлено тим, що для здійснення такої оцінки необхідно залучити велику кількість інформації щодо ринкових тенденцій, які добути не так то легко. Ще одним недоліком такого методу є те, що він відображає лише реальну вартість підприємства, що є важливим для інвесторів, однак відображення фінансового стану компанії у такому підході відсутні.

У вітчизняній літературі більш актуальними є традиційні методи. Їх здійснення проводиться на оцінці стабільності функціонування компанії. У таблиці 2.5 наведені методи оцінки, котрі зустрічаються найчастіше.

Таблиця 2.5

Методичні підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів
господарювання

Автори	Характеристика методу
1	2
Портнова Г.О., Антоненко В.М.	Інтегральний метод оцінки на основі визначення балів за кожним із п'яти показників, що характеризують фінансову стійкість, ліквідність та рентабельність активів.
Рета М.В., Іванова А.О.	Інтегральний метод оцінки, заснований на визначенні шести показників, що характеризують фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Інтегральне значення пропонується вимірювати відносно нормального та критичного значень.
Рзаєва Т.Г., Бондар Г.А.	Інтегральний метод на основі 11 показників, що характеризують фінансову стійкість, ділову активність, ринкову вартість та інвестиційну привабливість. Пропонується визначення інтегрального показника, проте відсутня інтерпретація результатів.
Горячева К.С.	Ресурсно-функціональний, інтегральний підхід. Пропонується визначення інтегрального показника на основі визначення безпеки за кожним функціональним складником: бюджетним, грошово-кредитним, валютним, банківським, інвестиційним, фондовим, страховим.
Литовченко О.Ю.	Інтегральний метод на основі бальної оцінки п'яти показників, що характеризують фінансову стійкість, ділову активність та ліквідність. Ресурсно-функціональний підхід, що базується на основі визначення інтегрального показника за кожним функціональним складником. У моделі відсутні вагові значення та інтерпретація результатів.
Почечун О.І.	Індикаторний підхід. Оцінка фінансової безпеки на основі визначення 12 показників, що характеризують платоспроможність, ліквідність, ділову активність, та порівняння розрахованих значень із нормативними.
Чернега О.М.	Ресурсно-функціональний підхід. Визначення інтегрального показника виходячи із часткових функціональних критеріїв безпеки. При цьому перелік функціональних складників, показників та їх інтерпретація не визначений.

*Складено автором за даними [54-59]

Отже, найбільш актуальним серед науковців є інтегральний підхід. Для більш повного уявлення щодо методів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання на рисунку 2.5 зображена систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства.

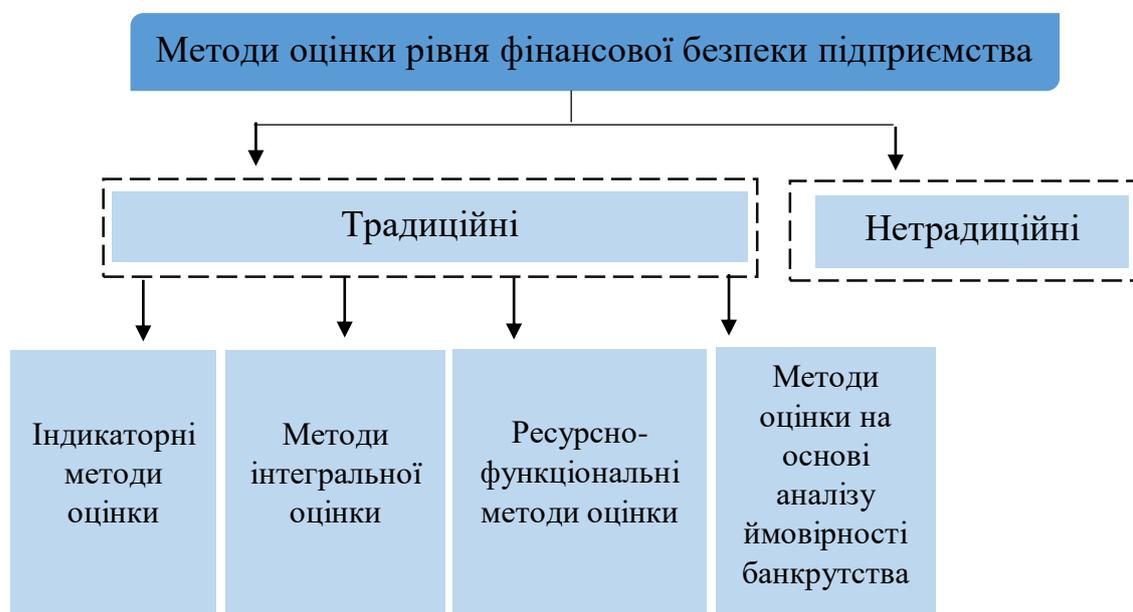

Рис. 2.5. Систематизація методів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання

*Складено автором за [55]

Індикаторний підхід – це визначення рівня фінансової безпеки, котре відбувається за рахунок порівняння фактичних показників діяльності компанії з індикаторами, котрі є пороговим значенням показників і кожен з них відповідають конкретному виду фінансової безпеки.

За допомогою індикаторного підходу можливо визначити яким є стан фінансової безпеки кризовим, критичним, передкризовим чи нормальним. Проте, у цього підходу також є недоліки. Наприклад, якщо неправильно визначити індикатори, то і рівень фінансової безпеки також буде визначено невірно.

Для того аби краще зрозуміти методи індикаторного підходу, пропонуємо ознайомитися із їх сутністю, перевагами та недоліками. Отже, методи індикаторного підходу наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Методи індикаторної фінансової безпеки підприємства (ФБП)

Методи	Сутність	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Порівняльний метод оцінки	Рівень фінансової безпеки визначається за допомогою індикаторів, що розглядаються як порогові значення показників, що характеризують діяльність підприємства в різних функціональних сферах. Розраховані показники діяльності підприємства порівнюються з установленими нормативами або показниками підприємств конкурентів	– дає можливість оцінити рівень конкурентоспроможності підприємства на ринку	– недоотримання інформації від підприємств-аналогів є причиною отримання необ'єктивної оцінки; – складність у пошуку підприємств-аналогів; – вплив суб'єктивних чинників
Метод оцінки ФБП за критерієм мінімізації сукупного збитку, який наноситься безпеці	Ґрунтується на встановленні певного граничного рівня фінансової безпеки підприємства. Відхилення від встановленого рівня вважається сигналом, що на підприємстві розвиваються негативні тенденції, які можуть призвести до його банкрутства	– відображає загальну ефективність заходів із забезпечення фінансового складника; – є сукупним показником «фінансового здоров'я» підприємства і потенціалу його корпоративного росту	– вузький, адже охоплює не всі сфери фінансової безпеки підприємства; – потребує запровадження додаткового обліку через відсутність необхідних бухгалтерських і статистичних даних
Метод оцінки ФБП за критерієм достатності обігових коштів для здійснення господарської діяльності	Визначається достатність власних чи позичених оборотних засобів для виконання виробничо-збугової діяльності за допомогою показників забезпеченості запасів та витрат джерелами їх формування. Залежно від значень оціночних показників виділяються п'ять зон фінансової стійкості, що відповідає п'яти рівням ФБП	визначає рівень забезпеченості підприємства ресурсами для ефективної діяльності; – дає оцінку раціональності структури капіталу; – показує рівень платоспроможності та фінансової стійкості підприємства	– дуже вузький, оскільки охоплює не всі сфери фінансової діяльності
Метод оцінки ФБП за критерієм вартості підприємства	Визначення рівня ФБП із позиції можливості нарощувати капіталізацію підприємства, збільшувати його ринкову вартість	дає оцінку ефективності діяльності та інвестиційної привабливості підприємства	– не враховує всіх показників діяльності підприємства

*Складено автором за [59]

Таким чином, досліджуючи підходи щодо оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, варто зазначити, що найчастішим у використанні підприємств є саме індикаторний підхід. Це зумовлено його простотою розрахунку та охоплення різноманітних сфер діяльності. При індикаторному підході для того аби провести оцінку рівня безпеки, беруться індикатори (показники зміни вартості компанії). Для визначення рівня фінансової безпеки важливими саме граничні значення, а не показники.

Граничні значення – це величини, які мають знаходитися у певних межах норми, адже їх відхилення від значень можуть спровокувати погіршення рівня фінансової стійкості компанії, що в свою чергу, може призвести до негативних наслідків, таких як втрата конкурентоспроможності та інших. За індикаторним підходом найкращий рівень безпеки формується лише тоді, коли усі індикатори відповідають своїм нормам [55].

Отже, в цілому індикаторний підхід оцінює фінансовий стан компанії в усіх її аспектах та отримані результати допомагають вчасно ідентифікувати чинники, що погіршують діяльність фірми, а отже такий підхід є доволі об'єктивним. Проте в той же час, використання такого підходу на пряму залежить від граничних значень, котрі у свою чергу піддаються змінам зовнішнього середовища, і відповідно підприємство не може на них впливати.

Також одним із чинників ускладнення здійснення оцінки індикаторним методом є встановлення рівнів та їх різні значення для певної компанії [60]. Отже, у таблиці 2.7 представлені рівні фінансової безпеки підприємства.

Таблиця 2.7

Рівні фінансової безпеки підприємства за індикаторним методом

Рівень фінансової безпеки	Характеристика стану
1	2
Відмінний	Підприємство бездоганно протистоїть зовнішнім та внутрішнім загрозам, що створює підґрунтя для стабільного розвитку та реалізації стратегії підприємства у майбутніх періодах

Продовження табл. 2.7

1	2
Задовільний	Підприємство здатне протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, що забезпечує його розвиток у майбутньому періоді
Незадовільний	Підприємство не здатне протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, що загрожує ефективному функціонуванню підприємства в майбутніх періодах
Критичний	Підприємство не протистоїть зовнішнім та внутрішнім загрозам, тому є велика ймовірність втрати платоспроможності й банкрутства

*Складено автором за [61]

Отже, охарактеризувавши основні методи індикаторного підходу, у таблиці 2.8 представимо групування основних індикаторів та показників фінансової безпеки підприємств.

Таблиця 2.8

Індикатори фінансової безпеки підприємства

Показник	Оцінка показника	
	Порогове значення	Оптимальний напрям динаміки
1	2	3
1. Показники майнового стану		
Коефіцієнт постійності активів	0,5	Збільшення
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,5	Зменшення
Питома вага дебіторської заборгованості у майні	0,2	Зменшення
Коефіцієнт мобільності активів	1	Збільшення
2. Показники ліквідності		
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,25	Збільшення
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1	Збільшення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,275	Збільшення
3. Показники фінансової незалежності		
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,5	Збільшення
Коефіцієнт фінансової стабільності	1	Збільшення
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,85	Збільшення
4. Показники ділової активності		
Оборотність коштів у розрахунках (у днях)	30	Зменшення

Продовження табл. 2.8

1	2	3
Оборотність запасів (у днях)	15	Зменшення
Оборотність кредиторської заборгованості (у днях)	30	Зменшення
Оборотність власного капіталу (в оборотах)	1,5	Збільшення
Оборотність мобільних активів (в оборотах)	1,5	Збільшення
Оборотність сукупного капіталу (в оборотах)	1	Збільшення
5. Показники ефективності діяльності		
Рентабельність сукупного капіталу (ROA)	2,5%	Збільшення
Рентабельність власного капіталу (ROE)	5%	Збільшення
Рентабельність основних засобів	6%	Збільшення
Валова рентабельність реалізованої продукції	20%	Збільшення
Чиста рентабельність реалізованої продукції	5%	Збільшення

*Складено автором за [62]

Отже, як бачимо із таблиці 2.8, індикатори фінансової безпеки надають характеристику майнового стану підприємства, його ліквідність, допомагають встановити рівень фінансової незалежності, ділової активності та показників ефективності діяльності компанії. За умов дотримання усіх цих показників у межах порогових значень, відбувається зростання фінансової стабільності, і відповідно, рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Наступним по частоті використання є інтегральний підхід. Він зручний тим, що інтегрує зазначений перелік показників в один показник, що вказує на рівень фінансової безпеки компанії. Методи інтегрального підходу надають змогу розглядати та оцінювати різні види діяльності компанії та адаптувати необхідний метод під певну компанію. Саме тому інтегральний підхід є актуальним для усіх видів підприємств. У таблиці 2.9 наведені характеристика основних методів інтегрального підходу.

Таблиця 2.9

Методи інтегральної оцінки фінансової безпеки підприємства (ФБП)

Методи	Сутність	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Ресурсно-функціональний метод оцінки ФБП	Визначення рівня ФБП на основі оцінки ступеня використання фінансових ресурсів підприємства за кожним функціональним складником, після чого на основі розрахованих у ході такого аналізу показників шляхом експертної оцінки визначається інтегральний показник, який і є показником рівня ФБП	простий у використанні; досить широким та охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства	є дуже приблизним, він не має конкретного кількісного вираження (прямує до максимуму); значний вплив суб'єктивної думки експертів
Програмно-цільовий метод оцінки ФБП	Оцінка ФБП ґрунтується на інтегруванні сукупності показників, що визначають ФБП. При цьому використовується кілька рівнів інтеграції показників і такі методи їх аналізу, як кластерний та багатовимірний аналіз	дає змогу отримати найбільш об'єктивні та достовірні результати оцінки фінансової безпеки	складність математичного й статистичного апарату, що обмежує його використання в практичній діяльності
Скоринговий метод оцінки (метод балів або ранговий метод) ФБП за показниками фінансового стану	Для оцінки використовуються кілька рівнів інтеграції показників, що найбільш точно характеризують ФБП. При цьому для їх оцінки використовуються кластерний і багатовимірний аналіз	найбільш повно охоплює всю різноманітність показників фінансової стійкості; можливість включення в розрахунок якісних показників	жорстка прив'язка до нормативних значень показників; необхідність експертних оцінок якісних чинників

*Складено автором за [61]

Ресурсно-функціональний підхід – це встановлення рівня фінансової безпеки через оцінку ефективності використання ресурсів. Компанія визначає певний комплекс заходів для протидії загрозам та за кожним напрямом проводиться оцінка. За ресурсно-функціональним підходом найчастіше за основу розрахунку береться функціональна складова. Отже, за таким підходом рівень безпеки можна встановити лише у динаміці, а саме в порівнянні з цими ж рівнями інших періодів.

Планово-цільовий підхід формується на інтеграції показників, що визначають рівень безпеки. Іноді цей метод називають комплексним. Особливу увагу слід приділити вибору показників та визначенню методів інтегрування. Також виникають труднощі з визначенням значущих коефіцієнтів на основі експертних методів оцінки [61].

Отже, досліджуючи методи оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, необхідно зазначити, що науковці формують велику кількість підходів щодо їх визначення.

До основних входять: індикаторні, інтегральні, ресурсно-функціональні та методи оцінки банкрутства. Проте, на даний час недоліком цих методів є те, що в них не враховується наявний стан економіки країни і також не враховується особливості функціонування певних галузей. Саме тому, охарактеризовані методи все ще вимагають удосконалення.

Після проведення дослідження методики оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, визначено, що саме правильно підібрана методика оцінки рівня фінансової безпеки підприємства має істотний вплив на діяльність компанії як на даний час, так і в майбутньому. Вона слугує певною базою для забезпечення безпеки та ефективної діяльності у цілому. Оцінювання фінансової безпеки суб'єктів господарювання базується на комплексності та систематизованості. Оцінка індикаторів надає можливість підприємницьким суб'єктам вчасно встановити погіршення стану компанії та уникнути ризику банкрутства.

Висновки до розділу 2

Таким чином, розглядаючи методичні підходи до оцінки показників фінансової безпеки підприємства, спершу варто зазначити, що їх дослідження є дуже важливим для підприємств. Адже, для того аби компанія функціонувала на високому рівні, була конкурентоспроможною, необхідно періодично здійснювати оцінку показників фінансової безпеки компанії.

Отже, оцінка фінансової безпеки підприємств – це перелік певних дій у чітко визначеній послідовності, що мають між собою зв'язок щодо проведення аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, основною метою яких є виявлення загроз фінансовим інтересам компанії.

Досліджуючи організаційну модель оцінки рівня фінансової безпеки, варто зазначити, що вона відбувається протягом трьох етапів. Перший етап – це підготовка, а саме встановлення мети, завдання, визначення виду аналізу та методу оцінки.

На другому етапі відбувається, безпосередньо, оцінка рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Тобто проводяться дослідження та формуються висновки.

І останнім етапом є оформлення результатів оцінки. Для цього необхідно у правильній формі подати усю проаналізовану інформацію.

Розглядаючи методичні аспекти оцінки рівня фінансової безпеки, стає зрозумілим, що на рівні держави існує чіткий алгоритм здійснення оцінки, проте для підприємств він відсутній, що в свою чергу, викликає певні складності. Так, із основних традиційних методів оцінки науковці виділяють : індикаторні методи оцінки, методи інтегральної оцінки, ресурсно-функціональні методи оцінки та методи оцінки на основі аналізу ймовірності банкрутства.

За допомогою індикаторного підходу можливо визначити яким є стан фінансової безпеки кризовим, критичним, передкризовим чи нормальним. Проте, у цього підходу також є недоліки. А саме, це те, що такий метод не враховує усього обсягу показників діяльності підприємства та через це

потребує додаткового обліку, адже існує відсутність багатьох необхідних бухгалтерських та статистичних даних.

За індикаторним методом існують такі рівні фінансової безпеки, як відмінний, задовільний, незадовільний та критичний.

Однак, цей метод також має і переваги. До них відносяться можливість оцінки конкурентоспроможності компанії на ринку, показує рівень платоспроможності та фінансової стійкості, дає оцінку інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

Основними індикаторами у процесі оцінки фінансової безпеки є показники майнового стану, ліквідності, фінансової незалежності, ділової активності та показники ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Методи інтегрального підходу надають змогу розглядати та оцінювати різні види діяльності компанії та адаптувати необхідний метод під певну компанію. До переваг цього методу можна віднести простоту використання, широким охопленням сфер діяльності, об'єктивні та достовірні результати оцінювання.

Ресурсно-функціональний підхід – це встановлення рівня фінансової безпеки через оцінку ефективності використання ресурсів. Його недоліком є те, що показник є дуже приблизним, адже немає конкретного значення. Також існує значний вплив суб'єктивної думки експертів.

Досліджуючи інформаційне забезпечення оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання, визначено, що саме інформація є основою здійснення правильного аналізу та визначення рівня безпеки, що в свою чергу впливає на ефективність діяльності підприємства в цілому.

Основною інформаційною базою оцінювання фінансової безпеки є внутрішні бухгалтерські дані, фінансові звітності підприємства та індикатори, котрі використовуються у процесі оцінки фінансової безпеки.

Найважливішими характеристиками інформації є саме своєчасність та актуальність. Адже, надана для оцінки застаріла інформація призводить до помилкового заключення щодо фінансового стану та безпеки компанії.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

3.1. Оцінка фінансового стану ТОВ «Полтавахліб-3»

Хлібопекарську промисловість України правомірно визначити базисом соціальної стабільності в країні. Підприємства цієї галузі забезпечують основні потреби населення країни. Проте, незважаючи на таке вагомe значення, останнім часом в хлібопекарській промисловості спостерігаються негативні тенденції, які впливають на динаміку виробництва та реалізації продукції. В Полтавській області одним із провідних підприємств хлібобулочної галузі є товариство з обмеженою відповідальністю «Полтавахліб-3».

ТОВ «Полтавахліб-3» – це концерн з виробництва хлібобулочних виробів, провідний виробник галузі на Полтавщині, чия продукція випускається під ТМ «Короваєво». Продукція представлена в торговельних мережах Києва, Дніпра, Харкова, відповідає вимогам міжнародних систем контролю якості ISO 9001 і 22000. В даний час підприємство займається такими основними видами діяльності як:

- 1) виробництво макаронних виробів та борошняних виробів;
- 2) виробництво хліба та хлібобулочних виробів,
- 3) кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;
- 4) неспеціалізована оптова торгівля;
- 5) роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- 6) роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошняними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах.

У таблиці 3.1 представлено обсяги виробництва хліба ТОВ «Полтавахліб-3».

Обсяги виробництва хліба ТОВ «Полтавахліб-3»

1	2	3	4	5	6
Обсяг виробництва хліба та хлібобулочних виробів		Темпи росту до відповідного періоду 2020 р.	Обсяг виробництва хліба за видами (вересень 2021 р)		
			Хліб з борошна пшеничного 1 г	Хліб з борошна житнього та пшеничного	Хліб з борошна пшеничного в/г
Тис. грн без ПДВ	тонн	%	тонн	тонн	тонн
74713,74	3246,7	-11,2%	28,2	163,93	44,2

*Складено автором за [65]

Отже, можемо побачити, що найбільше ресурсів підприємство спрямовує на виготовлення хлібу з борошна житнього та пшеничного. У таблиці 3.2 представлені ціни на хліб та борошно ТОВ «Полтавахліб-3».

Таблиця 3.2

Ціни на хліб та борошно ТОВ «Полтавахліб-3» у 2021 році

Оптово-відпускні ціни на хліб		
1	2	3
Хліб з борошна пшеничного 1 г	Хліб з борошна житнього та пшеничного	Хліб з борошна пшеничного в/г
Ціна за кг з ПДВ	Ціна за кг з ПДВ	Ціна за кг з ПДВ
16,75	24,93	27,08
Ціни на борошно (з ПДВ)		
10,12	6,80	10,32

*Складено автором за [65]

Як можемо побачити, найнижчу ціну на хліб є хліб із пшеничного борошна першого ґатунку, його ціна становить 16,75 грн за кілограм з урахуванням ПДВ. В той же час найдорожчим є хліб, котрий виготовляється із борошна вищого ґатунку та становить 27,08 грн за кілограм з урахуванням ПДВ. На рисунку 3.1 представлена організаційна структура управління ТОВ «Полтавахліб-3».

Організаційна структура ТОВ «Полтавахліб-3»

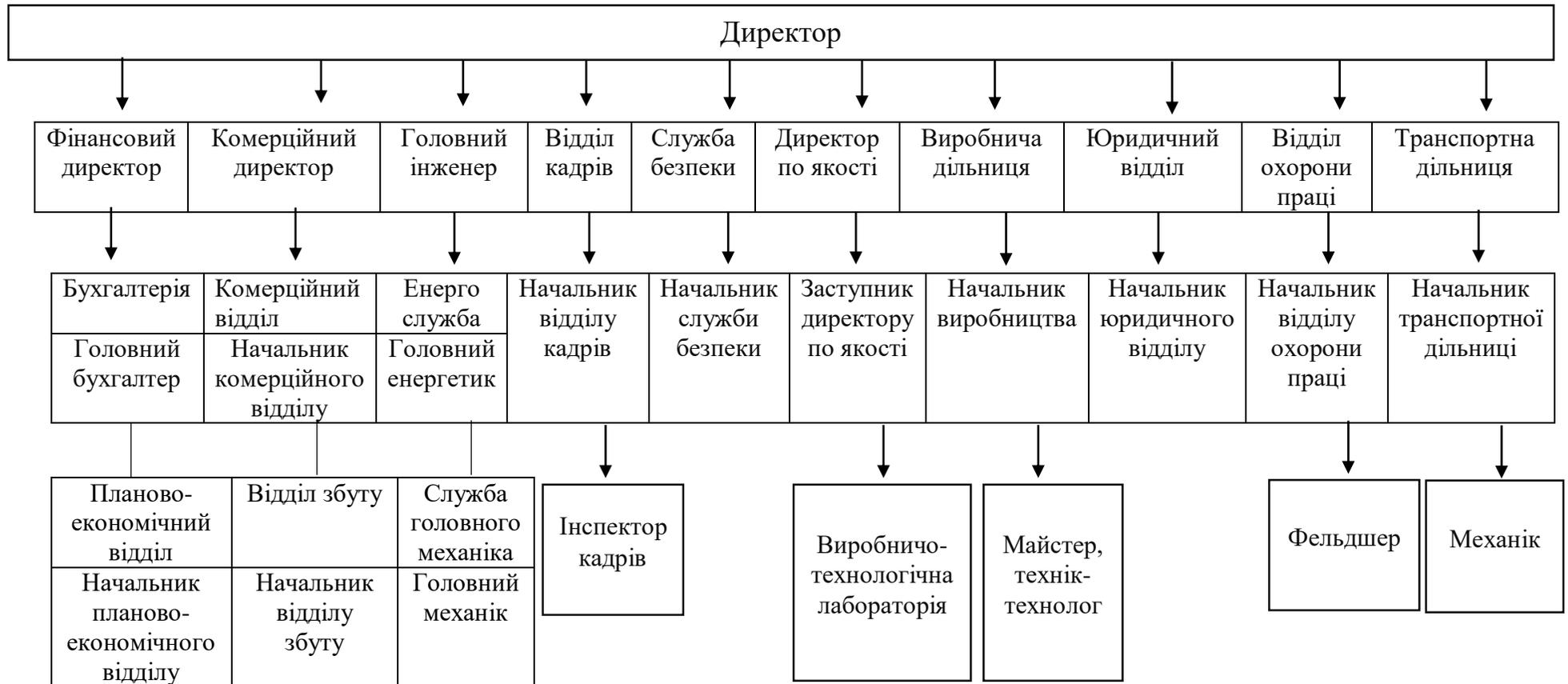

Рис. 3.1. Організаційна структура ТОВ «Полтавахліб-3»

*Складено автором за [65]

ТОВ «Полтавахліб-3» має лінійно-функціональну організаційну структуру. За допомогою лінійно-функціональної організаційної структури відбувається усунування недоліків управління як лінійних, так і функціональних структур. Першим, відповідальним за вирішення конкретних питань та підготовці відповідних рішень, допомагає спеціальний апарат, котрий складається з функціональних підрозділів.

Маючи лінійно-функціональну структуру управління, лінійна організація має переваги, але чим вище рівень управління, тим важливіша роль функціонального управління. Якщо в управлінні сайтом його роль незначна, то в масштабах управління бізнесом формується роль функціональних органів.

Функціональні відділи виконують всю технічну підготовку виробництва, готують варіанти вирішення проблем, пов'язаних з управлінням виробничим процесом, звільняють осіб, відповідальних за планування, фінансові розрахунки тощо [2].

Отже, представлена на рисунку 3.4 організаційна структура управління налічує велику кількість відділів, які підпорядковуються директору. До них належать : юридичний, відділ кадрів, охорони праці, програмного забезпечення, відділ збуту, комерційний, планово-економічний, матеріально-технічного постачання. Усього кількість працівників станом на 2020 рік налічує 211 осіб. Структура являється ефективною для даного підприємства та забезпечує відповідний рівень виробництва та стабільний фінансовий стан.

Фінансовий стан підприємства є однією з найважливіших характеристик виробничої та фінансової діяльності підприємств. Фінансовий стан розуміється як рівень його забезпеченості обсягом фінансових ресурсів, які потрібні для здійснення ефективної діяльності. Під час оцінки фінансового стану, спершу необхідно скласти агрегований баланс підприємства. Агрегований аналітичний баланс групують за певними статтями. При агрегуванні статей балансу, як правило, можна використати різні види групувань. Це залежить від мети аналізу підприємства[5]. Агрегований баланс ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки зображений у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Агрегований баланс ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018 – 2020 роки

АКТИВ	2018		2019		Відхилення		Темп зростання, %	2019		2020		Відхилення		Темп зростання, %
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Необоротні активи -	481	2,00	614	2,62	133	-21,66	127,65	614	2,62	566	2,54	-48	4,29	92,18
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи	481	2,00	614	2,62	133	-21,66	127,65	614	2,62	566	2,54	-48	4,29	92,18
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.3. Відстрочені податкові активи	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
2. Оборотні активи	23578	98,00	22831	97,38	-747	121,66	96,83	22831	97,38	21761	97,46	-1070	95,71	95,31
2.1. Запаси	14613	60,74	14923	63,65	310	-50,49	102,12	14923	63,65	14143	63,34	-780	69,77	94,77
2.2. Дебіторська заборгованість	7519	31,25	6795	28,98	-724	117,92	90,37	6795	28,98	6217	27,85	-578	51,70	91,49
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	1074	4,46	1108	4,73	34	-5,54	103,17	1108	4,73	1190	5,33	82	-7,33	107,40
2.4. Витрати майбутніх періодів	15	0,06	5	0,02	-10	1,63	33,33	5	0,02	20	0,09	15	-1,34	400,00
2.5. Інші оборотні активи	357	1,48	0	0,00	-357	58,14	0,00	0	0,00	191	0,86	191	-17,08	0,00
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього майна	24059	100,00	23445	100,00	-614	100,00	97,45	23445	100,00	22327	100,00	-1118	100,00	95,23

Продовження табл. 3.3

Пасив	2018		2019		Відхилення		Темп зростання	2019		2020		Відхилення		Темп зростання
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Відхилення		
												Сума, тис.грн.	Питома вага, %	
1. Власний капітал	2177	9,05	3011	12,84	834	-135,83	138,31	3011	12,84	3078	13,79	67	-5,99	102,23
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	21882	90,95	20434	87,16	-1448	235,83	93,38	20434	87,16	19249	86,21	-1185	105,99	94,20
3.1. Короткострокові кредити банків	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
3.2. Кредиторська заборгованість	8893	36,96	8090	34,51	-803	130,78	90,97	8090	34,51	8569	38,38	479	-42,84	105,92
3.3. Інші поточні зобов'язання	12989	53,99	12352	52,69	-637	103,75	95,10	12352	52,69	10702	47,93	-1650	147,58	86,64
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього капіталу	24059	100	23445	100,00	-614	100,00	97,45	23445	100,00	22327	100,00	-1118	100,00	95,23

Аналізуючи дані агрегованого балансу встановлено що протягом 2018-2020 рр. відбувається незначне зниження валюти балансу з 24059 тис.грн. до 22327 тис. грн. Основними факторами зменшення валюти балансу визначено зменшення оборотних активів. Зокрема, валюта балансу зменшилася за рахунок скорочення дебіторської заборгованості протягом аналізованого періоду на 1305 тис. грн. Також, можемо помітити, що у структурі активів значну частину займають запаси. Це є негативним фактором, адже запаси відносяться до активів, що реалізуються повільно, що в свою чергу, може свідчити про спад фінансової активності підприємства. В цілому за аналізований період 2018-2020 років, відбулося зменшення оборотних активів з 24059 тис. грн у 2018 році до 22327 тис. грн. у 2020 році.

Необоротні активи підприємства, до складу яких входять основні засоби та нематеріальні активи, мають тенденцію до зниження. Однак, у 2018 році основні засоби становили 481 тис. грн., у 2019 році зросли до 614 тис. грн та до 2020 року відбулося зменшення до 566 тис. грн. Така тенденція може бути позитивною за умов, що на підприємстві зростають обсяги виробництва

Структурна динаміка активів підприємства представлена на рисунку 3.2.

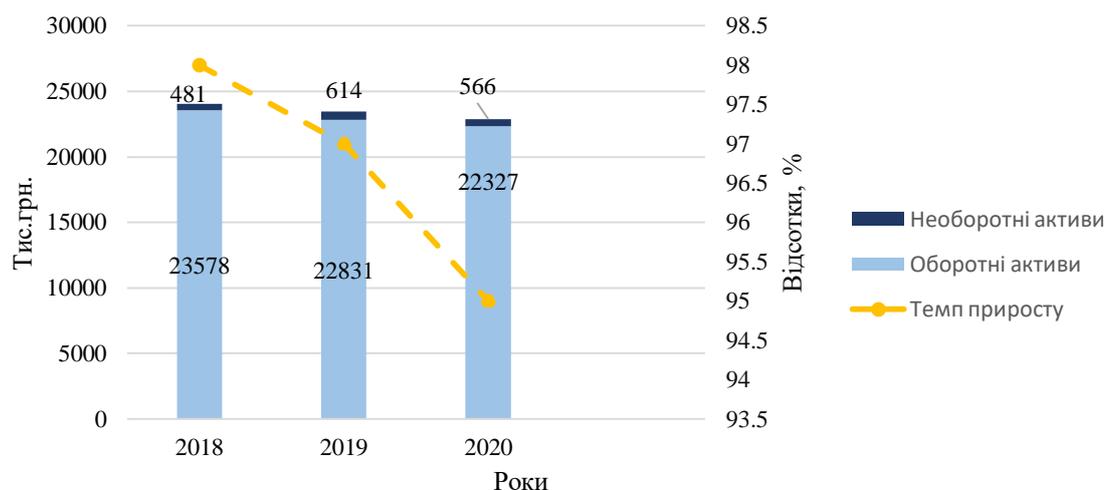

Рис. 3.2. Структурна динаміка активів ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 рр.

Що стосується джерел фінансування активів підприємства, то їх графічна інтерпретація представлена на рисунку 3.3.

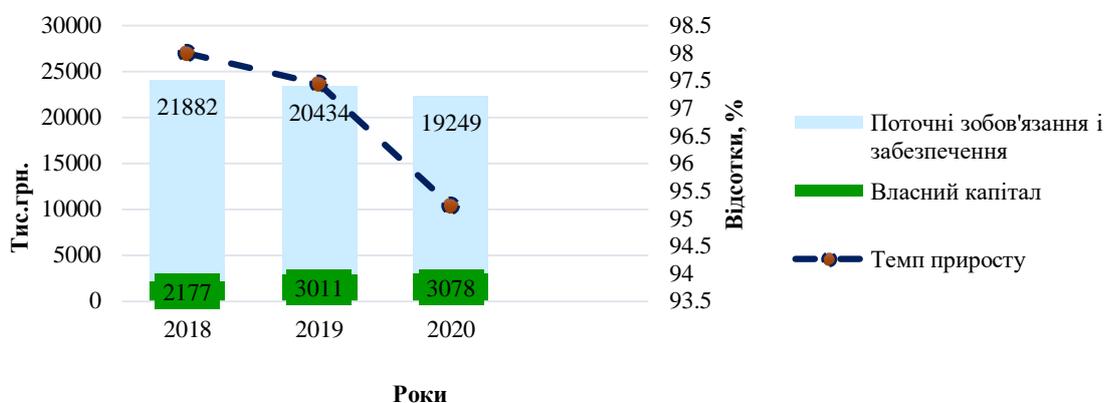

Рис. 3.3. Структурна динаміка пасивів ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 рр.

Як видно з малюнку на підприємстві протягом досліджуваного періоду не виникало довгострокових зобов'язань. Величина власного капіталу є досить низькою, хоча спостерігається його зростання (з 2177 грн у 2018 році до 3078 грн у 2020 році). Підприємству необхідно прагнути до подальшого збільшення частки власного капіталу. За результатами розрахунків видно, що основним джерелом фінансування оборотних активів підприємства є поточні зобов'язання і забезпечення, адже їх питома вага складала 90,95 % у 2018 році та до 2020 року питома вага зменшилася до 86,21%.

Проведений аналіз динаміки та структури активів і пасивів ТОВ «Полтавахліб-3», допоміг визначити, що незначна тенденція скорочення валюти балансу, з 2018 року (24059 тис. грн) у 2020 році (до 22327 тис. грн.). Така тенденція відбулася за рахунок зниження частки дебіторської заборгованості, необоротних активів, підприємству слід звернути уваги на підвищення ефективного управління цими видами активів. Для більш глибокого розуміння щодо майнового стану ТОВ «Полтавахліб-3» доцільним буде проведення аналізу структури окремо як активів, так і пасивів. Отже, у таблиці 3.4 представлена структура оборотних активів підприємства.

Структура оборотних активів ТОВ «Полтавахліб -3» за 2018-2020 роки

Стаття балансу	2018		2019		Відхилення		Темп зростання %	2019		2020		Відхилення		Темп зростання %
	Сума, тис.грн	Питома вага,%	Сума тис.грн	Питома вага%	Сума тис.грн	Питома вага%		Сума тис.грн	Питома вага%	Сума тис.грн	Питома вага%	Сума тис.грн	Питома вага%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Оборотні активи	23578	100	22831	100,00	-747	100,00	96,83	22831	100,00	21761	100	-1070	100	95,31
Виробничі запаси	14054	59,61	14480	63,42	426	3,81	103,03	14480	63,42	13600	62,50	-880	-0,93	93,92
Готова продукція	559	2,37	443	1,94	-116	-0,43	79,25	443	1,94	540	2,48	97	0,54	121,90
Товари	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	3	0,01	3	0,01	0,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги	6923	29,36	5882	25,76	-1041	-3,60	84,96	5882	25,76	5459	25,09	-423	-0,68	92,81
Дебіторська за розрахунки з бюджетом	82	0,35	8	0,04	-74	-0,31	9,76	8	0,04	17	0,08	9	0,04	212,50
Інша поточна дебіторська заборгованість	514	2,18	905	3,96	391	1,78	176,07	905	3,96	741	3,41	-164	-0,56	81,88
Готівка	16	0,07	4	0,02	-12	-0,05	25,00	4	0,02	5	0,02	1	0,01	125,00
Рахунки в банках	1058	4,49	1104	4,84	46	0,35	104,35	1104	4,84	1185	5,45	81	0,61	107,34
Витрати майбутніх періодів	15	0,06	5	0,02	-10	-0,04	33,33	5	0,02	20	0,09	15	0,07	400,00
Інші оборотні активи	357	1,5	0	0,00	-357	-1,50	0,00	0	0,00	191	0,88	191	0,88	0,00

Оборотні активи підприємства мають тенденцію до зменшення. Найменшу питому вагу в оборотних активах становлять витрати майбутніх періодів, що у 2018 році займають 0,06%. У 2020 році відбулося збільшення до 0,09%. Це означає, що підприємство займається підготовкою та освоєнням нових видів продукції. Так як за весь аналізований період структура оборотних активів є подібною. Зобразимо її структуру на прикладі 2018 року (рис. 3.4).

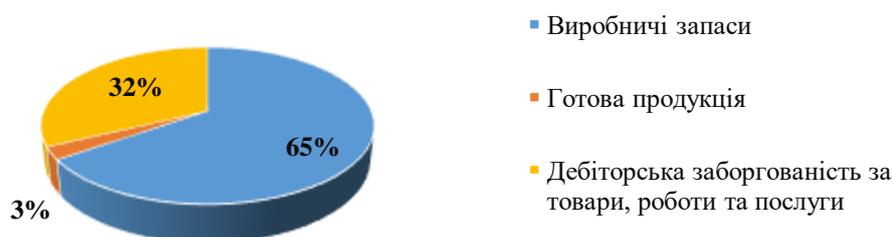

Рис. 3.4. Структура оборотних активів ТОВ «Полтавахліб-3» у 2018 р.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги у 2018 році становить 32%. Перевага запасів (65%) над іншими активами залишається незмінною. Загалом сума запасів за аналізований період з 2018 року (14054 тис. грн) зменшилася у 2020 році (13600 тис. грн) на 454 тис. грн.

Отже, можемо зробити висновок, що значна частина дебіторської заборгованості та запасів у структурі оборотних активів негативно впливає на стан підприємства. Адже, чим вищий рівень запасів та дебіторської заборгованості, тим нижчий рівень ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Наступним важливим етапом в аналізі майнового стану підприємства є оцінка його власного капіталу. Адже, саме від правильної його структури та управлінні безпосередньо залежить ефективність функціонування компанії. Правильно розподілений власний капітал – це важлива складова будь-якої компанії. Отже, у таблиці 3.5 представлена структура і динаміка власного капіталу ТОВ «Полтавахліб-3».

Таблиця 3.5

Структура і динаміка власного капіталу підприємства ТОВ «Полтавахліб-3»

Найменування статей	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+/-) 2018-2019			Відхилення (+/-) 2019-2020		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	Δ	%	темп зростання, %	Δ	%	темп зростання, %
Власний капітал	2177	100	3011	100,00	3078	100,00	834	0,00	138,31	67	0,00	102,23
1. Зареєстрований (пайовий) капітал	6040	25,10	6040	25,76	6040	27,05	0	0,66	100,00	0	1,29	100,00
2. Капітал у дооцінках	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
3. Додатковий капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього інвестований капітал	6040	25,10	6040	25,76	6040	27,05	0	0,66	100,00	0	1,29	100,00
4. Резервний капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-3863	-16,06	-3029	-12,92	-2962	-13,27	834	3,14	78,41	67	-0,35	97,79
Всього накопичений капітал	-3863	-16,06	-3029	-12,92	-2962	-13,27	834	3,14	78,41	67	-0,35	97,79
6. Неоплачений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
7. Вилучений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього капітал у розпорядженні	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
8. Інші резерви	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Сукупний капітал	24059	100,00	23445	100,00	22327	100,00	-	-	-	-	-	-
Частка власного капіталу в сукупному капіталі	—	9,05	—	12,84	-	13,79	-	-	-	-	-	-

Отже, виходячи із проведеного аналізу власного капіталу підприємства за 2018-2020 роки, можемо зробити висновок, що зареєстрований капітал підприємства залишився незмінним та становив 6040 тис. грн. Проте, ТОВ «Полтавахліб-3» має прагнути до його зростання. Адже, збільшення капіталу підприємства є позитивним фактором для діяльності підприємства, так як підвищується кредитоспроможність суб'єкта господарювання та його фінансова незалежність.

За аналізований період 2018-2020 років, капітал у дооцінках, додатковий капітал, емісійний дохід, неоплачений капітал, резервний капітал, вилучений капітал, були відсутні. Тому ніяк не вплинули на фінансову діяльність підприємства. Також підприємство має непокритий збиток, що негативно впливає на стан підприємства.

Проте, відбувається поступове та незначне скорочення непокритого збитку компанії. Так як у 2018 році непокритий збиток складав 3863 тис. грн., то у 2020 році він скоротився до 2962 тис. грн. Що в свою чергу, впливає на збільшення власного капіталу. На рисунку 3.5 представлено динаміку зростання власного капіталу за рахунок його елементів.

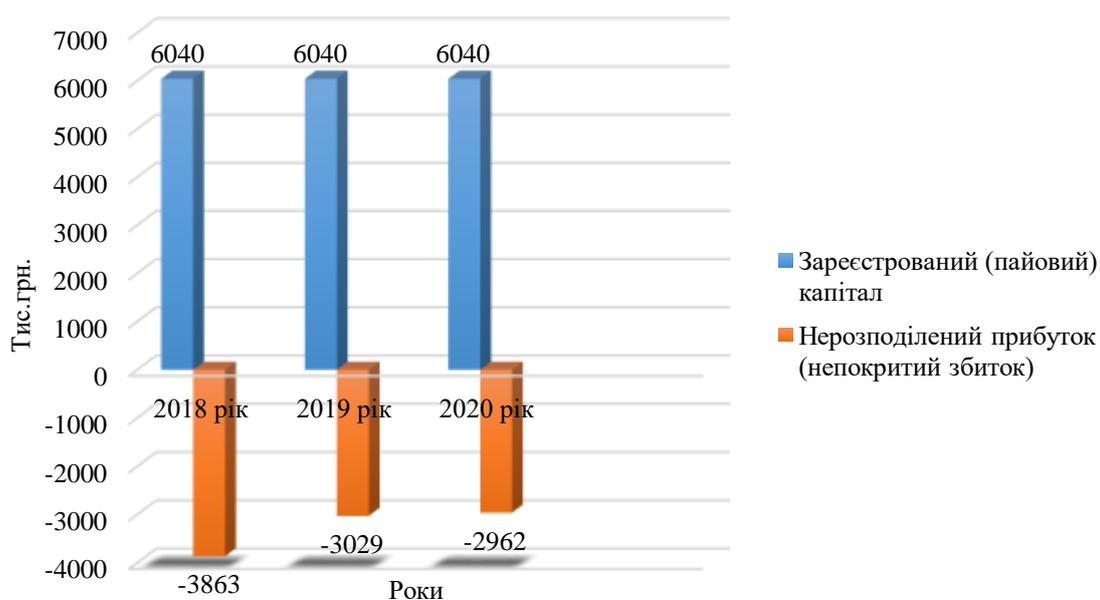

Рис. 3.5. Динаміка зростання (спадання) власного капіталу за рахунок його структурних елементів ТОВ «Полтавахліб-3»

Отже, як видно з рисунку 3.6 , частка власного капіталу в сукупному капіталі зростає.

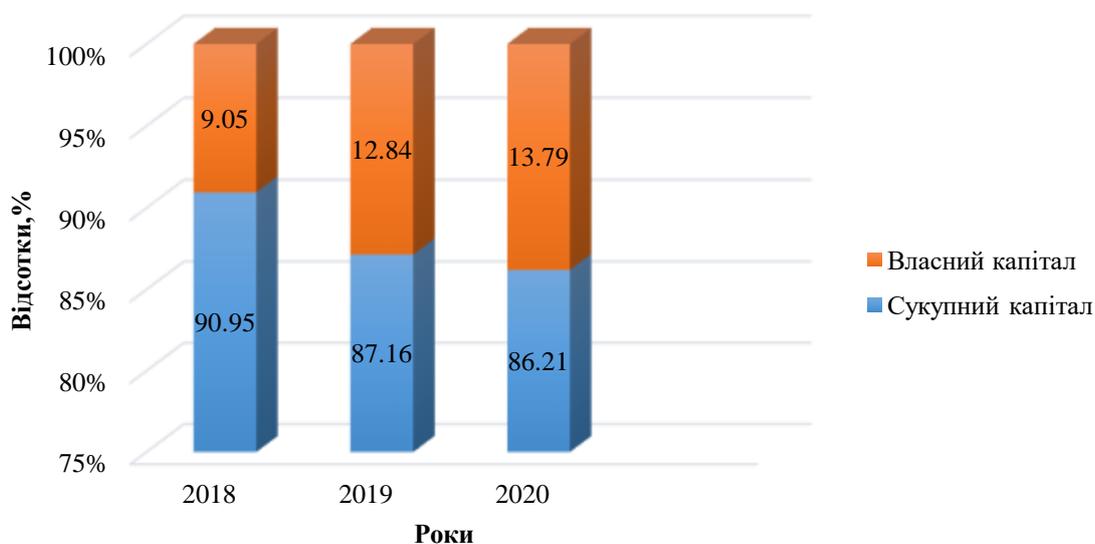

Рис. 3.6. Структурна динаміка частки власного капіталу у сукупному ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Якщо у 2018 році підприємство мало власний капітал у сумі 2177 тис. грн , то у 2019 році маємо результат 3011 тис. грн, а у 2020 році 3078 тис. грн. Таке зростання відбулося за рахунок скорочення частки непокритого збитку підприємства. І є позитивним значенням, адже це говорить про те, що відбувається збільшення грошових ресурсів підприємства, фінансової незалежності та покращення фінансового стану підприємства в цілому.

Однією із основних задач аналізу майнового стану ТОВ «Полтавахліб-3» є дослідження позикового капіталу та його складових. Адже, позиковий капітал важливий тим, що компанія отримує у своє розпорядження додаткові ресурси. І для вдалого функціонування підприємства, необхідно вміти правильно визначати структуру позикового капіталу та вміти їм раціонально розпоряджатися. Отже, у таблиці 3.6 представлена структура і динаміка позикового капіталу ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки.

Таблиця 3.6

Структура і динаміка позикового капіталу ТОВ «Полтавахліб-3»

Найменування статей	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+/-) 2018-2019р.р.			Відхилення (+/-) 2019-2020р.р.		
	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	питома вага, %	Сума, тис.грн	питома вага, %	Δ	%	темп зростання, %	Δ	%	темп зростання, %
1.1. Довгострокові кредити банків	21882	100	20434	100	19249	100	-1448	-3,79	93,38	-1185	-0,94	94,20
1.2. Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Цільове фінансування	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.4. Страхові резерви	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.5. Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Поточні зобов'язання	21882	90,95	20434	87,16	19249	86,21	-1448	-3,79	93,38	-1185	-0,94	94,20
2.1. Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2. Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3. Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4. Заборгованість за товари, роботи, послуги	8220	34,17	6551	27,94	7224	32,36	-1669	-6,22	79,70	673	4,41	110,27
2.5. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	637	2,80	1539	6,56	1345	6,02	866	3,77	228,68	-194	-0,54	87,39
2.6. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.7. Інші поточні зобов'язання та забезпечення	12989	53,99	12352	52,69	10702	47,93	-637	-1,30	95,10	-1650	-4,75	86,64
Сукупний капітал	24059	100	23445	100	22327	100	-	-	-	-	-	-
Частка позикового капіталу в сукупному капіталі	-	90,95	-	87,16	-	86,21	-	-	-	-	-	-

Отже, виходячи із даних таблиці 3.6 , можна зробити висновок, що за 2018-2020 роки на підприємстві довгострокові зобов'язання були відсутні у структурі підприємства. Тому не вплинули на його стан. Відсутність довгострокових зобов'язань може бути як позитивною, так і негативною тенденцією залежно від характеру обраної підприємством стратегії розвитку. Також можна відмітити тенденцію до зменшення частки поточних зобов'язань підприємства.

У 2018 році поточні зобов'язання становили 21882 тис. грн, у 2020 році зобов'язання зменшилися до 19249 тис. грн. На рисунку 3.7 зображено структурну динаміку зобов'язань ТОВ «Полтавахліб-3».

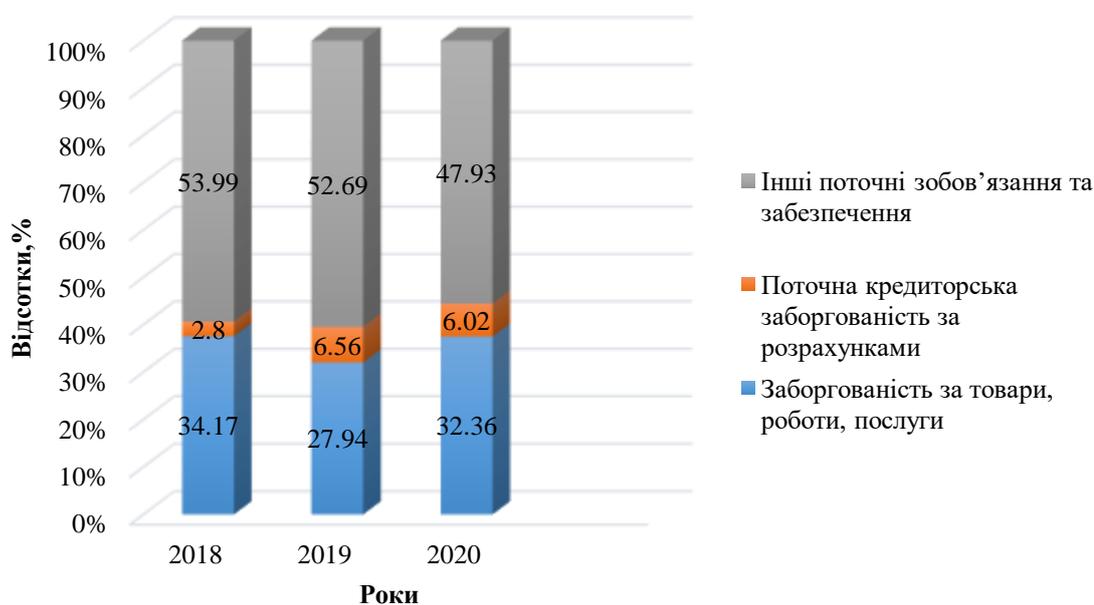

Рис. 3.7. Структурна динаміка зобов'язань ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Найбільшу питому вагу займали інші поточні зобов'язання та забезпечення , які у 2018 році становили 12989 тис. грн, а у 2020 році зменшилися до 10702 тис. грн. Це означає, що підприємство зменшує свої зобов'язання за цінними паперами, розрахунками з депонентами, за депозитними сумами, розрахунками за страхуванням, за спеціальними видами платежів та іншими кредиторами.

Кредиторська заборгованість за товари , роботи та послуги становила від 34,17 % у 2018 році до 32,36 % у 2020 році. Підприємство зобов'язане своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями та пильно слідкувати за тим, щоб кредиторська заборгованість не перетворилася у безнадійну заборгованість.

Отже, після проведеного аналізу активів і пасивів ТОВ «Полтавахліб-3», можна зробити висновок, що валюта балансу зменшилася , з 2018 року (24059 тис. грн) у 2020 році (до 22327 тис. грн.).

Зменшення суми відбулося за декількох причин. Найвагоміша зміна відбулася за рахунок зменшення дебіторської заборгованості на підприємстві у структурі оборотних активів.

Це є позитивним фактором, якщо її зменшення відбувається за рахунок скорочення періоду погашення. У структурі необоротних активів відбулося незначне зниження основних засобів підприємства протягом 2019 року, адже через зниження обсягів виробництва, підприємство поступово втрачає свій виробничий потенціал.

До позитивних значень активів підприємства за аналізований період можна віднести те, що за весь аналізований період темпи приросту оборотних активів вищі, ніж темпи приросту необоротних активів.

У структурі пасиву підприємства протягом дослідження виявили, що відбулося збільшення власного капіталу, що свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Відбулося зменшення кредиторської заборгованості підприємства, що свідчить про пришвидшення оборотності оборотних активів.

Після аналізу співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості можемо зробити висновок, що протягом аналізованого періоду з 2018 року по 2020 рік показник знаходився у межах норми. Що в свою чергу, забезпечує стабільне та ефективне функціонування підприємства.

3.2. Аналіз індикаторів та оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»

Діяльність кожного підприємства, перш за все, залежить від його фінансів, що призводить до необхідності проведення оцінки фінансової безпеки компанії. Адже, саме за умов дотримання достатнього рівня фінансової безпеки, можливо досягти фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Існує велика кількість методик щодо визначення рівня фінансової безпеки підприємства. Проте, найзручнішим, на нашу думку, є саме індикаторний підхід.

Отже, проведення оцінювання рівня фінансової безпеки та аналізу індикаторів, передбачають розрахунок таких складових: фінансова; інтелектуальна; технічна; ринкова та екологічна. Для цього необхідно розрахувати показники майнового стану, ліквідності, фінансової незалежності, ділової активності та показники ефективності діяльності.

Отже, розпочнемо оцінку із розрахунку показників основних фондів ТОВ «Полтавахліб-3». У таблиці 3.7 представлені основні коефіцієнти.

Таблиця 3.7

Показники оцінки основних фондів ТОВ «Полтавахліб- 3» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання,%	
				2018-2019р.р	2019-2020р.р
1	2	3	4	5	6
1. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами					
1.1. Фондомісткість	0,006	0,007	0,006	116,7	85,71
1.2. Фондоозброєність	1,73	2,68	2,68	154,9	100
1.3. Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства	0,02	0,03	0,03	150	100
2. Показники оцінки стану основних фондів					
2.1. Коефіцієнт зносу	0,78	0,75	0,78	96,15	104

Продовження табл. 3.7

2.2. Коефіцієнт придатності	0,22	0,25	0,22	113,6	88
2.3. Коефіцієнт оновлення	0,09	0,15	0,08	166,7	53,3
2.4. Коефіцієнт вибуття	0,13	0,08	0,02	61,5	25
3. Показники оцінки ефективності використання основних фондів					
3.1. Фондовіддача, грн.	153,02	164,9	152,43	107,8	92,4
3.2. Рентабельність, %	6,9	5,7	0,2	82,6	3,5
3.3. Інтегральний показник економічної ефективності	32,5	30,7	5,5	94,4	18,0

Виходячи з розрахованих показників технічного стану та руху основних засобів підприємства можемо зробити наступні висновки:

Фондомісткість має майже стабільний результат. У 2018 році показник склав 0,006, а у 2020 році відбулося збільшення показника до 0,007. Показники фондоозброєності з 2018 по 2020 роки збільшилися. На таку тенденцію вплинуло зменшення кількості працівників. Адже у 2018 році середня кількість працівників становила 287 осіб. У 2020 році кількість знизилася до 211 осіб. Отже, збільшення показника фондоозброєності є позитивним фактором, оскільки продуктивність праці тим вища, чим вища її фондоозброєність.

Фондовіддача допомагає оцінити обсяг чистого доходу від реалізації, отримуваний з розрахунку на 1 грн. коштів, вкладених у придбання основних засобів. Відбулося зростання показника з 153,98 грн у 2018 році до 164,9 грн у 2020 році. Це гарно впливає на стан підприємства, адже фондовіддача позитивно оцінюється при зростанні у динаміці.

Коефіцієнт вартості основних засобів у майні підприємства показує питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства. Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості засобів, що перенесена на новостворений продукт. Відбулося незначне зменшення показника з 0,78 грн у 2018 році до 0,75 грн у 2020 році. Зменшення

коефіцієнта зносу означає покращення стану основних засобів. Що менша величина коефіцієнта зношеності і більша величина коефіцієнта придатності, то кращий технічний стан основних засобів. На рисунку 3.8 представлені показники оцінки стану основних фондів ТОВ «Полтавахліб-3».

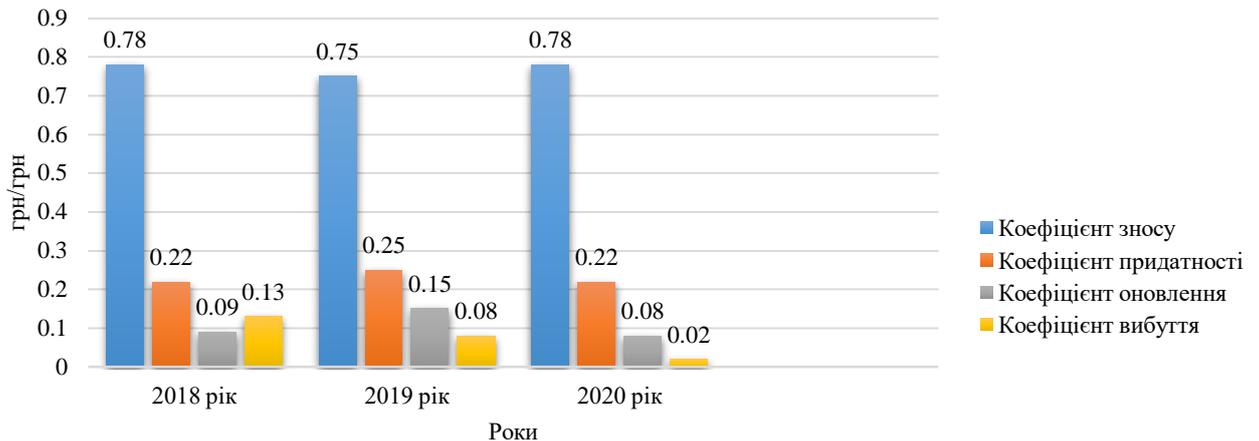

Рис.3.8. Динаміка показників оцінки стану основних фондів ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Коефіцієнт придатності характеризує відповідно частку незношеної частини основних засобів. Показники знаходяться майже в однаковому стані за аналізований період. Однак, у 2019 році зменшилися з 0,25 грн/грн до 0,22 грн/грн у 2020 році. Тенденція до зниження дуже негативно впливає на підприємстві. Адже, показник знаходиться в межах 0,2-0,5 грн/грн, то підприємство має прийнятий стан придатності основних фондів.

Отже, на основі даних діаграми, можна зробити висновок, що показники оцінки стану та забезпеченості підприємства основними фондами, мають тенденцію до зниження. Адже коефіцієнт зносу основних засобів зростає, а коефіцієнт придатності навпаки скорочується.

Для повної оцінки майнового стану підприємства, необхідно провести розрахунок ефективності використання оборотних активів. У таблиці 3.8 представлені основні коефіцієнти оборотності.

Аналіз ефективності використання оборотних активів
ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

№ з/п	Показники	2018-й рік	2019-й рік	2020-й рік	Темп зростання,%	
					2018-2019	2019-2020
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (К _{ооА})	4,1	3,9	4,05	95,1	103,8
2	Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (К _{опз})	4,35	4,3	4,5	98,85	104,6
3	Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації (К _{оз^В})	6,78	6,12	6,24	90,26	101,9
4	Коефіцієнт оборотності виробничих запасів (К _{овз}) *Т _{овз}	7,02	6,48	6,46	92,3	99,7
5	Коефіцієнт оборотності готової продукції (К _{огп}) *Т _{огп}	203,18	180,3	182,9	88,7	101,4
6	Коефіцієнт оборотності грошових засобів (К _{огз}) *Т _{огз}	111,56	82,8	78,3	72,2	94,6
7	Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість (К _{відв.})	0,32	0,26	0,29	81,25	111,5
8	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (К _{одз})	11,41	12,6	13,8	110,4	109,5
9	Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості, днів (Т _{одз})	32	29	26	90,6	89,6
10	Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості (К _{пдз})	0	0	0	0	0
11	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (К _{окз})	8,86	10,6	10,8	119,6	101,9
12	Рентабельність оборотних активів (Р)	0,05	0,04	0,01	80	25
13	Інтегральний показник ефективності оборотних активів	0,05	0,04	0,02	87,23	50,95

Отже, в результаті проведених розрахунків за 2018-2020 роки, можемо зробити висновки, що коефіцієнт оборотності оборотних активів має тенденцію до зниження, що є негативним фактором. Тому що виручка від

реалізації, що припадає на 1-цю оборотних активів зменшується. У 2018 році він становить 4,1 грн/грн, у 2019 році 3,9 грн/грн.

Оборотність поточних зобов'язань має незначну тенденцію до збільшення. Такий показник також іде на користь підприємству. Адже відбувається збільшення виручки котра припадає на 1-цю поточних зобов'язань підприємства.

Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів знизився з 6,78 грн/грн у 2018 році до 6,12 грн/грн у 2019 році. Зниження даного показника свідчить про відносно збільшення незавершеного виробництва або про зниження попиту на готову продукцію. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів за період 2018-2020 рр. також поступово знижується. Цей фактор має негативний вплив на діяльність підприємства, адже характеризує зменшення кількості оборотних запасів інвестованих у виробничі запаси за звітний період.

Коефіцієнт оборотності готової продукції підприємства також поступово скорочується. Це може означати, що попит на продукцію поступово знижується. Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість має тенденцію до зменшення, що є позитивним за аналізований період. Питома вага дебіторської заборгованості в загальній вартості оборотних активів у 2018 році дорівнює 0,32 грн/грн, а у 2019 – 0,26 грн/грн.

Кількість оборотів дебіторської заборгованості (коефіцієнт оборотності) показує, у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Позитивним є підвищення значення показника. В нашому випадку іде тенденція до збільшення значення. Так як маємо темп приросту 109,5%.

Період погашення дебіторської заборгованості також скоротився. Це вважається негативним фактором, адже означає, що підприємство використовує фінансові ресурси постачальників і підрядників протягом менш тривалого періоду часу. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості має тенденцію до збільшення у 2018 році, що характеризується як позитивне

явище у діяльності підприємства. Перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською означає, що компанія використовує кошти кредиторів в якості джерела фінансування своїх дебіторів, а інша частина грошей використовується фірмою для фінансування своїх інших операцій. Проте, під час дослідження оборотності оборотних активів, необхідно зазначити, що найважливішими показниками, що характеризують оцінку ефективності є рентабельність та інтегральний показник оборотних активів, що зображені на рисунку 3.9.

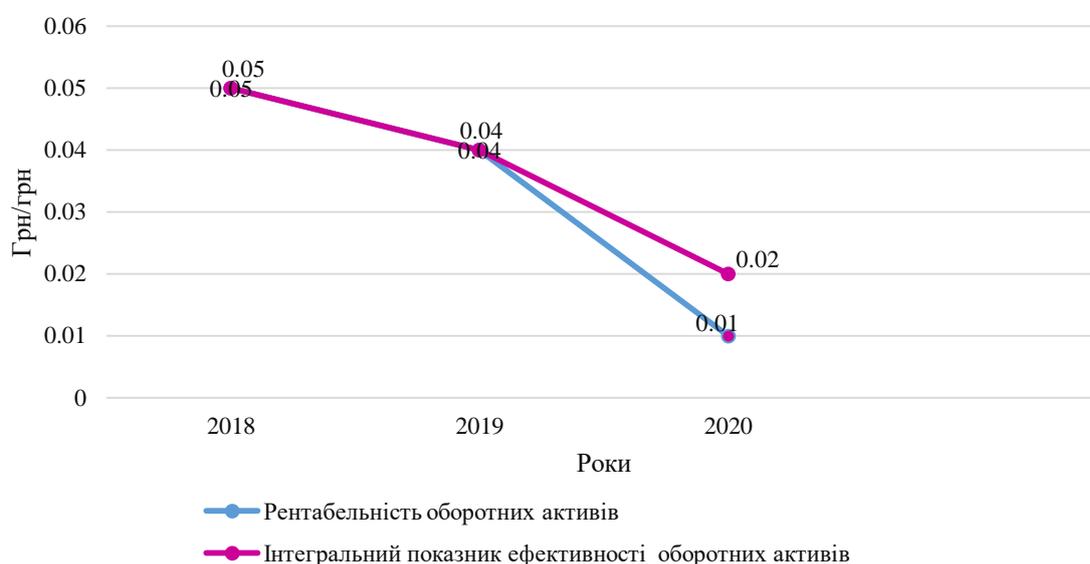

Рис. 3.9. Динаміка ефективності використання оборотних активів ТОВ «Полтавахліб-3» за 2016-2018 роки

Наступним етапом в аналізі фінансової діяльності підприємства визначено аналіз фінансової стійкості. Аналіз фінансової стійкості являє собою один із найважливіших етапів оцінки фінансової діяльності підприємства.

Адже, в процесі оцінки визначаються результати інвестиційного, фінансового розвитку, характеризується здатність підприємства покрити всі свої зобов'язання. Результати проведених розрахунків представлені у таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Результати розрахунків коефіцієнтів фінансової стійкості
ТОВ «Полтавахліб-3» за 2016-2018 рр.

№	Показники	Одиниці виміру	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
						2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Наявність власних коштів підприємства в обороті	Зростання	1696	2397	2512	141,3	104,8
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	1	0,09	0,13	0,14	144,4	107,7
3	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,09	0,13	0,14	144,4	107,7
4	Коефіцієнт фінансової залежності	>1	11,05	7,79	7,25	70,5	93,06
5	Коефіцієнт фінансового ризику	0,5	10,05	6,79	6,25	67,6	92,05
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,4-0,6	0,78	0,79	0,82	101,3	103,8
	Коефіцієнт покриття запасів	0,8	0,12	0,16	0,18	133,3	112,5
6	Коефіцієнт загальної заборгованості	25%	0,91	0,87	0,89	95,6	102,3
7	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого	>1	0,10	0,15	0,16	150	106,7

Отже, розрахувавши показники фінансової стійкості за 2018-2020 роки, варто зазначити, що відбулося незначне зменшення показника коефіцієнту фінансової залежності з 11,05 у 2018 році до 7,25 у 2020 році. Однак, всі ці значення значно перевищують критичне значення та свідчать про залежність від зовнішніх інвесторів.

Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу має аналогічну ситуацію. Хоча і відбувається покращення показника з 0,10 у 2018 році до 0,16 у 2020 році. Проте оптимальним є значення більше одиниці.

На рисунку 3.10 зображено показники фінансової стійкості.

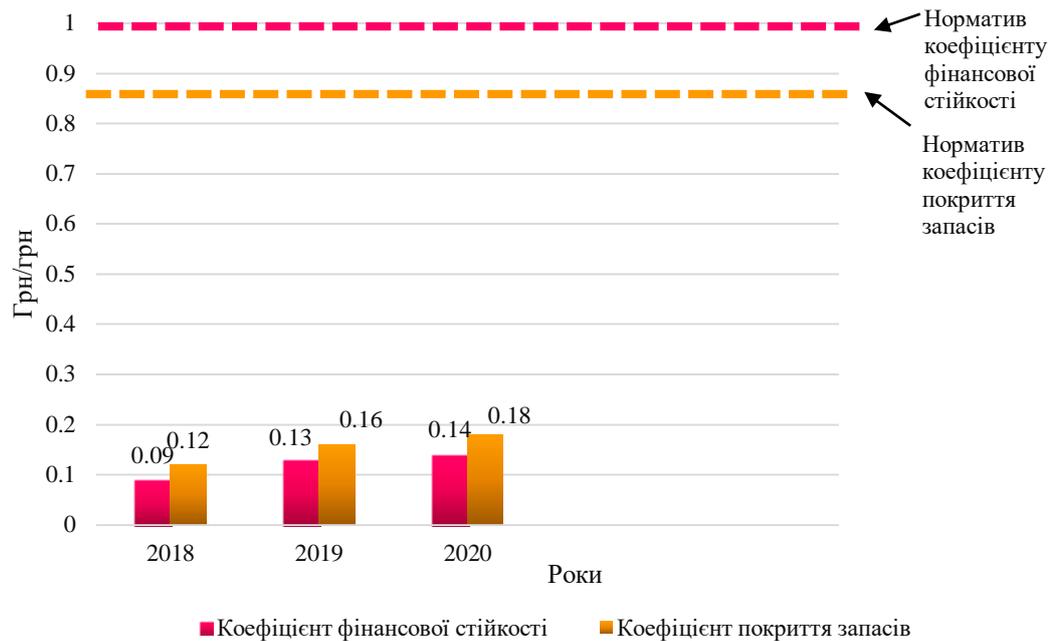

Рис. 3.10. Показники фінансової стійкості ТОВ «Полтавахліб-3» у 2018-2020 роках

Отже, виходячи із даних рисунку 3.10, варто зазначити, що коефіцієнт покриття запасів є у критичному значенні. Хоча і відбувається позитивна динаміка зростання, проте нормативне значення становить 0,8, тоді як найкращий показник у 2020 році 0,18. Аналогічно, коефіцієнт фінансової стійкості за 2018-2020 роки не досягає свого нормативного значення, що свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства.

Наступним кроком проведення оцінки фінансового стану є аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Ліквідність підприємства є необхідною умовою платоспроможності підприємства. У той же час ступінь ліквідності підприємства співвідноситься з періодом, протягом якого його активи можуть бути перетворені у гроші: чим коротший період перетворення активів у гроші, тим вищий ступінь ліквідності та ризик ліквідності буде нижчим. Результати проведених розрахунків ліквідності представлені у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Розрахунок показників ліквідності ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп росту, %	Темп росту, %
				2019/2018р.р.	2020/2019р.р.
Власний оборотний капітал ВОК	1696	2397	2512	141,3	104,8
Загальний коефіцієнт ліквідності	1,08	1,12	1,13	103,7	100,9
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,43	0,4	0,42	93,02	105
Коефіцієнт абсолютної ліквідності.	0,049	0,05	0,06	102,04	120
Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей	0,68	0,7	0,7	102,94	100
Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості	0,34	0,33	0,32	97,05	96,97

Згідно з отриманим результатом спостерігаємо позитивну тенденцію зростання власного оборотного капіталу. У 2018 році його значення було становило 1696 тис.грн., тоді як ВОК у 2020 році зріс до 2512 тис.грн.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності також має позитивну тенденцію, так як за досліджений період він зріс з 0,049 грн/грн до 0,06 грн/грн. Проте не досягає нормативного значення, що вказує на нездатність підприємства вчасно погасити поточні зобов'язання.

Загальний коефіцієнт ліквідності зростає протягом 2018-2020 рр. досягає нормативного значення. Це відбулося за рахунок зростання оборотних активів. Розглядаючи коефіцієнт швидкої ліквідності можна відмітити незначне скорочення його значення. Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних запасів збільшився з 0,68 грн/грн у 2018 році до 0,7 грн/грн у 2020 році. Останнім етапом при оцінюванні фінансового стану підприємства визначено аналіз платоспроможності, який здійснюється шляхом зіставлення наявності і надходження коштів з платежами першої необхідності.

Розрахунок показників платоспроможності підприємства представлено у таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Аналіз та оцінка платоспроможності ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп росту	
				2019/2018р.р.	2020/2019 р.р.
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (K_3),	0,07	0,1	0,11	142,85	110
Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства	1,08	1,11	1,13	102,8	101,8
Коефіцієнт фінансового лівериджу ($K_{\text{ФЛ}}$)	0,00	0	0	0	0
Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності ($K_{\text{ВП}}$)	0,55	0,58	0,59	105,4	101,7
Частка кредиторської заборгованості й дебіторської заборгованості у власному капіталі	0,92	0,83	0,92	150,1	110,8
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	0,78	0,8	1,14	86,96	142,5

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами має поступову тенденцію до зростання, але цього недостатньо для нормального фінансового стану підприємства. Нормативним значення показника вважається за умов, якщо він перевищує 0,1 грн/грн. В нашому випадку, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами досяг свого максимального значення у 2020 році (0,11 грн/грн), що входить в межі нормативного значення. Це означає, що підприємство має значну фінансову залежність від зовнішніх кредиторів. Для покращення показника підприємству бажано залучити додаткові кошти власників.

Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства вважається задовільним, якщо його значення знаходиться в межах 2-2,6 грн/грн. В нашому випадку, підприємство досягло свого найвищого показника у 2020 році (1,13 грн/грн), тому стан платоспроможності підприємства вважається незадовільним. Це означає, що підприємство не здатне погасити свої поточні зобов'язання. Динаміка коефіцієнту загальної платоспроможності та

забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами представлено на рисунку 3.11.

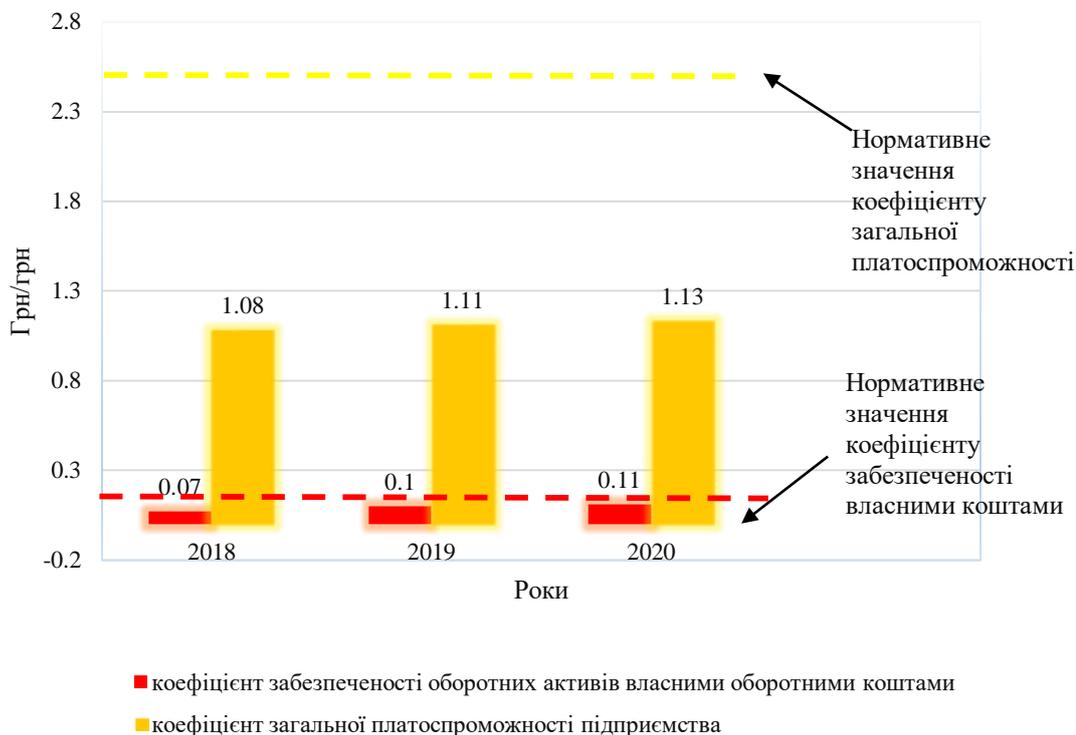

Рис. 3.11. Порівняння динаміки коефіцієнтів платоспроможності та забезпеченості коштами ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Отже, розрахувавши коефіцієнти платоспроможності підприємства за 2018-2020 роки, можемо зробити висновок, що підприємство має недостатній рівень показників. На графіку зображено порівняння нормативних значень із значеннями компанії. Відбувається тенденція незначного покращення фінансового стану підприємства, але цього зовсім недостатньо. Тому що зараз підприємство не здатне своєчасно виконувати всі свої зобов'язання у повному обсязі.

Наступним важливим кроком для здійснення оцінки рівня фінансової безпеки є аналіз рентабельності підприємства. До основних показників рентабельності належать: коефіцієнт рентабельності активів, власного капіталу та діяльності. Усі коефіцієнти представлені у таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Показники рентабельності ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

№ з/п	Показники	2018-й рік	2019-й рік	2020-й рік	Темп зростання,%	
					2018-2019	2019-2020
1	2	3	4	5	6	7
1	Коефіцієнт рентабельності активів	0,05	0,04	0,01	80	25
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,57	0,3	0,1	52,6	33,3
3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,01	0,009	0,003	90	33,3

Аналізуючи показники рентабельності ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки, можемо зробити висновок, що на підприємстві існує нагромадження активів та зменшення попиту. Зменшення рівня рентабельності діяльності свідчить про те, що підприємство знижує ефективність своєї господарської діяльності.

Отже, після розрахунку показників, побудуємо загальну таблицю індикаторів за аналізований період із нормативними значеннями. У таблиці 3.18 представлені фінансові індикатори ТОВ «Полтавахліб-3».

Таблиця 3.13

Індикатори фінансового стану ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

№ п/п	Індикатор	Нормативне значення	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
1. Індикатори майнового стану підприємства					
1.1	Коефіцієнт зносу основних засобів	Зменшення	0,78	0,75	0,78
1.2	Коефіцієнт оновлення	Збільшення	0,09	0,15	0,08
1.3	Коефіцієнт вибуття	Менш ніж оновлення	0,13	0,08	0,02
2. Індикатори ліквідності підприємства					
2.1	Коефіцієнт покриття	>1	1,08	1,12	1,13
2.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,43	0,4	0,42

Продовження табл. 3.13

2.3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0, збільшення	0,049	0,05	0,06
2.4	Чистий оборотний капітал	>0, збільшення	1696	2397	2512
3. Індикатори платоспроможності (фінансової стійкості)					
3.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,09	0,13	0,14
3.2	Коефіцієнт фінансування	<1, зменшення	0,09	0,13	0,14
3.3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,07	0,1	0,11
3.4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільшення	0,78	0,79	0,82
4. Індикатори ділової активності					
4.1	Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	4,1	3,9	4,05
4.2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Збільшення	8,86	10,6	10,8
4.3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення	11,41	12,6	13,8
4.4	Строк погашення кредиторської заборгованості	Зменшення	32	29	26
4.5	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Збільшення	6,78	6,12	6,24
5. Індикатори рентабельності					
5.1	Коефіцієнт рентабельності активів	>0, збільшення	0,05	0,04	0,01
5.2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0, збільшення	0,57	0,3	0,1
5.3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	>0, збільшення	0,01	0,009	0,003

Отже, після проведення аналізу індикаторів фінансової безпеки підприємства доцільно здійснити комплексну оцінку складових фінансової безпеки підприємства за 2018-2020 роки, котрі представлені у таблицях 3.14-3.16.

Таблиця 3.14

Результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «Полтавахліб – 3» за 2018 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від Порогового значення	Відношення фактичних Порогових значень	Вагомість показників групи	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					ст.5 -ст.4	ст.4/ст.5		ст.7× ст.8	∑ст.9	ст.2× ст.10
І група – "Платоспроможність"	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,44	0,8	0,36	0,55	0,32	0,18	0,59	0,24
		Коеф. покриття	1,03	2	0,97	0,52	0,22	0,11		
		Коеф. Забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	0,03	0,5	0,47	0,06	0,18	0,01		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,94	1	0,06	0,94	0,24	0,23		
		Коеф. співвідношення ЧОА з ЧА	0,47	0,3	-0,17	1,57	0,04	0,06		
II – група "Фінансова стійкість"	0,3	Коеф. автономії	0,06	0,5	0,44	0,12	0,19	0,02	1,51	0,45
		Коеф. Фінансової стійкості	0,06	0,7	0,64	0,09	0,08	0,01		
		Коеф. Фінансової залежності	15,61	2	-13,61	7,81	0,08	0,62		
		Коеф. інвестування	1,88	0,6	-1,28	3,13	0,26	0,81		
		Коеф. Маневреності власного капіталу	0,03	0,5	0,47	0,06	0,15	0,01		
Коеф. Співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	0,07	0,5	0,43	0,14	0,24	0,03				
III – група "Ефективність фінансово-економічної діяльності"	0,3	Коеф. трансформації	4,6	1,5	-3,1	3,07	0,24	0,74	1,28	0,39
		Рентабельність власного капіталу	0,5	0,2	-0,3	2,50	0,28	0,70		
		Рентабельність продажів	-0,01	0,3	0,31	-0,03	0,24	-0,01		
		Рентабельність чистих активів	-0,06	0,1	0,16	-0,60	0,24	-0,14		
	∑ ₁	Комплексна оцінка		1,08						

Таблиця 3.15

Результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «Полтавахліб – 3» за 2019 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значенняпоказника	Порогове значенняпоказника	Відхилення від Порогового значення	Відношення фактичних Порогових значень	Вагомість показниківгрупи	Інтегрована оцінкакоєфіцієнтавгрупі	Інтегрована оцінкагрупи	Комплексна оцінкагрупи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					ст.5 -ст.4	ст.4/ст.5		ст.7× ст.8	∑ст.9	ст.2× ст.10
І група – "Платоспроможність"	0,4	Коеф.критичної ліквідності	0,43	0,8	0,37	0,54	0,32	0,17	0,64	0,26
		Коеф. покриття	1,08	2	0,92	0,54	0,22	0,12		
		Коеф. Забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	0,07	0,5	0,43	0,14	0,18	0,03		
		Коеф.співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,92	1	0,08	0,92	0,24	0,22		
		Коеф.співвідношення ЧОА з ЧА	0,78	0,3	-0,48	2,60	0,04	0,10		
II – група "Фінансова стійкість"	0,3	Коеф. автономії	0,09	0,5	0,41	0,18	0,19	0,03	1,37	0,41
		Коеф. Фінансової стійкості	0,09	0,7	0,61	0,13	0,08	0,01		
		Коеф. Фінансової залежності	11,05	2	-9,05	5,53	0,08	0,44		
		Коеф. інвестування	1,88	0,6	-1,28	3,13	0,26	0,81		
		Коеф. Маневреності власного капіталу	0,07	0,5	0,43	0,14	0,15	0,02		
		Коеф. Співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	0,1	0,5	0,4	0,20	0,24	0,05		
III – група "Ефективність фінансово-економічної діяльності"	0,3	Коеф. трансформації	4,1	1,5	-2,6	2,73	0,24	0,66	1,28	0,38
		Рентабельність власного капіталу	0,28	0,2	-0,08	1,40	0,28	0,39		
		Рентабельність продажів	0,02	0,3	0,28	0,07	0,24	0,02		
		Рентабельність чистих активів	0,09	0,1	0,01	0,90	0,24	0,22		
	∑=1	Комплексна оцінка					1,05			

Таблиця 3.16

Результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «Полтавахліб – 3» за 2020 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значенняпоказника	Порогове значенняпоказника	Відхилення від Порогового значення	Відношення фактичних Порогових значень	Вагомість показниківгрупи	Інтегрована оцінкакоєфіцієнтавгрупі	Інтегрована оцінкагрупи	Комплексна оцінкагрупи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					ст.5 -ст.4	ст.4/ст.5		ст.7× ст.8	∑ст.9	ст.2× ст.10
І група – "Платоспроможність"	0,4	Коеф.критичної ліквідності	0,77	0,8	0,03	0,96	0,32	0,31	0,80	0,32
		Коеф. покриття	1,1	2	0,9	0,55	0,22	0,12		
		Коеф. Забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	0,12	0,5	0,38	0,24	0,18	0,04		
		Коеф.співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,84	1	0,16	0,84	0,24	0,20		
		Коеф.співвідношення ЧОА з ЧА	0,97	0,3	-0,67	3,23	0,04	0,13		
ІІ – група "Фінансова стійкість"	0,3	Коеф. автономії	0,12	0,5	0,38	0,24	0,19	0,05	1,50	0,45
		Коеф. Фінансової стійкості	0,12	0,7	0,58	0,17	0,08	0,01		
		Коеф. Фінансової залежності	8,3	2	-6,3	4,15	0,08	0,33		
		Коеф. інвестування	1,88	0,6	-1,28	3,13	0,26	0,81		
		Коеф. Маневреності власного капіталу	0,78	0,5	-0,28	1,56	0,15	0,23		
Коеф. Співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	0,13	0,5	0,37	0,26	0,24	0,06				
ІІІ – група "Ефективність фінансово-економічної діяльності"	0,3	Коеф. трансформації	3,9	1,5	-2,4	2,60	0,24	0,62	1,21	0,36
		Рентабельність власного капіталу	0,36	0,2	-0,16	1,80	0,28	0,50		
		Рентабельність продажів	0,007	0,3	0,293	0,02	0,24	0,01		
		Рентабельність чистих активів	0,03	0,1	0,07	0,30	0,24	0,07		
	∑=1	Комплексна оцінка					1,13			

Отже, після проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018 рік, було виявлено, що його комплексна оцінка становить 1,08. Що є досить позитивним для діяльності підприємства. Зокрема, найбільша комплексна оцінка спостерігається у 2 групі – «Фінансова стійкість» та становили 0,45. Наступною за вагомістю можна відмітити 3 групу «Ефективність фінансово-економічної діяльності» та її показник трансформації, який складає 4,6. У групі «Платоспроможність» найвищого значення досяг також коефіцієнт покриття.

У 2019 році, його комплексна оцінка склала 1,05. Що є задовільним показником для нормального функціонування підприємства. Найвагомішою є 2 група «Фінансова стійкість». Вона складає 0,41 від всього числа. Стосовно 3 групи «Ефективність фінансово-економічної діяльності» підприємство має незначну рентабельність та високий коефіцієнт трансформації. 2 група – «Платоспроможність» займає 0,26 від числа. Найбільшими коефіцієнтами є коефіцієнт покриття, співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості та коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами.

У 2020 році можемо спостерігати, що результат інтегральної комплексної оцінки фінансового стану досліджуваного підприємства становить 1,13. Це значення більше, аніж на 2018 та 2019 роки, що свідчить про покращення ефективності функціонування підприємства. В аналізованому періоді показник другої групи «Фінансова стійкість» має найбільшу комплексну оцінку серед інших груп та складає 0,45. Показник першої групи «Платоспроможність» збільшився з 0,24 у 2018 році до 0,32 у 2020 році. Така тенденція відбулася за рахунок збільшення коефіцієнту критичної ліквідності.

Отже, після проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства, можна стверджувати, що хоча і показник за весь аналізований період знаходився в межах норми, проте підприємство має постійно удосконалювати свою діяльність. Так, наприклад за увесь період найбільше перевищення порогового значення має коефіцієнт фінансової залежності.

Отже, здійснивши аналіз індикаторів та оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки, можемо зробити певні висновки. Досліджуючи ефективність використання основних фондів підприємства було встановлено, що хоча в деяких періодах відбувається позитивна динаміка, проте все одно на підприємстві присутній значний ступінь зносу основних засобів, їх вибуття та дуже низький рівень оновлення. Це свідчить про наявність застарілих основних фондів на підприємстві, котрі в свою чергу, можуть призвести до зниження якості продукції.

Дослідуючи показники фінансової стійкості, було визначено, що ТОВ «Полтавахліб-3» має високий ступінь фінансової залежності. Через надзвичайно високий рівень накопичення запасів, коефіцієнт покриття запасів також не досягає свого нормативного значення.

За аналізований період позитивним є збільшення власного оборотного капіталу підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності також має позитивну тенденцію. Проте не досягає нормативного значення, що вказує на нездатність підприємства вчасно погасити поточні зобов'язання.

Розрахувавши коефіцієнти платоспроможності підприємства за 2018-2020 роки, можемо зробити висновок, що підприємство має недостатній рівень показників. Відбувається тенденція незначного покращення фінансового стану підприємства, але цього зовсім недостатньо. Тому що зараз підприємство не здатне своєчасно виконувати всі свої зобов'язання у повному обсязі. Показники рентабельності за аналізований період знижуються, що свідчить про погіршення ефективності діяльності компанії.

Аналізуючи індикатори фінансової безпеки, зазначимо, що показники майнового стану, фінансової стійкості та рентабельності не досягають порогових значень. Тобто половина індикаторів мають незадовільні значення, що свідчить про передкризовий рівень фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3».

3.3. Вплив загроз на рівень фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3» та оцінювання рівня його економічної дієздатності

На сьогоднішня фінансова безпека суб'єктів господарювання майже постійно знаходиться під впливом різного типу загроз. У даному розділі, на основі приведених раніше розрахунків, ми розглянемо основні загрози ТОВ «Полтавахліб-3». Для більш точної їх ідентифікацію розподілимо на реальні та потенційні загрози, котрі в свою чергу, поділяються на внутрішні та зовнішні.

Зовнішні загрози можна іще трактувати як екзогенні – це загрози, котрі не залежать від суб'єктів господарювання. Їх необхідно враховувати при обранні стратегії діяльності підприємства щодо забезпечення фінансової безпеки.

Внутрішні або ендогенні загрози – це загрози, що виникли від певних дій самої компанії. Наприклад, низьким рівнем кваліфікації менеджерів або інших суб'єктів керівництва, неправильно підібраної системи забезпечення фінансової безпеки. На даний час, на жаль, такі загрози мають тенденцію до зростання.

Діяльність будь-якого виду компаній має безпосередній зв'язок з різними ризиками, викликаними невизначеністю. Збільшення невизначеності на пряму залежить від кількості часу, витраченого для отримання рішення суб'єкта господарювання. Відповідно, саме тому, підприємницький ризик зростає у міру збільшення невизначеності ситуації (наявності багатьох альтернативних рішень) та збільшення періоду часу, протягом якого рішення вплине на діяльність компанії.

Розглядаючи ризики, котрі виникають для ТОВ «Полтавахліб-3», спершу зазначимо ризики, котрі сприяють загрозам для будь-якого суб'єкта господарювання. Отже, вони включають:

- ризик зниження ліквідності та платоспроможності;
- ризик втрати фінансової стійкості;
- ризик отримання збитків від підприємницької діяльності

- операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності);
- ризик зниження рівня оборотності капіталу;
- інші види ризиків[66].

Отже, ідентифікацію загроз економічній безпеці ТОВ «Полтавахліб-3» розпочнемо із зовнішніх загроз, котрі представлені у таблиці 3.17.

Таблиця 3.17

Зовнішні загрози фінансовій безпеці підприємства
ТОВ «Полтавахліб-3»

1	2
Реальні загрози	Потенційні загрози
Нестабільна політична ситуація в країні	Несприятлива макроекономічна ситуація в країні
Високий рівень інфляції	Несприятливі природні умови, природні катаклізми.
Нестабільність валютного курсу	Нестабільність законодавчої та нормативно-правової бази.
Недобросовісна конкуренція на ринку через високий рівень монополізації окремих сфер	Нестабільність податкової, валютної, кредитної та страхової політики.
Дефіцит інвестиційних ресурсів	Епідеміологічні ризики, спричинені COVID-19
Низький рівень реальних доходів населення	Дефіцит бюджету
Упровадження технічних інновацій конкурентів	Протиправні дії кримінальних структур
Несприятливі умови кредитування підприємств	Зараження комп'ютерних систем підприємства різними вірусами

*Складено автором [67]

Визначаючи реальні та потенційні зовнішні загрози ТОВ «Полтавахліб-3», необхідно зазначити, що даний перелік загроз, можливо, є не повним. Адже, він може змінюватися як в більшу, так і в меншу сторону, в залежності від дій зовнішніх чинників на підприємницьку діяльність.

Наступним кроком, ідентифікуємо внутрішні загрози ТОВ «Полтавахліб-3», котрі в свою чергу, залежать, безпосередньо, від

здійснюваної діяльності суб'єкта господарювання. Отже, у таблиці 3.18 представлені основні внутрішні загрози фінансовій безпеці ТОВ «Полтавахліб-3».

Таблиця 3.18

Внутрішні загрози фінансовій безпеці підприємства
ТОВ «Полтавахліб-3»

1	2
Реальні загрози	Потенційні загрози
Низька рентабельність продажів	Недотримання фінансової дисципліни
Низький рівень автономії підприємства	Недотримання організації обліку та облікової політики підприємства
Низька забезпеченість оборотних активів власними оборотними засобами	Неефективне управління капіталом підприємства
Високий рівень фінансової залежності	Неефективна організація процесу діяльності
Недостатній рівень маркетингових досліджень	Невиправдано високий рівень кредиторської заборгованості підприємства
Застаріле або недостатнє технічне оснащення підприємства	Недотримання карантинних обмежень
Високий рівень оподаткування прибутку	Відтік кваліфікованих кадрів

*Складено автором [67]

Після встановлення реальних та потенційних загроз ТОВ «Полтавахліб-3», зазначимо, що на даний час майже будь-яка компанія підлягає впливу значного обсягу загроз, на які необхідно правильно та своєчасно зреагувати. Такі загрози поділяються на внутрішні та зовнішні. Отже, на сьогодні, особливо в умовах пандемії, для суб'єктів господарювання з'являється велика кількість нових реальних та потенційних ризиків. Тому для того аби зменшити вірогідність настання загроз фінансовій безпеці суб'єктів господарювання, необхідно проводити діагностику ймовірності настання банкрутства.

У наш час існує велике розмаїття методик щодо діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання та прогнозування банкрутства. Такі методики використовують як відносні, так і абсолютні показники. Для

того аби правильно обрати методику прогнозування банкрутства, необхідно спочатку визначити мету аналізу та вимоги щодо наявності потрібної інформації.

Спершу, аніж переходити до проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємства, зазначимо, для визначення яких питань проводять діагностику неплатоспроможності компанії:

- 1) для виявлення фінансової кризи, визначення якого сам рівня є криза та визначення ймовірності банкрутства компанії;
- 2) визначення факторів, що спричинили кризову ситуацію;
- 3) здійснення прогнозування подальших дій факторів, котрі спричиняють кризу та становлення їх наслідків;
- 4) пошук внутрішніх резервів щодо повернення платоспроможності, здатності нейтралізувати загрози;
- 5) встановлення необхідності залучення зовнішніх фінансових ресурсів, з метою відновлення платоспроможності;
- 6) визначення необхідності ліквідації підприємства[64].

Отже, для того, аби вирішити низку перелічених завдань для ТОВ «Полтавахліб-3», пропонуємо здійснити діагностику прогнозування банкрутства. Для проведення аналізу за основу взято основні моделі, теоретична сутність, яких розглядалася у другому розділі. Отже, до цих моделей відносяться моделі Альтмана, Р. Таффлера, Спрінгейта, Р. Ліса та О. Терещенка.

1. Модель Альтмана – алгоритм інтегральної оцінки ймовірності банкрутства підприємства, котрий заснований на здійсненні аналізу найважливіших показників. Котра була створена та визнана у 1968 р. Модель Альтмана має такий вигляд:

$$Z = 1,2K_1 + 1,4K_2 + 3,3K_3 + 0,6K_4 + K_5 \quad (3.1)$$

де K_1 – власні оборотні активи / валюта балансу;

- K2 – нерозподілений прибуток / валюта балансу;
 K3 – прибуток до сплати відсотків і податків / валюта балансу;
 K4 – власний капітал (ринкова оцінка)/позиковий капітал;
 K5 – виручка від реалізації (чиста) /валюта балансу.

Таблиця 3.19

Шкала визначення стану підприємства за моделлю Е. Альтмана

Розраховані значення критерію (індексу)	Ймовірність банкрутства
1	2
1,8	Дуже висока
1,81-2,6	Висока
2,61-2,9	Низька
2,91-3,0	Дуже низька

*Складено автором за [61]

$$Z_{2018}=1,2*0,98+1,4*0,04+3,3*3,57+0,6*0,09+1*3,57=16,5$$

$$Z_{2019}=1,2*0,97+1,4*0,056+3,3*3,85+0,6*0,15+1*3,85=17,8$$

$$Z_{2020}=1,2*0,97+1,4*0,01+3,3*4,02+0,6*0,096+1*4,02=18,4$$

Отже, із розрахованих показників за моделлю Альтмана, можемо зробити висновок, що за весь аналізований період ймовірність банкрутства ТОВ «Полтавахліб-3» є дуже низькою. Адже, за усі роки показники значно перевищують число три. Також можемо спостерігати поступове підвищення рівня ймовірності банкрутства, що свідчить про зростання рівня фінансової забезпеченості компанії.

Після набуття популярності моделі Альтмана серед підприємств, почали користуватися попитом моделі, котрі мають за основу дискримінантний аналіз. Одним із представників таких моделей є Таффлер. Тому, проведемо розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Полтавахліб-3» за моделлю Таффлера, що визначається за формулою:

$$Z = 0,53 K_1 + 0,13 K_2 + 0,18 K_3 + 0,16 K_4, \quad (3.2)$$

де, K_1 – прибуток від реалізації продукції/ короткострокові зобов'язання;

K_2 – оборотні активи/ зобов'язання;

K_3 – короткострокові зобов'язання / сукупні активи;

K_4 – власний капітал/ позичковий капітал.

$$Z_{2018} = 0,53*0,54+0,13*1,07+0,18*0,9+0,16*3,57=1,14$$

$$Z_{2019} = 0,53*0,05+0,13*1,12+0,18*0,86+0,16*4,02=0,96$$

$$Z_{2020} = 0,53*0,03+0,13*1,13+0,18*0,86+0,16*4,02=0,96$$

Розраховуючи ймовірність банкрутства за моделлю Таффлера, необхідно зазначити, що його задовільним значенням є показник, котрий перевищує 0,2. Так, в нашому випадку, у 2018 році показник становить 1,14, а у 2019 та 2020 рока 0,96. Що є позитивним для ТОВ «Полтавахліб-3», адже рівень його банкрутства є досить низьким.

Ще однією із часто вживаних для підприємств є модель Спрінгейта, котра розраховується за формулою:

$$Z = 1,03 K_1 + 3,07 K_2 + 0,66 K_3 + 0,4 K_4, \quad (3.3)$$

де K_1 – власні оборотні активи / валюта балансу;

K_2 – прибуток до сплати податків та процентів / валюта балансу;

K_3 – прибуток до сплати податків / поточні зобов'язання;

K_4 – виручка від реалізації / валюта балансу.

$$Z_{2018} = 1,03*0,07+3,07*6,04+0,66*0,63+0,4*2,99=1,79$$

$$Z_{2019} = 1,03*0,10+3,07*0,045+0,66*0,69+0,4*3,2=1,96$$

$$Z_{2020} = 1,03*0,4+3,07*0,01+0,66*0,74+0,4*3,3=1,8$$

Після розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта, приходимо до висновку, що ТОВ «Полтавахліб-3» у 2018-2020 роках банкрутство не загрожує, адже за кожен період значення істотно перевищують 0,862.

Оцінимо ймовірність банкрутства ТОВ «Полтавахліб-3» за моделлю Ліса, котра розраховується за формулою:

$$Z=0,063 K1+0,092 K2+0,057 K3+0,001 K4, \quad (3.4)$$

де, K1 – оборотний капітал/загальна вартість активів;

K2 – операційний прибуток/загальна вартість активів;

K3 – нерозподілений прибуток/ загальна вартість активів;

K4 – власний капітал/позичковий капітал

$$Z_{2018}=0,063*0,98+0,092*0,049+0,057*0,76+0,001*0,099=0,073$$

$$Z_{2019}=0,063*0,973+0,092*0,045+0,057*0,12+0,001*0,14=0,071$$

$$Z_{2020}=0,063*0,97+0,092*0,027+0,057*0,132+0,001*0,15=0,069$$

За моделлю Р. Ліса ситуація з банкрутством на підприємстві також є задовільною, адже за весь аналізований період показники майже удвічі перевищують критичне значення, котре становить 0,037.

І останньою ми використаємо модель О. Терещенка, котра має такий вигляд:

$$Z=1,5 \times K1+0,08 \times K2+10 \times K3+5 \times K4+0,3 \times K5+0,1 \times K6, \quad (3.5)$$

де, K1 – cash-flow/зобов'язання;

K2 – валюта балансу/зобов'язання;

K3 – прибуток/валюта балансу;

K4 – прибуток/виручка від реалізації;

K5 – виробничі запаси/виручка від реалізації;

K6 – оборотність основного капіталу (виручка від реалізації/валюта балансу)

Розглядаючи прогнозування банкрутства ТОВ «Полтавахліб-3» за моделлю О. Терещенка, у таблиці 3.25 представимо шкалу визначення стану підприємства.

Таблиця 3.20

Шкала визначення стану підприємства за моделлю О. Терещенка

Розраховані значення критерію	Ймовірність банкрутства
1	2
$Z > 2$	Банкрутство не загрожує
$1 < Z < 2$	Фінансова рівновага порушена, за переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує
$0 < Z < 1$	Загроза банкрутства, якщо не буде вжито санаційних заходів
$Z < 0$	Підприємство є напівбанкрутом

*Складено автором за [61]

$$Z_{2018}=1,5 \times 1,12 + 0,08 \times 1,1 + 10 \times 0,04 + 5 \times 0,01 + 0,3 \times 0,17 + 0,1 \times 3,57 = 2,62$$

$$Z_{2019}=1,5 \times 1,16 + 0,08 \times 1,15 + 10 \times 0,036 + 5 \times 0,009 + 0,3 \times 0,17 + 0,1 \times 3,85 = 2,68$$

$$Z_{2020}=1,5 \times 1,14 + 0,08 \times 1,16 + 10 \times 0,01 + 5 \times 0,003 + 0,3 \times 0,16 + 0,1 \times 4,02 = 2,36$$

Отже, дослідивши ТОВ «Полтавахліб-3» на ймовірність банкрутства за моделлю О. Терещенка, бачимо, що за весь аналізований період значення Z становить більше значення, ніж 2. Тому робимо висновок, що за 2018-2020 роки, підприємству банкрутство не загрожує.

Таблиця 3.21

Моделі діагностики ймовірності банкрутства на прикладі
ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки

Модель банкрутства	Нормативне значення	Фактичне значення	Висновок по ТОВ «Полтавахліб-3»
1	2	3	4
Е. Альтмана	$Z < 1,81$ – дуже висока ймовірність банкрутства; [1,81–2,67] – середня; [2,67 – 2,99] – невелика; $Z > 2,99$ – дуже низька	2018 рік – 16,5 2019 рік – 17,8 2020 рік – 18,4	Підприємство фінансово стабільне

Продовження табл. 3.21

1	2	3	4
Р. Таффлера	Критичне значення $Z \leq 0,2$	2018 рік – 1,14 2019 рік – 0,96 2020 рік – 0,96	Фінансова стійкість є високою
Спрінгейта	$Z < 0,862$ – висока ймовірність банкрутства; $Z > 2,45$ – мінімальна ймовірність банкрутства	2018 рік – 1,79 2019 рік – 1,96 2020 рік – 1,8	Фінансове становище достатньо стабільне
Р. Ліса	Критичне значення $Z \leq 0,037$	2018 рік – 0,073 2019 рік – 0,071 2020 рік – 0,069	Загроза банкрутства відсутня
О. Терещенка	$Z > 2$ – фінансово стійке підприємство; $1 < Z < 2$ – порушена фінансова рівновага, необхідним є проведення антикризового управління; $0 < 0$ – підприємство є напівбанкрутом	2018 рік – 2,62 2019 рік – 2,68 2020 рік – 2,36	Діяльність підприємства прибуткова

*Складено автором

Проведення діагностики ймовірності банкрутства ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки, включало в себе аналіз за такими моделями, як модель Альтмана, Таффлера, Спрінгейта, Ліса та Терещенка.

Розрахувавши усі показники, котрі представлені у таблиці 3.26. Можемо зробити висновок, що за усіма моделями ТОВ «Полтавахліб-3» за аналізований період не має загрози банкрутства та має достатньо стабільне фінансове становище. Проте, все одно навіть в такому випадку необхідно пильно слідкувати за рівнем фінансової безпеки та іншими показниками. Адже, хоча показники і знаходяться в межах норми, але за моделями Спрінгейта, Ліса та Терещенка між 2019 та 2020 роком відбулося незначне зменшення показника, що все ж таки свідчить про незначні зміни щодо рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3».

Висновки до розділу 3

Отже, об'єктом дослідження виступає ТОВ «Полтавахліб-3», яке являється одним із основних постачальників хліба та хлібобулочних виробів у Полтаві та Полтавській області. Основними та найпопулярнішими видами продукції «Живий хліб», хліб пшеничний, паляниці, батонні вироби, короваї, сухарі, булочні та здобні вироби, хліб на заварній основі та житньо-пшеничний хліб.

ТОВ «Полтавахліб-3» має лінійно-функціональну організаційну структуру. За допомогою лінійно-функціональної організаційної структури відбувається усування недоліків управління як лінійних, так і функціональних структур. Першим, відповідальним за вирішення конкретних питань та підготовці відповідних рішень, допомагає спеціальний апарат, котрий складається з функціональних підрозділів.

Здійснивши комплексний аналіз фінансового стану підприємства, за допомогою агрегованого балансу було виявлено зменшення валюти балансу з 24059 тис. грн. у 2018 році до 22327 тис. грн. у 2020 році.

Така тенденція відбулася за рахунок зменшення частки оборотних активів. Необоротні активи, що включають у свій склад основні засоби та нематеріальні активи, також, скорочують свої обсяги. Така динаміка може свідчити, про поступове зниження обсягів виробництва.

Аналіз структури оборотних активів, допоміг виявити, що значна частина дебіторської заборгованості та запасів у структурі оборотних активів негативно впливає на стан підприємства. Адже, чим вищий рівень запасів та дебіторської заборгованості, тим нижчий рівень ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Досліджуючи власний капітал, варто зазначити, що відбувається його поступове зростання. Що відбулося за рахунок скорочення частки непокритого збитку підприємства. І є позитивним значенням, адже це говорить про те, що відбувається збільшення грошових ресурсів підприємства, фінансової незалежності та покращення фінансового стану підприємства в

цілому. Основну частину пасивів становить саме позиковий капітал, що свідчить про значну залежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

Розрахувавши індикатори фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки, було визначено, що в межах порогових значень знаходяться лише показники ліквідності та ділової активності. Решта, а саме майновий стан, платоспроможність та рентабельність не досягають своїх нормативних значень. Виходячи із цього, формуємо висновок, що ТОВ «Полтавахліб-3» має передкризовий рівень фінансової безпеки.

Досліджуючи, встановлено, що показники оцінки стану та забезпеченості підприємства основними фондами, мають тенденцію до зниження. Адже коефіцієнт зносу основних засобів зростає, а коефіцієнт придатності навпаки скорочується.

Аналізуючи показники рентабельності ТОВ «Полтавахліб-3» за 2018-2020 роки, можемо зробити висновок, що на підприємстві існує тенденція до зменшення попиту. Зменшення рівня рентабельності діяльності свідчить про те, що підприємство знижує ефективність своєї господарської діяльності.

Після визначення рівня фінансової безпеки підприємства необхідно ідентифікувати внутрішні та зовнішні загрози підприємства. Тому до основних загроз фінансовій безпеці ТОВ «Полтавахліб-3» належать несприятлива ситуація в країні, епідеміологічні ризики, спричинені COVID-19, низький рівень автономії підприємства, застаріле або недостатнє технічне оснащення підприємства, несприятливі умови кредитування підприємств, недобросовісна конкуренція на ринку через високий рівень монополізації окремих сфер та низький рівень реальних доходів населення.

Аналізуючи підприємство за моделями банкрутства Альтмана, Спрінгейта, Таффлера, Ліса та Терещенка встановлено, що за період 2019-2020 роки показники мають тенденцію до зниження, що підвищує ймовірність настання банкрутства.

РОЗДІЛ 4

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

4.1. Напрями забезпечення фінансової безпеки підприємства

Для кожної компанії забезпечення фінансової безпеки є одним із основних чинників ефективного функціонування компанії. Адже, таке функціонування можливе лише в тому випадку, коли компанія має змогу виявити та нейтралізувати внутрішні та зовнішні загрози. Саме із цього формується необхідність правильного та ефективного розроблення механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Механізм забезпечення фінансової безпеки можна охарактеризувати як сукупність інструментів, методів та інформаційного забезпечення, що виникають на основі забезпечення фінансової безпеки [69].

Так як під час забезпечення фінансової безпеки компанії існує певна невизначеність щодо чинників загроз суб'єктам господарювання, котрі впливають на управлінські рішення, семантичне моделювання є необхідністю. Семантичне моделювання – трансформація простої економічної інформації у високоорганізовану форму, а саме механізм забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. У таблиці 4.1 представлена характеристика механізму забезпечення фінансової безпеки компанії.

Таблиця 4.1

Семантична характеристика поняття «механізм забезпечення
фінансової безпеки підприємства»

Поняття	Об'єкт, яким оперують	Призначення	Зміст поняття
1	2	3	4
Механізм	Показники ефективності використання наявних ресурсів п-ва	Створення умов для забезпечення фінансової безпеки підприємства	Спосіб забезпечення або реалізації фінансової безпеки підприємства

Продовження табл. 4.1

1	2	3	4
Фінансова безпека підприємства	Фінансові ресурси підприємства	Відображення ефективності використання фінансових ресурсів у поточному періоді та можливості реалізації стратег. інтересів	Стан найбільш ефективного використання фінансових ресурсів для реалізації та захищеності фінансових інтересів п-ва в поточному й перспективному період.
Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	Отримання прибутку підприємством, якого достатньо, як мінімум, для перебування підприємства в фінансовій безпеці	Система орг.-х, фін. та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці п-ва

*Складено автором за [69]

Розглядаючи таблицю 4.1, варто зазначити, що усі три поняття взаємопов'язані. Так наприклад, механізм є попередником фінансової безпеки. Відповідно механізм – це інструмент для досягнення найкращого рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання[69].

Основою забезпечення фінансової безпеки господарювання, на сьогоднішній день, є застосування ризик-менеджменту, розробка антикризових заходів тощо. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання має безпосередній вплив на ефективність функціонування компанії. Отже, фінансова безпека має певні задачі:

- здійснення контролю за розвитком компанії;
- дотримання необхідного рівня фінансової стійкості підприємства та його розрахунків;
- виявлення та нейтралізація негативних чинників, таких як банківська криза, дії конкурентів тощо;

- усунення та запобігання суперечкам між акціонерами, кредиторами, котрі виникають в процесі використання та розподілу фінансових ресурсів;
- контроль за правильним рівнем залучення додаткових коштів;
- запобігання злочинам на розкраданням фінансових ресурсів компанії[70].

Отже, система забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання має сукупність певних дій забезпечення, а саме методологічного, організаційного, нормативно-правового та інформаційного забезпечення, що в свою чергу, при дотриманні правильних дій, створюють необхідний рівень фінансової безпеки компанії.

Спершу розглянемо інформаційно-аналітичне забезпечення. Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес пошуку та формуванню інформації, котра важлива для функціонування компанії. Інформаційне забезпечення відображає який рівень фінансової безпеки має компанія у будь-який час, для того, аби усунути настання певних ризиків.

На рисунку 4.1 зображено перелік даних, котрі підприємство має використовувати під час здійснення інформаційного забезпечення.

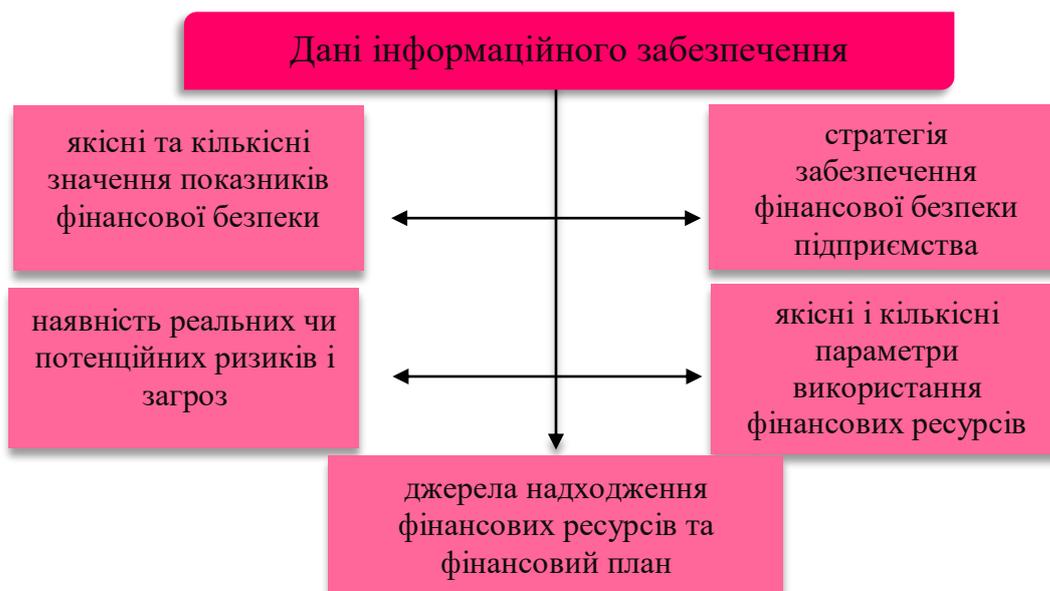

Рис. 3.10. Дані інформаційного забезпечення

*Складено автором за [71]

Для того, аби глибше зрозуміти забезпечення фінансової безпеки, необхідно класифікувати її систему. На рисунку 4.2 зображено систему забезпечення фінансової безпеки підприємства відповідно до сучасної парадигми.

Рис. 4.2. Система забезпечення фінансової безпеки підприємства

*Складено автором за [72]

Щодо правового забезпечення механізму фінансової безпеки, то його відображення можна знайти у Господарському кодексі України, а саме Закон України «Про акціонерні товариства». Але, це не єдиний вид правового забезпечення. Так як кожен суб'єкт господарювання при здійсненні діяльності

має розробити власні внутрішні методичні рекомендації та інструкції, котрі враховують усі особливості даної компанії.

Організаційне забезпечення механізму фінансової безпеки підприємства – це система, котра складові якої переплітаються та доповнюють один одного. А саме служби або навіть окремі особи, котрі регулюють та здійснюють управління фінансовою безпекою та несуть за це відповідальність [72]. При дослідженні механізму забезпечення фінансової безпеки, доцільним є визначення його принципів. На рисунку 4.3 представлені основні принципи забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Рис. 4.3. Принципи забезпечення фінансової безпеки підприємства

*Складено автором за [73]

Розглядаючи принципи системи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання, необхідно встановити її головну мету. А саме, це своєчасне виявлення та нейтралізація внутрішніх та зовнішніх загроз та забезпечення ефективного функціонування як на сьогодні, так і в майбутньому.

Механізм забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання має різноманітні структури та форми. Проте, основною складовою є перелік певних функцій, а саме це планування, прогнозування, облік і контроль, організація та регулювання, мотивація та стимулювання [74]. Отже, на рисунку 4.4 зображено механізм забезпечення фінансової безпеки.

Рис. 4.4. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

*Складено автором за [72]

Отже, як можемо побачити, дана структура механізму забезпечення фінансової безпеки господарювання налічує певні критерії, котрі в комплексі забезпечують прибутковість компанії. Для цього необхідно чітко пильнувати за загрозами підприємству. Вони можуть бути як зовнішні (коли підприємство не має можливості на них вплинути, або запобігти), так і внутрішні (коли пов'язані безпосередньо із діяльністю компанії).

Наступним етапом в дослідженні механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання є аналіз його функцій. До них належать планування, організація і регулювання, контроль та стимулювання. Отже, на рисунку 4.5 представлені основні функції механізму управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання.

Рис.4.5. Функції механізму управління фінансовою безпекою підприємства

*Складено автором за [75]

Механізм забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання – це сукупність принципів, функцій, котрі в комплексі здійснюють підтримку рівня фінансової безпеки та контролю за виникненням загроз. Саме тому, однією із найважливіших складових механізму фінансової безпеки є контроль. Адже, саме за допомогою контролю здійснюється не тільки забезпечення безпеки, але й контроль за іншими складовими механізму[75].

Для кожної компанії важливою складовою є саме інформаційне забезпечення. Котра поділяються на статистичну, економічну, комерційну та фінансову. У свою чергу, джерела пошуку інформації класифікують на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні джерела інформаційного забезпечення – це дані балансу та фінансових звітностей суб'єктів господарювання, а також інформація про комерційну діяльність підприємства, котра являється комерційною таємницею. У свою чергу, до зовнішніх джерел інформації відносять рівень макроекономічного розвитку країни, кон'юнктури ринку, інформація щодо постачальників, покупців та конкурентів. Адже, саме актуальна та правдива інформація є основою для здійснення ефективної фінансової діяльності та вчасному запобіганню ризиків компаній[76].

Отже, за проведеним дослідженням, можемо зробити висновок, що механізм забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання – це комплекс методів, функцій та принципів, дотримання яких, забезпечує ефективне функціонування підприємства та вчасну нейтралізацію загроз. За для правильного функціонування механізму існують певні складові. А саме, правова, нормативна, інформаційна та методична.

Варто зазначити, що на даний час не існує конкретно визначеного механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. А існуючі механізми, необхідно удосконалювати на розвивати, враховуючи різні особливості функціонування підприємств. Таким чином, лише за умов оптимально поєднаних усіх складових механізму, можливе своєчасне виявлення внутрішніх та зовнішніх загроз із подальшою ефективною роботою.

4.2. Шляхи зміцнення фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»

На сьогоднішній день, економіка розвивається в умовах нестабільності, що в свою чергу, сильно впливає на функціонування суб'єктів господарювання. Основним показником ефективного функціонування компанії є саме стан її фінансів, що зумовлює дослідженню основних проблем забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Недостатня увага до проблем фінансової безпеки може спричинити, що компанія стане об'єктом ворожих поглинань, можливо також, зростання бізнесу призводить до більшої залежності компаній від джерел фінансування, втрату незалежності в управлінських рішеннях. Саме з цих факторів, виникає необхідність ретельного аналізу системи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Отже, за здійсненням у третьому розділі оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3», можемо запропонувати заходи їх мінімізації та покращення ефективності діяльності компанії. Проте, варто ураховувати той факт, що для кожної галузі виробництва існує своя певна специфіка. До характерних особливостей хлібопекарської галузі відносять (рис.4.6).

Рис. 4.6. Особливості хлібопекарської галузі

*Складено автором за [77]

Враховуючи специфіку хлібопекарської галузі, зазначимо, що основним завданням ефективного управління, в першу чергу, є дотримання мінімальних обсягів виробничих запасів підприємства, проте цих запасів має бути достатньо для ефективного функціонування виробничої та комерційної діяльності компанії. За допомогою аналізу літературних джерел, щодо функціонування хлібопекарських виробництв, виділимо особливості, котрі впливають на ефективність діяльності підприємства (рис. 4.7).

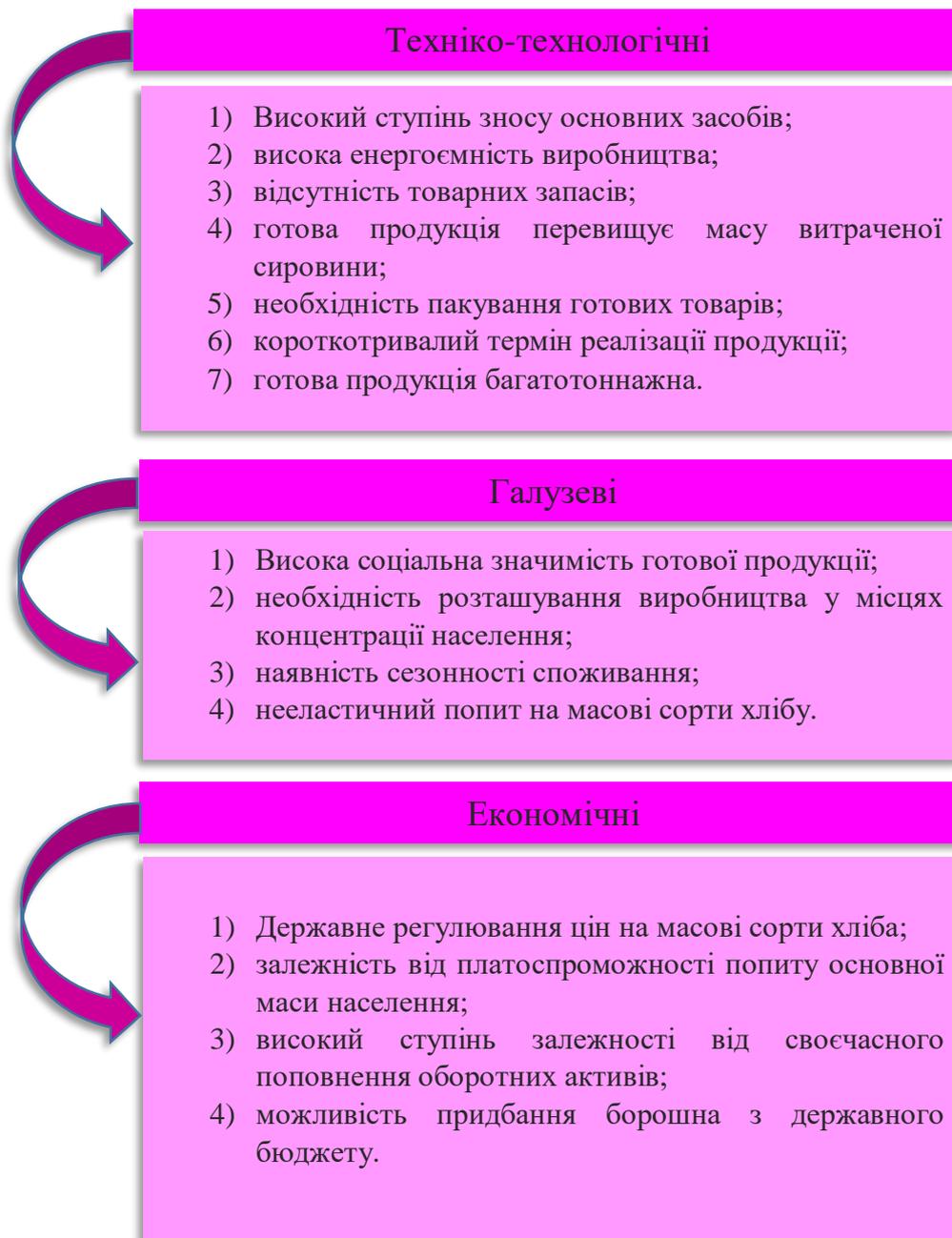

Рис. 4.7. Фактори впливу на діяльність хлібобулочних підприємств

*Складено автором за [78]

На сьогоднішній день підприємства будь-якої галузі часто мусять зустрічатися з різними видами загроз, що в свою чергу, призводить до зниження фінансової стійкості, платоспроможності та функціонування в цілому.

Розглядаючи зовнішні загрози, варто зазначити, що до їх складу можна віднести посилення конкуренції між державами, нестабільна економічна ситуація в країні, високий ступінь відтоку трудових ресурсів закордон, обмеженість в ресурсах. В той же час, внутрішні загрози спричинені, перш за все, через неправильно вибудовану стратегію управління, помилкове виставлення фінансових пріоритетів та запізнене реагування на загрози.

- контролювати та підвищувати кваліфікацію персоналу;
- забезпечити високий рівень основних фондів компанії для того, аби бути конкурентоспроможними;
- пильнувати за правильністю здійснення управлінських рішень;
- забезпечити для компанії високий рівень фінансової стійкості.

Після проведення аналізу механізму управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання та дослідивши його основні загрози, доцільним буде представити стратегічні напрями щодо підвищення рівня фінансової безпеки компанії.

По-перше, для ТОВ «Полтавахліб-3» для покращення рівня фінансової безпеки, доцільним буде створення відділу фінансової безпеки. Котрий, в свою чергу, буде виконувати такі завдання як здійснення моніторингу рівня фінансової безпеки за кожною складовою; здійснення прогнозу та нейтралізації внутрішніх та зовнішніх загроз, а також розробка системи та режимів безпеки.

По-друге, підприємство має виділити фінансову безпеку в межах юридичного відділу. Тобто, необхідно впровадити захист комерційної таємниці та відповідальність за неї. Також необхідно здійснювати управління інституційними характеристиками безпеки в межах юридичних відносин з контрагентами.

ТОВ «Полтавахліб-3» має приділити достатню увагу інформаційному захисту. Необхідно здійснювати аналіз та облік комерційної таємниці, розробити надійну систему за для захисту конфіденційної інформації. Також важливим кроком у підвищенні рівня фінансової безпеки є використання сучасних технологій захисту інформації. Тобто, це дані котрі можливо отримати лише при використанні систем кодування та шифрування.

Для того аби підвищити ефективність управління безпекою на підприємстві, доцільним є запровадження міжнародних систем управління якістю. Найочевиднішим заходом щодо підвищення рівня фінансової безпеки є покращення рівня ефективності використання фінансових ресурсів. Тобто, компанія має чітко визначити та запровадити заходи щодо підвищення ефективності використання ресурсів. Для цього необхідно здійснювати оцінку рівня сучасності та продуктивності основних фондів, а також постійно шукати напрями їх покращення. А також, підприємство має підвищувати рентабельність свої активів.

Фінансова безпека теж напряму залежить від фізичної безпеки також. Для цього компанія має встановити режим для відвідувачів, а для персоналу розробити спеціальні пропуски. Необхідно встановити високий рівень захисту охоронного майна.

Ефективне функціонування підприємства неможливе без персоналу, котрий не налаштований на свою роботу. Для того, аби робітники виконували свою роботу добросовісно та у повному обсязі, необхідно підвищити рівень їх мотивації. Це може бути як створення ефективної системи морального заохочення працівників, так і матеріального стимулювання. Тобто, без створення атмосфери корпоративного духу неможливе повноцінне функціонування робочого колективу. Для того, аби на підприємстві здійснювалася ефективна політика щодо управління фінансовою безпекою, компанія має забезпечувати достатній рівень грошових ресурсів та високий рівень платоспроможності. Для цього необхідно використовувати такі стратегічні напрями, як максимізація прибутку, забезпечення високого рівня

фінансової стійкості, зростання інвестиційної привабливості та покращення конкурентоспроможності[78].

Отже, для того аби більш детально дослідити стратегічні напрями, на рисунку 4.8 пропонуємо їх розглянути з боку власного капіталу, витрат, дебіторської заборгованості та інших факторів.

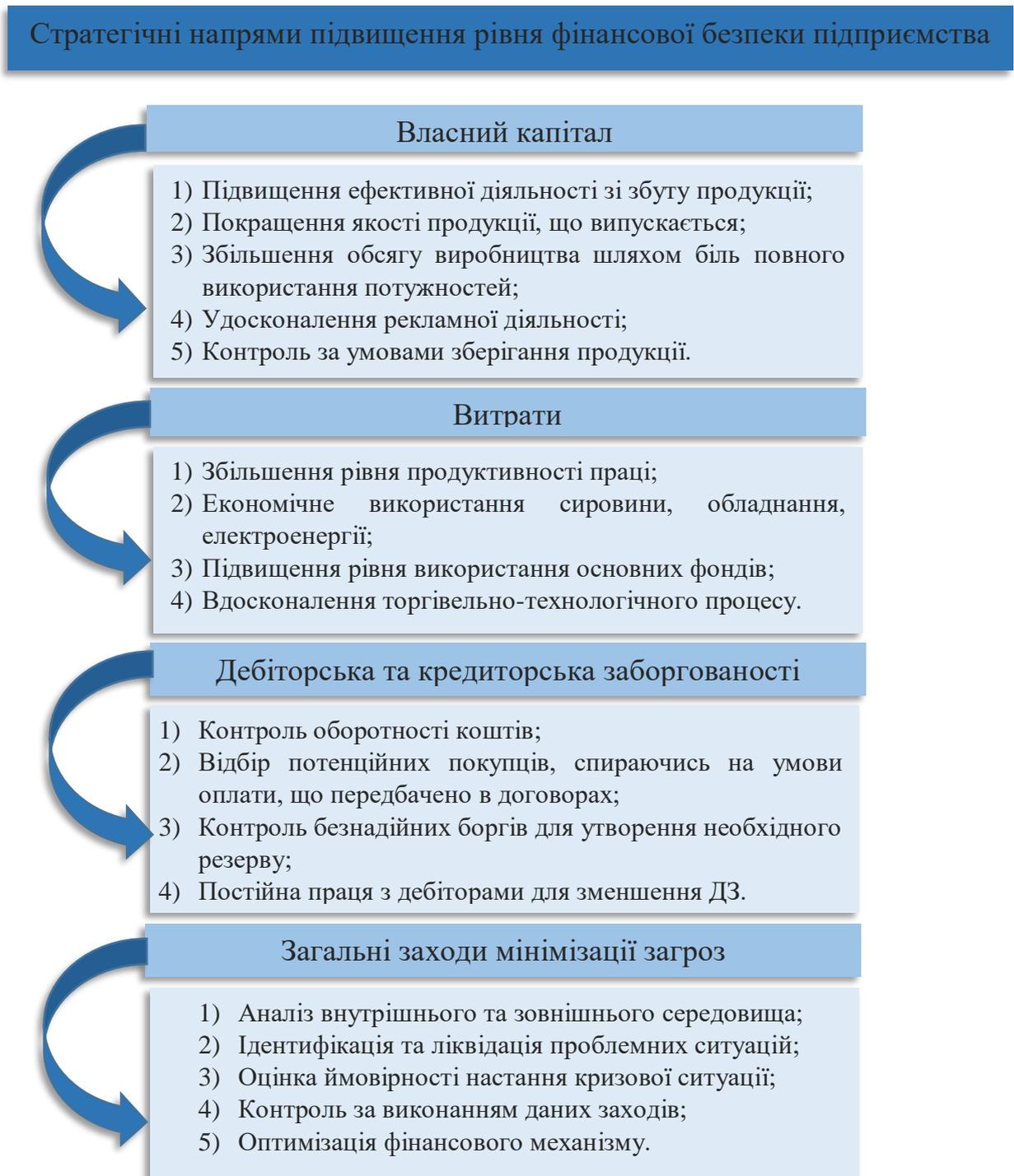

Рис. 4.8. Стратегічні напрями підвищення рівня фінансової безпеки

*Складено автором за [79]

Отже, із даних рисунку 4.8, можемо побачити, що це основні заходи щодо підвищення рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3». Проте, ці заходи являються універсальними на підходять підприємствам будь-якої форми власності та інших особливостей. За допомогою дотримання запропонованих підходів, компанія має змогу підвищити рівень безпеки та вчасно передбачити та нейтралізувати внутрішні та зовнішні загрози.

Так, наприклад, компанія може зменшити свої витрати на виробництво, через зменшення обсягів витрат сировини, збільшення продуктивності праці. Тобто, компанія зменшує рівень собівартості, але прибуток не знижується. Саме через це, збільшується ефективності господарської діяльності.

Як ми знаємо, власний капітал це сукупність певних видів капіталу, а саме статутного, резервного та нерозподіленого прибутку. Саме тому, зростання нерозподіленого прибутку на пряму пов'язано із збільшенням вартості власного капіталу. Розробка заходів щодо максимізації прибутку є одним із основних кроків збільшення ефективності діяльності та рівня фінансової безпеки підприємства.

Дебіторська та кредиторська заборгованості – це також одні із найважливіших показників ефективної діяльності та рівня безпеки. Адже, як розглядалося у третьому розділі, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості є дуже важливим для стану компанії. Отже, за їх показниками необхідний постійний контроль. Також, одним із головних заходів щодо підвищення рівня ефективності компанії, особливо враховуючи специфіку хлібопекарської галузі, є розробка правильної збутової політики та встановлення оптимального розміру матеріалів та сировини.

Для покращення результату діяльності, необхідно вживати певні заходи. У випадку ТОВ «Полтавахліб-3» це може бути розширення асортименту чи зміни дизайну продукції, за рахунок великої кількості накопичених запасів необхідно збільшити обсяги виробництва продукції та провести правильну маркетингову політику за для залучення нових споживачів.

Узагальнюючи проведені дослідження , на рисунку 4.9 зобразимо заходи, які на нашу думку, сприяють покращенню рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3».

Рис. 4.9. Стратегічні напрями покращення рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3»

*Складено автором

Зниження об'єму запасів та матеріалів і сировини у їх складі на ТОВ «Полтавахліб-3» можливе за рахунок оптової реалізації чи правильно налагодженого часу поставок запасів, збільшення обсягів реалізації. Тривалість обороту оборотних активів підприємства можна скоротити за умов зменшення об'ємів запасів, тривалості виробничого циклу, розрахунку

оптимального часу доставки готових виробів. Для того, аби знизити норми виробничих запасів, необхідно дослідити правильне розпорядження відходам, наприклад, якщо відбувається зачерствіння хлібу, його можна використати у виробництві сухарів. Також треба дослідити чи не багато часу займає завантаження та розвантаження продукції та етапах транспортування, домовитись із постачальниками про більш швидку доставку сировини.

При дотриманні пропонованих заходів, ТОВ «Полтавахліб-3» знизить свої середньодобові витрати та , відповідно, потребу в більшому обсязі оборотних коштів. Через специфіку хлібобулочної промисловості, існує зовсім короткий термін придатності. За таких умов, імпорт та експорт продукції стає майже неможливим. Тому завод постачає свою продукцію лише по Полтавській області. Саме тому, для хлібозаводів зменшення часу доставки продукції є одним із основних напрямів покращення діяльності [75].

Таким, чином, зазначимо, що оптимізація рівня фінансової безпеки для будь-якого підприємства, складається із заходів зображених на рисунку 4.10.

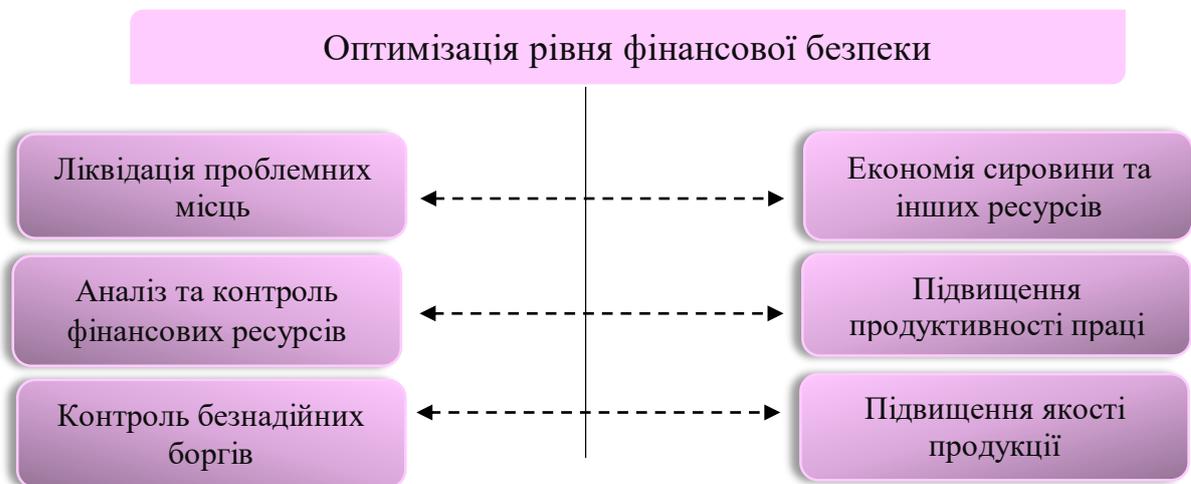

Рис. 4.10. Оптимізація рівня фінансової безпеки підприємства

*Складено автором

Саме тому, використовуючи зазначені вище заходи, підприємство зможе підвищити свою фінансову безпеку, забезпечуючи тим самим більш ефективну та стабільну фінансово-господарську діяльність та досягнувши високого рівня захисту фінансових інтересів власників бізнесу.

Висновки до розділу 4

Отже, розглядаючи стратегічні напрями підвищення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, спершу було проаналізовано механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства.

В цілому, узагальнюючи, можна сказати, що механізм забезпечення фінансової безпеки – це сукупність інструментів, методів та інформаційного забезпечення, що виникають на основі забезпечення фінансової безпеки. Вони можуть бути як економічною закономірністю, так і розроблятися керівниками підприємства за для виявлення та своєчасної нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз.

Система забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання має сукупність певних дій забезпечення, а саме методологічного, організаційного, нормативно-правового та інформаційного забезпечення, що в свою чергу, при дотриманні правильних дій, створюють необхідний рівень фінансової безпеки компанії.

При дослідженні механізму забезпечення фінансової безпеки господарювання, було встановлено його основні принципи. А саме, це принципи обґрунтованості, своєчасності, стратегічної орієнтації, науковості, планомірності, цільової спрямованості та оптимальності.

Розглядаючи механізм забезпечення фінансової безпеки було встановлено її основну мету. А саме, це своєчасне виявлення та нейтралізація внутрішніх та зовнішніх загроз та забезпечення ефективного функціонування як на сьогодні, так і в майбутньому. Основними функціями механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства є: планування, контроль, стимулювання, організація та регулювання.

Проведене дослідження допомогло встановити, що на сьогоднішній день не існує конкретно визначеного механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. А існуючі механізми, необхідно удосконалювати на розвивати, враховуючи різні особливості функціонування підприємств. Таким чином, лише за умов оптимально поєднаних усіх складових механізму, можливе

своєчасне виявлення внутрішніх та зовнішніх загроз із подальшою ефективною роботою.

Проведення у третьому розділі оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3», допомогло сформуванню заходів мінімізації загроз та покращення ефективності діяльності компанії. Проте, варто ураховувати той факт, що для кожної галузі виробництва існує своя певна специфіка. До характерних особливостей хлібопекарної галузі відносять використання специфічної сировини, необхідність щоденного і безперервного забезпечення населення продукцією, використання різного технологічного обладнання, безперебійне забезпечення борошном та іншими матеріалами.

Також після аналізу літературних джерел, щодо функціонування хлібопекарських виробництв, виділимо особливості, котрі впливають на ефективність діяльності підприємства. До них відносяться високий ступінь зносу основних засобів, висока енергоємність виробництва, необхідність розташування виробництва у місцях концентрації населення, високий ступінь залежності від своєчасного поповнення оборотних активів.

Дослідження механізму управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання зумовлює представити стратегічні напрями щодо підвищення рівня фінансової безпеки компанії.

Необхідність впровадження інноваційних технологій виробництва та обслуговування, зростання якості продукції, скорочення усіх видів запасів, максимально швидке просування продукції від виробника до споживача, удосконалення розрахунки з постачальниками і покупцями, створення надійної системи захисту інформації та каналів її проходження, використання засобів інтернет-маркетингу (офіційний сайт, соціальні мережі), створення ефективною системи заохочення працівників та введення режимів входу/виходу персоналу та відвідувачів.

При дотриманні усіх запропонованих вище заходів, ТОВ «Полтавахліб-3» покращить свою ефективність діяльності, фінансову стійкість, платоспроможність та, відповідно, рівень фінансової безпеки.

ВИСНОВКИ

Дана дипломна робота присвячена актуальному у сучасності питанню – аналізу та оцінці рівня фінансової безпеки підприємства. Зупинімося докладніше на сутності фінансової безпеки.

Детально дослідивши підходи вітчизняних та зарубіжних науковців, щодо визначення економічної сутності фінансової безпеки підприємства, варто зазначити, що остаточної думки серед вчених не існує. Так, можемо зазначити, що більшість науковців трактують фінансову безпеку як складову економічної безпеки, як стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз та інші.

Проте, на нашу думку, оптимальним є визначення поняття фінансова безпека суб'єктів господарювання як стан, котрий характеризується збалансованістю та стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз.

Розглядаючи складові фінансової безпеки суб'єктів господарювання, виникає необхідність дослідження її у розрізі національної безпеки країни. Так, національна безпека включає у себе економічну безпеку, котра в свою чергу містить фінансову складову. Саме тому, фінансова безпека є основною складовою економічної. Вона може розглядатися на рівні держави, підприємства та домогосподарства. Дослідження складових фінансової безпеки допомогло встановити, що вона складається із бюджетної, грошово-кредитної, валютної, банківської, інвестиційної, фондової та страхової.

Наступним кроком у проведенні нашого дослідження є представлення класифікації загроз фінансовій безпеці суб'єктів господарювання. Хоча на даний час і не існує єдиної думки щодо трактування поняття «загроза», проте узагальнюючи підходи вчених, можемо зазначити, що загроза відображає небезпеку завдання шкоди компанії та нанесенні збитків.

Щодо класифікації загроз, то їх також існує велика кількість, але ми представимо їх основну класифікацію, котра визначається за місцем

виникнення, сферою походження, джерелами виникнення, можливістю реалізації, важкості наслідків, тривалості дії та за суб'єктами загроз. Так, на сьогодні популярними є такі загрози фінансовій безпеці як рейдерство, конкурентна розвідка, гринмейл та кардерство .

Дослідження методичних підходів щодо визначення рівня фінансової безпеки на підприємстві дозволило встановити, що їх оцінка відбувається протягом трьох етапів. На першому етапі, відбувається встановлення мети, завдання, визначення методів аналізу. На другому етапі здійснюється виконання дослідження та формування аналітичних висновків. Та на останньому, третьому етапі, проводиться відповідне оформлення здійсненого дослідження.

Методи оцінювання рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання поділяються на нетрадиційні та традиційні. Останні, включають в себе індикаторний, ресурсно-функціональний, інтегральний підходи та метод прогнозування банкрутства. Після проведення дослідження методики оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання, визначено, що саме правильно підібрана методика оцінки рівня фінансової безпеки підприємства має істотний вплив на діяльність компанії як на даний час, так і в майбутньому.

На даний час існує велика кількість підходів щодо здійснення діагностики банкрутства, проте найкращими з ним вважаються моделі Альтмана, Таффлера, Спрінгейта, Ліса та Терещенка. Однак, для того, аби правильно визначити ймовірність банкрутства на підприємстві необхідно проводити діагностику одразу за декількома моделями, це дозволить отримати найточніший результат.

Об'єктом дослідження є ТОВ «Полтавахліб-3». Статистичний аналіз дозволив виявити, що в цілому вітчизняні хлібопекарські підприємства з кожним роком знижують обсяги виробництва. Проте ТОВ «Полтавахліб-3» був і залишається одним із основних постачальників хліба у Полтавській області.

Після складання та проведення аналізу структури агрегованого балансу, було виявлено, що у цілому ТОВ «Полтавахліб-3» було виявлено зменшення валюти балансу з 24059 тис. грн. у 2018 році до 22327 тис. грн. у 2020 році. Така тенденція відбулася за рахунок зменшення частки оборотних активів. Необоротні активи, що включають у свій склад основні засоби та нематеріальні активи, також, скорочують свої обсяги. Така динаміка може свідчити, про поступове зниження обсягів виробництва.

Аналізуючи структуру оборотних активів ТОВ «Полтавахліб-3», зазначимо, що на підприємстві присутня значна частка дебіторської заборгованості та запасів, що в свою чергу, негативно впливає на діяльність компанії у цілому. Адже, чим вищий рівень запасів та дебіторської заборгованості, тим нижчий рівень ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Щодо структури пасиву, його активне зростання відбувається за рахунок збільшення поточних зобов'язань підприємства. Досліджуючи власний капітал, варто зазначити, що відбувається його поступове зростання. Що відбулося за рахунок скорочення частки непокритого збитку підприємства. І є позитивним значенням, адже це говорить про те, що відбувається збільшення грошових ресурсів підприємства. Однак, підприємство все ще має значну фінансову залежність, адже основну частину капіталу становить саме позиковий.

Досліджуючи ефективність використання основних фондів, встановлено, що показники мають низький рівень. Однак, коефіцієнт зносу має незначне зменшення показника з 0,78 грн у 2018 році до 0,75 грн у 2020 році. Зменшення коефіцієнта зносу означає покращення стану основних засобів. Що менша величина коефіцієнта зношеності і більша величина коефіцієнта придатності, то кращий технічний стан основних засобів.

Дослідивши показники оборотності оборотних активів за 2016-2018 роки, визначено, що відбувається сповільнення усіх показників оборотності, що зумовлене великої кількістю накопичених запасів. Тому можна зробити

висновок, що оборотні активи ТОВ «Полтавахліб-3» використовуються неефективно.

Отже, розрахувавши показники фінансової стійкості за 2018-2020 роки, варто зазначити, що відбулося незначне зменшення показника коефіцієнту фінансової залежності з 11,05 у 2018 році до 7,25 у 2020 році. Однак, всі ці значення значно перевищують критичне значення та свідчать про залежності від зовнішніх інвесторів. Спостерігаємо позитивну тенденцію зростання власного оборотного капіталу. У 2018 році його значення було становило 1696 тис.грн., тоді як ВОК у 2020 році зріс до 2512 тис.грн.

Отже, розрахувавши коефіцієнти платоспроможності підприємства, можемо зробити висновок, що підприємство має недостатній рівень показників. Відбувається тенденція незначного покращення фінансового стану підприємства, але цього недостатньо. Тому що зараз підприємство не здатне своєчасно виконувати свої зобов'язання у повному обсязі.

Аналізуючи індикатори фінансової безпеки, зазначимо, що показники майнового стану, фінансової стійкості та рентабельності не досягають порогових значень. Тобто половина індикаторів мають незадовільні значення, що свідчить про передкризовий рівень фінансової безпеки ТОВ «Полтавахліб-3».

Для покращення результату діяльності, необхідно вживати певні заходи. У випадку ТОВ «Полтавахліб-3» це може бути розширення асортименту чи зміни дизайну продукції, запровадження на підприємстві режимів входу/виходу персоналу та відвідувачів, створення надійної системи захисту інформації, а також заохочення працівників, впровадження інноваційних технологій, підвищення кваліфікації персоналу.

За умов, якщо ТОВ «Полтавахліб-3» буде дотримуватися запропонованих заходів, відбудеться зростання рентабельності, стійкості та ліквідності, що в свою чергу призведе до зростання рівня фінансової безпеки підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сукрушева Г.О, Коляда К.В. Теоретична сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2018. № 23.
2. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. №964-ІУ. Дата оновлення 24.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.
3. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: навчальний посібник. КНТЕУ. 2001. 309 с.
4. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : навч.посіб/ А.О. Єпіфанов та ін. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2009. 295 с.
5. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія. Київ : Фенікс, 1999. 338 с
6. Кульпінський С. Роль фінансової безпеки України в поглибленні інтеграційних стосунків з європейськими країнами. Фінансова консультація. 2000. № 5. С. 34–38.
7. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення: монографія . Київ : НІСД. 1997. 144 с.
8. Сухоруков А. І., Ладюк О.Д. Фінансова безпека держави : навч. посіб. Київ : Центр учб. л-ри. 2007. 192 с.
9. Губський Б. В. Економічна безпека держави: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення . Київ : ДП «Укрархбудінформ». 2001. 121 с.
10. Сенчагова В.К. Економічна безпека: Загальний курс. Москва: Дело. 2005. с. 739.
11. Шморгун Н.П., Шморгун Г.В. Фінансовий аналіз.: навч. посіб. Київ : ЦНЛ.2006.528 с.
12. Папехин Р.С. Фактори фінансової стійкості та безпеки підприємства : автореф.дис. ..канд. ек. наук. Волгоград.2007. 21 с.

13. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Эльга, Ника-Центр.2004. 784 с.
14. Чібісова І.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. URL:http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/ppci/2011_31/Chibis
15. Козак Л.С. Концептуальні та методичні засади формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Економіка і управління. 2008. №13. С.97-101.
16. Бланк І.А. Управління фінансової безпекою. Київ : Ніка-Центр, Ельга. 2006. 776 с.
17. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки . Економіст. 2003. № 8. С. 65–67.
18. Пономаренко О. Е. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємств . Економіка розвитку. 2010. №1 (53) С. 77–80.
19. Бердар М. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. 2011. № 124/125. С. 73-76.
20. Мунтіян В.І. Економічна безпека України. Київ : КВІЦ, 1999. 464 с.
21. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. Актуальні проблеми економіки. 2009. №1. С. 98-103.
22. Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. 2008. № 1(1). С. 86– 97.
23. Гукова А.В. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности. Образование и общество. 2006.№3. С. 98-102.
24. Кириченко О. А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. Інвестиції : практика та досвід. 2009. № 10. С. 22–26.

25. Куцик В.І. Фінансова безпека підприємства самостійний об'єкт управління: проблеми забезпечення. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. № 21. С. 250-255.
26. Лаврова Ю. В. Фінансова безпека підприємства: класифікація загроз Економічний аналіз. 2011. № 9. С. 274-277.
27. Кудрицька Ж.В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. Ефективна економіка. 2012. №1. С. 25-27.
28. Сорокіна О.М. Зміст дефініції «фінансова безпека». Торгівля і ринок України . 2009. № 28. с.270-274.
29. Майборода А.В., Фінансова безпека підприємства: теоретичні особливості її системи і місце у структурі економічної безпеки. Вісник університету банківської справи .2018. №3.
30. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: www.rada.gov.ua.
31. Юрій С. Фінанси: підручник . Київ: Знання. 2008. 385 с.
32. А. А. Мазаракі, О. П. Корольчук, Т. М. Мельник. Економічна безпека України в умовах глобалізаційних викликів : монографія. Київ .2010. 718 с.
33. Третяк О. З. Окремі концептуальні характеристики категорії фінансової безпеки регіону. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ : зб. наук. праць. 2009. № 2. С. 221–228.
34. Медведєва І. Б. Діагностування безпеки промислового підприємства у трирівневій системі фінансових відносин : монографія. Харків: Вид-во ХНЕУ.2011. 264 с.
35. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства. Київ : Центр учбової літератури. 2008. 240 с.
36. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства. Київ : Центр учбової літератури. 2009. 256 с.

37. Матвійчук Л.О. Структура системи фінансової безпеки в управлінні підприємством. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. №6.
38. Беялов Т.Е., Лутаенко Д.В. Вплив ризиків та загроз на стан фінансово-економічної безпеки підприємств.. 2018.
39. Коломієць Г.М. Категорія «ризик» в дискусії сучасної економічної теорії . Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Економічна серія. 2010. № 921.
40. Клейнер Г.Б. Предприятия в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность : учебник. Москва : Экономика. 1997. 288 с.
41. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія. – Львів: ЛКА. 2012. 386 с.
42. Підхонний О. М. Типологія загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємницької діяльності. Зб. наук. праць «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка». 2007. С. 119-123.
43. Цвайг Х.І., Галайко Н.В. Загрози фінансовій безпеці підприємства та шляхи їх усунення. Економіка та управління підприємствами. 2016. № 11.
44. Живко З. Б. Методологія управління економічною безпекою підприємства: монографія. Львів: Ліга-Прес. 2013. 471 с.
45. Нижник В. М., Васильківський Д. М., Подра Л. О., Чухрій М. В., Нижник І. В. Підвищення конкурентного потенціалу та економічної безпеки промислових підприємств за умов розвитку глобалізаційних процесів: монографія; ред.: В. М. Нижник. Хмельницький: ХНУ, 2013. 525 с.
46. Ганущак Т. В. Фінансова безпека бізнесу: підручник. Київ :Наукові знання, 2016. 266 с.
47. Готра В. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство. 2018. №8. С. 219 -223.

48. Лазор Я. Поняття та види інформаційних систем. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки. 2016. № 837. С. 80-86.
49. Олійничук О.І. Обліково-інформаційне забезпечення формування й імплементації стратегії економічної безпеки підприємства. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». 2015. № 1. С. 41–47.
50. Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления. Наукові праці ДНТУ. Вип. 103-4. Донецьк: ДонНТУ, 2006. С. 215–218.
51. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: Підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2018. 320 с.
52. Фещенко О.П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. Бізнес Інформ. 2015. № 2. С. 229–236.
53. Портнова Г.О. Фінансова безпека підприємств: сучасні погляди щодо сутності та оцінки . Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2012. № 1.С. 345–355.
54. Рета М.В. Методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». 2013. № 21. С. 29–37
55. Рзаєва Т.Г. Підходи та показники оцінки фінансової безпеки підприємства за умов конкурентного середовища. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015. № 2(2). С. 246–251.
56. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник . Харків : ХНЕУ, 2010. 304 с.
57. Почечун О.І. Проблеми методики оцінки стану і рівня системи фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту. Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. 2012. № 41. С. 212–216.

58. Чернега О.М. Критерії та показники фінансово-економічної безпеки підприємства. Науково-методичні аспекти забезпечення економічної безпеки : монографія. Одеса : Атлант, 2013. С. 56–61.
59. Малик О.В. Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства: дис. канд. екон. наук: 08.00.04. Хмельницький, 2015. 263 с.
60. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: монографія. Київ: Національна академія управління, 2010. 232 с.
61. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник/ Г.В.Соломіна. - Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с.
62. Чернова М.В. Сравнительный анализ зарубежных процедур корпоративного банкротства. Финансы и кредит. 2008. №46. С. 62-67.
63. 21. Грамотенко Т. А. Банкротство підприємств: економічні аспекти. Москва: ПРІОР, 1998.176 с.
64. Шмидт Ю.Д., Мазелис Л.С., Прогнозирование банкротства предприятия. Вестник ТГЭУ: Математическое моделирование. 2012. № 7. С. 87-94.
65. Державна служба статистики України
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
66. Сисоєва, І., Аналіз потенційних загроз діяльності суб'єктів господарювання . Економіка та суспільство. 2020. №22.
67. Діагностика фінансового стану підприємства. аналіз методик прогнозування банкрутства . URL :<http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream>.
68. Матюк Л., Гнатюк О., Основні пріоритетні напрями та механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. Любешівський технічний коледж Луцького НТУ. 2020. №18.

69. Біломістна І.І., Хоречко В.Є, Механізм забезпечення фінансової безпеки промислових підприємств. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2012. №32.
70. Бухало С. М. Организация и управления деятельностью промышленного предприятия, Київ : Высшая школа, 2009. 472 стр.
71. Лаврова Ю. В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства . Вісник економіки транспорту і промисловості. 2010. № 29. С. 127-130.
72. Нижник І. В. Управління конкурентоспроможністю промислових підприємств: методи та механізми підвищення : . Хмельницький : ХНУ, 2012. 219 с.
73. О.В. Малик, Сучасна парадигма забезпечення фінансової безпеки підприємств за умов глобалізації та членства у СОТ. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. 2018. №15.
74. Шелест В.В. Управління фінансовою безпекою довірчого товариства. Актуальні проблеми економіки. 2009. №3(93). С. 181-184.
75. Чібісова І.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pdf.
76. Баранов С., Формування механізму забезпечення фінансової безпеки приватної військової компанії: концептуальні аспекти та ідентифікація загроз . Галицький економічний вісник. 2020. № 2 (63).
77. Пугаченко О.Б. Особливості хлібопекарного виробництва та їх вплив на склад і облік запасів. Наукові праці КНТУ. 2009. №15. 310-319 с.
78. Колеватова А.В., Основні пріоритетні напрями та механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства .Ефективна економіка. 2016 . № 10.
79. Підвищення ефективності використання оборотних коштів URL: [file:///C:/Users/Asus/Downloads/439-1709-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/439-1709-1-PB%20(1).pdf).

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

ДОКУМЕНТУВАНИЙ

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПОЛТАВАХ.ЛБ-3"	Дата (рік, місяць, день)	2018	12	31
Територія	ПОЛТАВСЬКА	за ЄДРПОУ	38667449		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	3310137000		
Вид економічної діяльності	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів, виробництво борошнених кондитерських виробів, торгів і тістечок незрпального зберігання	за КОПФГ	240		
		за КВЕД	10.71		
Середня кількість працівників	278				
Адреса, телефон	Вулиця КОМАРОВА, буд. 10-А, м. ПОЛТАВА, ПОЛТАВСЬКА обл., 36008		598752		
Одиниця виміру: кв. три. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			v		
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6	1
первісна вартість	1001	10	10
накопичена амортизація	1002	4	9
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	635	480
первісна вартість	1011	2 232	2 138
знос	1012	1 597	1 658
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	641	481
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	10 698	14 613
Виробничі запаси	1101	10 398	14 054
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	286	559
Товари	1104	14	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 258	6 923
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	7	82
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 405	514
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	465	1 074
Готівка	1166	-	16
Рахунки в банках	1167	465	1 058
Витрати майбутніх періодів	1170	2	15
Частка передстраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах виплежених виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	362	357
Усього за розділом II	1195	18 197	23 578
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	18 838	24 059

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паювий) капітал	1400	6 040	6 040
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у доопітках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Ембейшн дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4 833)	(3 863)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	1 207	2 177
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату двоек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1895	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 673	8 220
розрахунками з бюджетом	1620	207	164
у тому числі з податку на прибуток	1621	44	69
розрахунками зі страхування	1625	102	112
розрахунками з оплати праці	1630	368	397
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10 281	12 989
Усього за розділом III	1695	17 631	21 882
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	18 838	24 059

Керівник

Головний бухгалтер

Зотов Василь Петрович

Федорова Олена Сергіївна

¹ Відзначено в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ПОЛТАВАХЛІБ-3"**

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2019	01	01

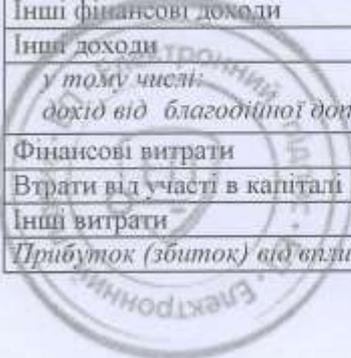
ДОКУМЕНТ ПРИНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	85 844	72 788
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(71 998)	(61 365)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	13 846	11 423
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	5 866	3 208
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(5 805)	(4 805)
Витрати на збут	2150	(9 819)	(9 034)
Інші операційні витрати	2180	(2 899)	(1 190)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 189	-
збиток	2195	(-)	(398)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 189	-
збиток	2295	(-)	(398)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(219)	(100)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	970	-
збиток	2355	(-)	(498)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	970	(498)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	59 182	47 708
Витрати на оплату праці	2505	12 319	9 441
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 846	2 155
Амортизація	2515	341	504
Інші операційні витрати	2520	19 489	19 418
Разом	2550	94 177	79 226

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Василь
ПетровичЕП Федорова
О.С.

Зотов Василь Петрович

Федорова Олена Сергіївна

ДОКУМЕНТОВИЙ
ПРИНІЯТО

Дата (рік, місяць, число)	2020	01	01
за ЄДРПОУ	38667449		
за КОАТУУ	5310137000		
за КОПФГ	240		
за КВЕД	10.71		

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПОЛТАВАХ.ЛІБ-3"**
 Територія **ПОЛТАВСЬКА**
 Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю**
 Вид економічної діяльності **Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошніаних кондитерських виробів, торгів і ітеточек нетривалого зберігання**
 Середня кількість працівників **1 229**
 Адреса, телефон **Вулиця КОМАРОВА, буд. 10-А, м. ПОЛТАВА, ПОЛТАВСЬКА обл., 36008** **598752**

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2019** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1	44
первісна вартість	1001	10	54
накопичена амортизація	1002	9	10
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	480	570
первісна вартість	1011	2 138	2 290
знос	1012	1 658	1 720
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	481	614
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14 613	14 699
Виробничі запаси	1101	14 054	14 256
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	559	443
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 923	5 882
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	82	8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	514	905
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 074	1 108
Готівка	1166	16	4
Рахунки в банках	1167	1 058	1 104
Витрати майбутніх періодів	1170	15	5
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1180	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	357	-
Усього за розділом II	1195	23 578	22 607
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	24 059	23 221

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6 040	6 040
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Перозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(3 863)	(3 253)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	2 177	2 787
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	8 220	6 551
розрахунками з бюджетом	1620	164	488
у тому числі з податку на прибуток	1621	69	8
розрахунками зі страхування	1625	112	215
розрахунками з оплати праці	1630	397	828
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	12 989	12 352
Усього за розділом III	1695	21 882	20 434
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста партія активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	24 059	23 221

Керівник

Головний бухгалтер

*ЕП Коломієць
Руслан
Володимирович*

*ЕП Федорова
Олена Сергіївна*

Коломієць Руслан Володимирович

Федорова Олена Сергіївна

¹ Визначений в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ПОЛТАВАХЛІБ-З"**

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за СДРПОУ

КОДИ		
2020	01	01

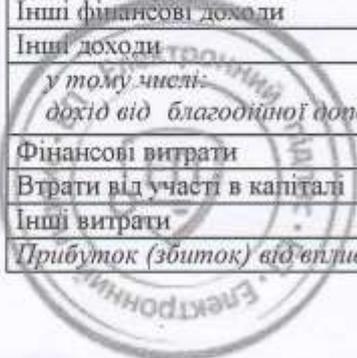
ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2019 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	90 316	85 844
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(76 395)	(71 998)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	13 921	13 846
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	7 645	5 866
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(7 047)	(5 805)
Витрати на збут	2150	(11 786)	(9 819)
Інші операційні витрати	2180	(1 899)	(2 899)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	834	1 189
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	834	1 189
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(224)	(219)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	610	970
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	610	970

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	58 332	59 182
Витрати на оплату праці	2505	19 250	12 319
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 134	2 846
Амортизація	2515	243	341
Інші операційні витрати	2520	18 881	19 489
Разом	2550	100 840	94 177

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

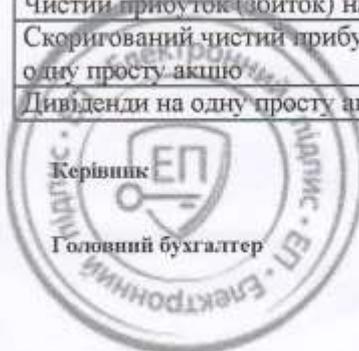
Керівник
Головний бухгалтер

Руслан
Володимирович

ЕП Федорова
Олена Сергіївна

Коломієць Руслан Володимирович

Федорова Олена Сергіївна

ДОКУМЕНТОВІДПОВІДНО

Дата (рік, місяць, день)	2021	01	01
за ЄДРПОУ	38667449		
за КОАТУУ	5310137000		
за КОПФГ	240		
за КВЕД	10.71		

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПОЛТАВАХ.ЛБ-З"**
 Територія **ПОЛТАВСЬКА**
 Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю**
 Вид економічної діяльності **Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання**

Середня кількість працівників **211**
 Адреса, телефон **Вулиця КОМАРОВА, буд. 10-А, м. ПОЛТАВА, ПОЛТАВСЬКА обл., 36008** **598752**
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

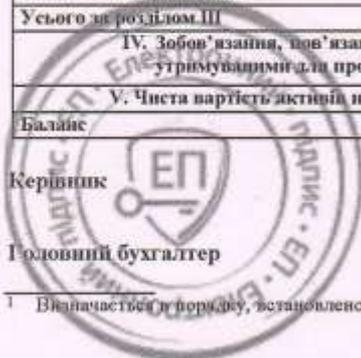
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на **31 грудня 2020** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	44	22
первісна вартість	1001	54	54
накопичена амортизація	1002	10	32
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	570	544
первісна вартість	1011	2 290	2 445
знос	1012	1 720	1 901
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	614	566
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14 699	14 143
Виробничі запаси	1101	14 256	13 600
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	443	540
Товари	1104	-	3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 882	5 459
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	8	17
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	905	741
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 108	1 190
Готівка	1166	4	5
Рахунки в банках	1167	1 104	1 185
Витрати майбутніх періодів	1170	5	20
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	191
Усього за розділом II	1195	22 607	21 761
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	23 221	22 327

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паієвий) капітал	1400	6 040	6 040
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1403	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(3 253)	(2 962)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	2 787	3 078
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 551	7 224
розрахунками з бюджетом	1620	488	237
у тому числі з податку на прибуток	1621	8	22
розрахунками зі страхування	1625	215	229
розрахунками з оплати праці	1630	828	857
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	12 352	10 702
Усього за розділом III	1695	20 434	19 249
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	23 221	22 327

Керівник

Головний бухгалтер

*ЕП Коломієць
Руслан
Володимирович*

*ЕП Федорова
Олена Сергіївна*

Коломієць Руслан Володимирович

Федорова Олена Сергіївна

¹ Відповідає у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ПОЛТАВАХЛІБ-3"**

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2020 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	89 928	90 316
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(75 541)	(76 395)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	14 387	13 921
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	8 168	7 645
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(5 939)	(7 047)
Витрати на збут	2150	(14 997)	(11 786)
Інші операційні витрати	2180	(995)	(1 899)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	624	834
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(256)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	368	834
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(77)	(224)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	291	610
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	291	610

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	53 893	58 332
Витрати на оплату праці	2505	21 319	19 250
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 685	4 134
Амортизація	2515	253	243
Інші операційні витрати	2520	20 993	18 881
Разом	2550	101 143	100 840

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Коломієць
Руслан
Володимирович

ЕП Федорова
Олена Сергіївна

Коломієць Руслан Володимирович

Федорова Олена Сергіївна

